

BALOGH ÁDÁM – BÁNKI ÉVA – BENEDEK SZABOLCS
CSABAI LÁSZLÓ – HÁY JÁNOS – IZSÓ ZITA
JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA – JÓNÁS TAMÁS
JUHÁSZ TIBOR – KOPRIVA NIKOLETT
KOVÁCS BÁLINT – KULIN BORBÁLA
KÜRTI LÁSZLÓ – LÁZÁR BALÁZS – LÁZÁR KINGA
MOLNÁR H. MAGOR – ORAVECZ IMRE
PETŐCZ ANDRÁS – REKE BALÁZS
SCHILLINGER GYÖNGYVÉR – SZÜCS SÁNDOR
TERÉK ANNA – TOMAJI ATTILA
TOROCZKAY ANDRÁS – TÓTH KRISZTINA
TURCZI ISTVÁN – VÁMOS MIKLÓS
VIDÉKI PÉTER – ZAKARIÁS CECÍLIA
ZENTAI ADÉL – ZSIDÓ FERENC

irodalmi lap

2025/2. nyár

ESŐ

SEBESTYÉN ZOLTÁN festményével és grafikáival

ESZ

2025. nyár
XXVIII. évfolyam 2. szám
Megjelenik negyedévente
Főszerkesztő: Jenei Gyula
Szerkesztő: Molnár H. Magor
Szerkesztőbizottság:
Fekete Marianna, Simon Ferenc, Verebes György, Vidéki Péter
A szövegeket gondozza: Varga Sándor
Lapterv, tördelés: Cselle Judit
Alapító kiadók: Vass Lajos, Várszegi Tibor

Szerkesztőség levélcíme: 5000 Szolnok, Versegly u. 7/a;
telefon: 30/153-0764; ímél: jeneigyula62@gmail.com
Szerkesztőségi titkár: Fekete Marianna;
telefon: 30/153-0768; ímél: fekete968@gmail.com
Honlap: www.esolap.hu
Kiadó: Max-kontír '99 Bt., 4461 Nyírtelek, József Attila u. 14.
Felelős kiadó: Fekete András
Készült az All in One Nyomda Kft. üzemében, Szolnokon
ISSN: 1419-7987

FULDOKOLVA**3 PETŐCZ ANDRÁS**

Fuldokolva

4 JÓNÁS TAMÁS

Önvédelem; A trauma mint trauma

8 KOPRIVA NIKOLETT

Varázslók

10 LÁZÁR KINGA

Azon a nyáron megtaláljuk egy kisvad szinte hibátlan gerincét,

11 JUHÁSZ TIBOR

Lépéssel hátrébb

13 HÁY JÁNOS

A kardiológus

16 TÓTH KRISZTINA

Öt hiba, amit reggelizésnél elkövethetsz

17 BENEDEK SZABOLCS

Úristen, hogy pucolod már azt az avokádót?

19 SCHILLINGER GYÖNGYVÉR

Kis istenek

22 BÁNKI ÉVA

Marci

25 KÜRTI LÁSZLÓ

Szamszára

26 JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA

A királykék fotel

31 IZSÓ ZITA

Puncstorta; Libikóka

33 VÁMOS MIKLÓS

Iga

37 REKE BALÁZS

Kistérség

45 CSABAI LÁSZLÓ

A sorsüldözött

49 ZENTAI ADÉL

Hazai pályán

52 MOLNÁR H. MAGOR

Elégia

SZÁZ FORRÓ TŰ**59 ORAVECZ IMRE**

Alkonynapló II.

61 TOMAJI ATTILA

Adriai négyes; Muggia

63 TERÉK ANNA

Száz forró tű

65 BALOGH ÁDÁM

Route 44

66 TOROCZKAY ANDRÁS

Visszapillantó tükör; Nem megy ez nekünk

69 LÁZÁR BALÁZS

Helsingőri feljegyzések

70 TURCZI ISTVÁN

Elvermelt mondatok

72 ZSIDÓ FERENC

K(ék)

75 KULIN BORBÁLA

Meglesett horizont

81 ZAKARIÁS CECÍLIA

A küldetés

86 KOVÁCS BÁLINT

Illegál rave a költészet hatalmáról

OLVASÓ**92 VIDÉKI PÉTER**

A tagolatlan idő

*(Tomaji Attila: A nyár sötét szíve)***96 SZŰCS SÁNDOR**

Várostörténeti fragmentumok

(Benedek Szabolcs: Hídváros)

**PETŐCZ
ANDRÁS**

FULDOKOLVA

nincs semmi levegő.
nincs oxigén a kövér test alatt,
ahogy nyom, ahogy nyomul,
nincs semmi oxigén.

fáj – és ez szinte lényegtelen.
nem látni ki alóla, győztesen tornyosul
a magasban – magáévá teszi, préseli össze
az áldozatot: nyomja és préseli.

nagy család, együtt, mindannyian.
mindenki hallgat, sok-sok hallgatás
mindenfelé, lesütött tekintetek
és csend – a süketek csendje.

mindenkit abuzál, újra és újra.
közben meg – beszél, nem hagy
szóhoz jutni senkit. elmondja,
mindez mennyire jó.

ígér és fenyeget – elhiteti,
hogy nélküle semmik és senkik
azok, akik alatta, akiket maga
alá gyúr – mindenki, aki itt.

világnyi fuldoklás, országos
levegő után kapkodás, semmi
több, nem is kevesebb – csak
ő, az erőszaktevő boldog.

mindezt már nem lehet. ha
fel is szabadul a kövér test
alól az áldozat, fuldoklása
itt marad, örökre.

JÓNÁS TAMÁS

ÖNVÉDELEM

Lassan-lassan elfelejtelek.
Nem tudom például a neved.
Hány éves lehetsz, az is titok.
Nem találok már a birtokot,
éveken át ahol laktatok.
Rám szólsz, és én feléd baktatok.
Zengő hangod sincsen már velem.
Szoknyád és hajad is színtelen.
Testtartásod megtört, egyenes?
Mint a túlfaragott ceruzának,
végül már csak szűrős hegye lesz:
nem maradt utánad, csak a bánat.

Nem panaszkodtam rólad soha,
szép, szerethetetlen mostoha.
Eltűnt már rólam kezéd nyoma.
Múlt a múlt: nincsen bújnod hova.
Szótt jövőmben nem lehet helyed.
Nem fest újra már emlékezet.
Mással is talán, mit énvelem:
mit műveltél, már nem érdekel.
Rettegés és halálfélelem,
maradt belőled mégis valami,
tőled van, de nem marad velem:
hisz el fogom magam pusztítani.

A TRAUMA MINT TRAUMA

Milyen érdekes jelenség, hogy közhelyesen a boldogságot szeretjük emlegetni, mint amihez mindenkinek joga van, mégis úgy tűnik, a trauma az, ami mindannyiunk közös nevezője. A boldogságainkat féltve megőrizzük magunknak, a sebeseinket azonban előszeretettel mutogatjuk. De ez nem véletlen: a modern ember jobban megérti magát egy tragikus hős drámájában, mint egy romkom cukormázában. Ha tehát minden élet egyfajta történet, akkor abban a traumák nemcsak fordulópontok, hanem gyakran karakterformáló pillanatok

is. De vajon mit árul el a társadalomról, ha a trauma elbeszélése maga is konfliktussá válik? Miért lett a trauma megírása egyszerre terápia, művészet és néha üzlet is?

A traumairás jelentősége abban rejlik, hogy egyre gyakoribbak a személyes beszámolók traumatikus eseményekről, amelyek bár nem mindig irodalmi igényességűek, társadalmilag fontos folyamatokat mutatnak meg egyéni történeteken keresztül. Ezek a beszámolók nem feltétlenül alkalmasak irodalmi alkotásokként való befogadásra, de értékük abban áll, hogy lehetőséget adnak az egyénnek a trauma megélésére és feldolgozására, miközben a társadalomnak betekintést nyújtanak a traumák sokféleségébe és hatásaiba.

Maga az írás folyamata is kihívásokkal teli: az emlékezés, az újraélés és a megfogalmazás nemcsak a trauma ismételt átélését követeli meg, hanem a szerkesztés és az írásmunka is megerőltető, különösen azok számára, akik korábban nem foglalkoztak irodalommal. Ezért nemcsak a témák súlyát, hanem az új műnemben való alkotás erőfeszítéseit is érdemes értékelni.

Fontos azonban, hogy a személyes beszámolók ne kárhoztassák az irodalmi igényességet csupán sokkoló tartalmuk miatt. Az irodalom esztétikai és szerkesztői szempontból magasabb követelményeket támaszt, míg a traumairás elsősorban a megértést és a gyógyulást szolgálja. A traumairás tehát nemcsak a múlt megírása, hanem a trauma erejének csökkentése is: egyfajta palimpszeszt, amelyben az emlékek fájdmát az írás folyamata írja felül, segítve az egyént a feldolgozásban és gyógyulásban. Ez a folyamat nemcsak terápiás, hanem társadalmi szinten is jelentős, hiszen a személyes történetek révén a közösség is tanújává válhat a traumák valóságának, és releváns reakciókat indíthat el, amelyek az író gyógyulását is támogatják.

Gyakran hallhatunk kifogásokat, hogy a traumairás személyes történetei nem fiktívek, és ezáltal a nagy, közös fikciók, az epikus, társadalmi léptékű elbeszélések kiveszőben vannak. Szerintem jobb ezt úgy tudni, hogy az egyéni narratívák is tartalmaznak fikatív elemeket, hiszen nincs teljesen objektív elbeszélés. Ezeknek a kritikáknak a hátterében gyakran az a hiányérzet áll, hogy a prózai írások ne az egyéni, szubjektív élményekre fókuszáljanak, hanem a társadalom szélesebb rétegeit érintő, „nagy” történeteket helyezték előtérbe. Pedig az egyéni elbeszélések ugyanolyan széles közönséget érinthetnek, csak nem monolit tömbként, hanem elszórt kis szigetek formájában, amelyek együtt mégis átfogó társadalmi képet alkotnak. A technológiai fejlődés és a közösségi élmények átalakulása miatt a nagy narratívák helyét sokszínű, fragmentált, személyes beszámolók veszik át.

Nincs fikciós mű szubjektív alakítás nélkül, és nincs személyes történet sem fikciós technikák alkalmazása nélkül: mindkét írásfolyamat ugyanazokat a szerkesztési, stilisztikai és narratív eszközöket igényli. A történetmesélés lényege a valóság szubjektív formába öntése, a tapasztalat poétikai megjelenítése. Így a fikció és a személyes beszámoló közötti határvonal elmosódik, és a prózai írások egyszerre szolgálják a társadalmi közmegegyezésen alapuló nagy történeteket és az egyéni, fragmentált élményeket, melyek által a társadalmi valóság sokrétűsége bontakozik ki. Ez a változás nem a fikció hanyatlása, hanem átalakulása a modern társadalmi és technológiai környezetben.

Számomra különösen fontosak az egyéni hangok és történetek: ezek segítségével „ismerkedem”. Más emberek, mikrovilágok bejáratai ezek az írások. Előfordul persze, hogy az olvasmányélményemet zavarja a szerkesztetlen, suta mondatok sora, de ezt inkább a kiadói

hanyagságnak és a traumapornóval házaló, kapitalista profitéhség működésének tudom be. Az ilyen tartalmak sokszor nem a szerző személyes fejlődését vagy a közösségi gyógyulást szolgálják, hanem a sokkoló részletek látványos tálalásával kívánnak gyors profitot termelni. Ez azonban épp azokat az értékeket torzítja, amelyek a traumairás lényegét képezik: az őszinte önreflexiót, a megértésre és párbeszédre való törekvést.

Mégis, ezek az egyéni narratívák – bármilyen formában jelenjenek is meg – értéket hordoznak, mert segítenek megérteni, hogy a trauma univerzális, ám rendkívül személyes jelenség. Ahogyan az írók szavakba öntik tapasztalataikat, az olvasók számára is lehetőséget teremtenek saját sebeikkel szembenézni vagy empátiát gyakorolni. Az ilyen írások társadalmi tükröt is tartanak: megmutatják, hogyan működik egy közösség, hogyan bánik az egyénnel, és milyen új traumákat generál vagy örökít tovább.

A probléma szerintem nem a traumairások gyarapodó, sőt talán túlságosan is gyarapodó számával van, hanem az olvasói fogadtatás módjával. A legzavaróbb a teljes empátiahány, mely gyakran azzal a sommás véleménnyel párosul, hogy „ideje túltenni magunkat rajta”, pszichiáterhez kell fordulni, és az élet megy tovább. Nem ritka az áldozathibáztatás sem, ez nemcsak bántó, hanem mélyen frusztráló: arra ösztönzi az egyént, hogy nyomja el „rossznak” bélyegzett élményeit, hiszen – ahogy sokan mondják – mindenki átél kisebb-nagyobb traumákat, mégsem panaszkodik folyton, meg aztán az irodalomnak „nemesebb” küldetése van. Értem, amit sugallni akarnak: az irodalom képes a szépség, az igazság és a közös élmény kifejezésére, és nem minden olvasó vágyik terápiás szövegre. Ugyanakkor zavar, hogy az effajta „követelések” mögött gyakran elfojtott érzelmek és meg nem oldott traumák miatti érzéketlenség rejtőzik, tükrözve a véleményformálók saját, belső konfliktusait.

Még inkább provokatív, hogy ugyanazok, akik az egyéni traumák írásbeli feldolgozását elutasítják, a közös traumák felett szigorúan őrködnek. A Trianon-trauma például sokak szemében szentély, ahol tilos eltérni a hivatalos narratívától. Ez az ellentmondás jól mutatja, hogy nem maga a traumairás a probléma, hanem az, ahogyan egyesek a traumák megosztását előítéleteik és elfojtásaik szűrőjén keresztül értelmezik.

Egyetlen olyan élményről sem tudok, amely végeredményben ne trauma lenne: a boldogságot alig különbözteti meg valami a depressziótól, ha a neurotranszmitterek működését nézzük. Az agyi kémiai folyamatok szintjén a dopamin, a szerotonin, az endorfinok és a kortizol egyaránt szerepet játszanak a pozitív és negatív érzelmek kódolásában. A boldogságélmény tulajdonképpen a jutalmazási rendszer aktiválódása, de az endorfinok fájdalomcsillapító hatása miatt paradox módon a fájdalom is okozhat örömet. Ez ad magyarázatot arra, hogy a súlyosan bántalmazottak miért érezhetnek örömet traumáik újraélésében: az intenzív érzelmi ingerek intenzíven aktiválják a dopaminrendszert, és az endorfinok felszabadulása „megnyugtató” hatású lehet a túlélés során megtanult túlélési mechanizmusokból fakadóan. Hasonló jelenség bontakozik ki a társadalmi traumák, botrányok újraélésekor is, ahol a „fájdalomtudomány” beavatottjainak érzése és a kitüntettség élménye ugyancsak aktiválhatja az agy jutalmazási rendszerét.

A traumairodalom vizsgálata nem választható el a pszichológia, a szociológia és a narratív elméletek eredményeitől. A pszichológiai kutatások szerint a trauma élménye gyakran töredezett emlékezetet hagy maga után, amely nyelvileg nehezen megfogalmazható. És ezeknek a réseknek az elfedéséhez vagy kitöltéséhez igenis valódi fikciós technikák szükségesek. Az irodalomnak ezért különleges szerepe van a trauma feldolgozásában: fragmentált

narráció, több szempontúság és időbeli ugrások segítségével tükrözi a traumatikus élmény szétesettségét. Az, hogy ezeket a folyamatokat ki és mennyire képes rutinosan és kreatívan kezelni, már releváns, esetenként számonkérhető irodalmi minőségeket eredményez.

A trauma generációkon át öröklődik, amikor a túlélők fájdalmai tovább élnek leszármazottaikban is. Ezt a jelenséget számos mű tematizálja, rámutatva, hogy a múlt sebei nem gyógyulnak be automatikusan, hanem folyamatosan hatnak a jelenre és a jövőre. A kollektív traumák – legyenek azok történelmi események, mint a holokauszt, a trianoni békediktátum vagy az 1956-os forradalom – a nemzeti identitás és a közösségi emlékezet meghatározó elemei.

A traumairodalom nemcsak a múlt feldolgozását szolgálja, hanem aktív szerepet vállal a társadalmi párbeszédben is. Azáltal, hogy feltárja a tabuként kezelt, elhallgatott vagy elfeledett traumákat, hozzájárul a társadalmi igazságosság és az empátia kialakulásához. A traumatikus élmények irodalmi megjelenítése lehetőséget teremt a megértésre, a megbékélésre és a közös emlékezésre, amely nélkülözhetetlen a társadalmi kohézióhoz.

Hadd említsek egy személyes példát. A *Kívülálló* című regényem (2023) megírásakor a harmincas éveim traumáira fókuszáltam, és szándékosan alkalmaztam egy *performatív írástechnikát*: a szöveg nem csupán elmesél, hanem metaszinten olyan érzelmi reakciókat provokál az olvasóban, amelyekkel a főhős is küzd a regényben. Olyan ez, mintha prózában ugyanazt a dramaturgiát és hangulatot teremtenénk meg, amit a zenében vagy a filmben megszokott emocionális csúcspontoknál tapasztalunk, csak itt „csendesnek” vélt mondatok viszik át az impulzust.

A fogadtatás számomra csalódás volt: alig akadt 1-2 olvasó, aki felfogta a technika lényegét, többségük inkább primer, direkt olvasattal reagált. Kritizálták a szereplő viselkedését, javasolták, hogyan „lépjen túl” a traumáin, és engem is privát üzenetekben láttak el tanácsokkal. Ez a gyakorlat számomra rossz olvasási módszer: figyelmen kívül hagyja a performatív réteget, és egyszerű útmutatássá silányítja a trauma komplex élményét, az alkotás szándékos metahatását. Nem zárom persze ki a lehetőségét, hogy mindezzel tudat alatt számoltam. És talán valójában újra akartam élni a kizártság és mellőzöttség érzését – immár az olvasóktól elszenvedve.

A trauma – különösen, ha társadalmi tabukból tör elő, vagy lerombolja az addig hitt rendet – önmagában is traumatizálhatja a befogadót, ahogy azt az esszém címében is jeleztem. Az irodalom feladata azonban éppen az, hogy meglepetést okozva kizökkentse a megszokottból és végül a katarzis felé terelje az olvasót.

KOPRIVA
NIKOLETT

VARÁZSLÓK

I. (Kezdetben)

Kezdetben teremtette az eget és a földet.
A föld puszta volt, és üres,
és lelke lebegett a vizek fölött.
Szólt, *legyen sötétség*, és lett sötétség.
És látta, hogy a sötétség jó, ezért elválasztotta a
világosságtól. És az égboltra sárcsillagokat
függesztett, és belsejüket hamis fénnel töltötte.

És este lett és reggel. Tövises bokrokat,
korhadó fákat varázsolt, hegyes ágaik
sebeztek az eget. És a világot üvegcsontú
élőlényekkel népesítette fajtájuk szerint.
Azután megalkotta az embert
saját képmására, férfinak és nőnek alkotta őket.
És szólt: *legyetek termékenyek, és szaporodjatok*.
És kezükbe adta a vésőt, hogy az erős képmására
faragja a gyengét.
És este lett és reggel, és látta,
nagyon jó mindaz, amit alkotott.

II. (Kacatok)

A varázslók műhelyei boldognak hitt udvarok.
Vésőik, tervrajzaik láthatatlanok.

A kiszűrődő hétfejűsárkány-ordításokat
visszakárognak a madarak.
Másnap a művek zölden, kéken, pirosan
ragyognak, hátukon megfejtésre váró, ősi mintázat.

Takargatják magukat az utcán,
váratlan pillanatokban szisszennek fel.
Dadognak, gyermekek az új testben,
amit varázslóiktól kaptak.

Lefaragott darabjaik útszélre dobott
kacatok. Álmaikat a szél lopja el,
fiatalságukat a fák (kérges bőrt,
százhusz év múltat adnak cserébe).

Azt mondják, a legtökéletesebb művek
madárrá változnak, amikor kivetik
magukat az ablakból.
Bőrükön kötelek hímzése.
Összeformnak a bortól izzadó, kék árokkal.

III. (Varázsló)

Kezdetben nem tudtam, hogy varázsló.
Erdőben élt, és nekem ígérte az erdőt.
Házát felhők szövetéből építette,
mennyezetén agyag-Hold gyúlt,
és sárcsillagok. A kérges bútorok alatt
hétfejű sárkányok, bortól hörgő
szörnyetegek rejtőztek.
Éjszaka kezét emeltek álmaimra.

Az erdő hegyes fáit megfojtották az
énekesmadarakat. Bokrai magzatpózban
álmodó boszorkányok. A hegyeket valaki
letörölte a láthatárról.
Homokot köpött a pusztára.

Amikor látni akartam, mi van
a kitépett hegyek helyén, elővette vésőjét,
kijátszotta őket belőlem.
És arcomat átrajzolta, és hangomat a
szélnek adta, és dadogni és hallgatni
tanított. A nehéz jégesők hónapjában aztán
magzatot faragott hasamba.

Legyen sötétség, mondta,
és lett sötétség.
És savas gödrökké változtak a csillagok.
És este lett és reggel, és ő látta,
nagyon jó mindaz,
amit megalkotott.

LÁZÁR KINGA

AZON A NYÁRON MEGTALÁLJUK EGY KISVAD SZINTE HIBÁTLAN GERINCÉT,

*nyúl, róka vagy nyest,
egyikünk sem ért hozzá,
ahogy néha még a lombhullatók beazonosítása is túl bonyolultnak bizonyul,
nekünk, akikről azt mondják: semmit sem tudunk,
csak egyszerre mozogni, adott irányba szorosan tartani a tekintetünket,
főképp egymás felé, vagy mozdulatlan az aszfalttal egy vonalban.*

A délutáni forróságot a blokkok verik vissza. Sovány szerelmesek nyújtóznak a terasz fajanszán, három dologról eshet szó köztük:

1. ahová nem: mások őrlőfogait vizsgálni, idegen testek kipárolgásának keresztműzébe, huzatos külterületre, előszobákban cipőt húzni.
2. ahová igen: ágyneműt cserélni (a fürjmintásat a kékre), fogat mosni (ketten), szekrényeket kipakolni (a télikabátokat a garázsba).
3. akivel: mindig csak egy vizespoharat feltölteni, egy tányérból enni a levest, a sajtot – soha nem teríteni egy harmadiknak.

*azon a nyáron gyakran láttuk őket:
a szőke és a barnára sült kétlábút, a soványt és a kócosat.
szinte félálomban járták a lankákat, ökölbe szorított vagy összekulcsolt kézzel – de ehhez egyikünk sem ért,
néha a szaguk beazonosítása is túl bonyolultnak bizonyult.*

A fenti kritériumok mentén a rét biztonságosnak tűnt. Még nem az *ahová igen* tartományába sorolható, de nem köszön vissza semmi az *ahová nem* komponensei közül. Mégis, amikor a moha közül kivillannak a csontok, az egyiküknek felfordul a gyomra. A hányingeren is osztoznak, mint a nadrágon, a csomagtartón és a fogkefén. Ami az egyikük testén végigvonul, annak át kell vándorolnia a másikéra is. Ha az egyik iszonyodik vagy elélvez, a másiknak törvényszerűen követnie kell. Nem létezhet semmi, aminek a közössé tétele bonyodalmat okozhat.

*a sovány haza akarja vinni – ezt hisszük mi, pedig mi mindig nagyon remegünk, ha csontjaink ujjak közé keverednek.
de a soványtól nem félünk – nekiadnánk azt a hibátlan gerincet,
sőt még többet: gombákat, ágakat, ürülék szagát, amit követve utánunk jöhet.
a sovány közülünk való – ezt hisszük mi, pedig mi mindig nagyon aggódunk, ha valaki ránk akar hasonlítani.*

A szabályok egyszerűek és kétszemélyesek. A büntetés azé, aki nem látja át az összefüggéseket. Az egyik meghánytatja a másikat, szitkozódik, kotródj vissza a kocsiba, minek akartál idejönni. Ami következhet: hosszas álldogálás az út és az árok között, szipogás, míg az egyikük megkívánja a síró másikat. Aztán a törvényszerűségek megbomlani látszanak: a combok, a nyak érintésére nem érkezik válasz.

*gyorsak vagyunk, izmosak és a mozgásunk tűpontos, de a tisztás közepén mindegyikünk lába gyökeret ver,
utána gyakran gondolunk a soványra – mikor összenő mögöttünk a bozót fala, a fák között még sokáig elkísér a hang, ami annyira hasonlít a mieinkre.*

JUHÁSZ TIBOR

LÉPÉSEL HÁTRÉBB

Ha felidézem a történeteket, először
a morgás, a piszkosszürke bunda,
majd a bogáncsok jutnak eszembe,
és csak ez után a fémvödör.
Árpád, a mozgássérült nagypapa
mindig a kerti vécé deszkatákolmánya mellé
öntötte belőle a mosogatólét. Aztán a beszélgetés
a drogproblémákkal küzdő Attilával,
a család egyetlen kenyérkeresőjével
az udvaron, ahogy új melójáról,
a vagon takarításról mesél.
És akkor megint feltűnik Árpád.
„Rendesen vigyed azt a szart, papa,
nehogy összebasszál itten bennünket”,
mondja fenyegetően Attila, majd rám néz,
és mintha magyarázkodna, hozzáteszi,
„ez az egyetlen normális farmerom”.

Megjelenik a hatéves Norina is
– rohan a deszkatákolmánynál figyelő pulihoz –,
megcsúszik a sárban, reflexből Árpád
melegítőjébe kapaszkodik, az öreg elveszíti
egyensúlyát, deformált bal lábával,
amely egy üzemi balesetben roncsolódott szét
még a nyolcvanas évek elején, oldalra lép,
felordít, lendíti a vödört, az Norina felé tart,
kinyújtom a kezem, hogy elrántsam
a kislányt, de akkor meghallom a morgást,
és hátrálni kezdek. Fogalmam sincs,
mihez hasonlítsam a hangot,
a vödör és a koponya találkozásait,
erre nem emlékszem úgy,
mint a morgásra vagy Attila szentségelésére,
aki egyre csak szidja Árpádot,
de olyan indulattal, hogy félek,
meg fogja ütni. Ami Norinával
történik, abból egyikük sem
érezkel semmit, csak én látom,
ahogy szétnyílik a kislány arca,
és keveredik a könny, a mosogatólé,
a sár meg a vér. Hogy volt-e hangja
a sírásnak, nem tudom,
mert ezután már a kutyára
összpontosítottam, a bogáncsokat
bámultam, mintha az állat több
tucat buzogány fejét hordta volna
a testén, amelyeket a környékbeli
telkeken gyűjtött össze, hogy felfegyverkezve
rám rontson, akár egy betolakodóra.
Biztosan azt hitte, támadom
Norinát, vagy talán csak óvni
szeretett volna a kislánnyal együtt
engem is, távol tartani a családtól.
De ez csak most jut eszembe,
hónapokkal a történetek után,
mikor már tisztán látom azt is,
hogyan nem segíthetek.

HÁY JÁNOS

I regényrészlet I

A KARDIOLÓGUS

Ha majd ez lesz, meg az lesz. Soha nem álmodozom. Nem tudok olyanról gondolkodni, aminek nincs realitása. Nem vagyok egy lírai alkat. Nem is értem, miért írok verseket. A próza még csak-csak. A versírás valahogy olyan nevetséges. Egy bizonyos kor fölött olyan, mint társaságban turkálni az orrodát, vagy fingani. Mégsem illik. Vagy te tényleg ezt csinálod, mármint a verseket? De hát lehetne mást is csinálni!

Nem tudok arról gondolkodni, hogy mi lesz valamiből, ami már most is valami. Mondjuk mi lesz az anyukám házából, aminek még mindig az a legfőbb jellemzője, hogy az anyukám háza. Egyelőre megtartjuk, mert mi úgy akarunk csinálni, mintha még lenne. Persze nem vagyunk hülyék, pontosan tudjuk, hogy már nincs, és abból a házból pont a lényeg veszett el, mint (itt illene egy hasonlatot írni, mint a -ból a valami). Azt mondja valaki, hogy milyen jól át lehetne alakítani, és hol lehetne, mondjuk, medence meg szauna meg minden olyan különlegesség, amire ott aztán van bőven hely. Van négy szoba, egy nyári konyha, egy kamra, egy nagy istálló. És még az is a ház része, mert együtt van lecserepezve, ahol a takarmányt készítettük elő az állatoknak, ahol hordókban állt a búza meg a tritikálé egyidőben, meg ahol van a szecslovakágó. Mi az a szecslovakágó? De még persze van egy csomó szín is, ami fedett, meg pince is. A hatalmas udvarról, a kertről és a ház mögötti földről már nem is beszélve. Rengeteg a lehetőség. A szomszédban lakó hányaveti népek, akik a napi betevőt is alig tudják összekaparni, biztosan elcsodálkoznának a medencén meg a szaunán.

Aki mondja, az is tudja, hogy erre nincs lehetőség, de mégis mondja, és azt is mondja, mikor én nem mutattam érdeklődést, hogy milyen furcsa vagy, meg milyen gúnyos meg ironikus meg kedvetlen, semmi odaadás nincs bennem, és hogy nem tudok veled együtt álmodozni, és ez őt meg persze a kapcsolatunkat is megviseli.

Vannak olyanok, akik nem igénylik a megvalósítást, már a képzeletben megépített medencében is jól el tudnak úszkálni. Legalább nem kell átöltözni, mert gondolnak egyet, és máris fürdőrucciban vannak. Utána, ha kilubickolták magukat, átmennek a szaunába, ami különben a garázsban működik, ezt el is felejtettem mondani, hogy még az is van. Aztán egy hideg vizes átmenet után bevetik magukat a jakuzziba. Olyan jól érzik magukat, megpusztilják a szerelmüket, mert persze hogy együtt vannak, ki az a hülye, aki gondolatban nem azzal van, akit szeret. Utána meg összebújnak az ágyban, a felújított szobában. Marha jó ágy van, egy vagyombba került, de olyan rajta szeretkezni, hogy álom, a rugózása tudományos. Elérkeztünk az álom az álomban jelenethez. Azt hiszem, Az ember tragédiájában van ilyen.

Egyébként ez a része a történetnek végül is valóság volt, bár nem ott volt, ahol a felújított ágy állt, meg nem is olyan ágy, mint amit oda vásároltunk képzeletben, de elég jó ágy volt, és megtörtént az, aminek meg kellett történnie.

Azt azért nem lehet mondani, hogy az ágy határozza meg a tudatot, de azt igen, hogy az ágyban történő esemény határozza meg a tudatot, ha van egyáltalán tudata annak, aki az ágyban épp csinálja ezt a meghatározó műveletet. Valójában csak egy a cél, a tudat elvesztése, mert amikor ez megtörténik, akkor olyan, hogy része vagy a mindenségnek. Nem egy különálló létező, aki arról álmodozik, hogy mit csinál egy kis faluban az anyukájától megörökölt házból, hanem csak van, ahogyan a levegő van, ahogyan a semmi van.

Nem szeretném megírni azt, ami történik velem. Az történik velem, ami mindenkivel történik. Hogy mit mondott a kardiológus, és voltam kórházban, és volt olyan, hogy mentő, meg persze mindenféle vizsgálat, hogy olyan az agyam, mint egy feldúlt táj vulkánkitörés után, tele van sebekkel, kráterekkel, ahol valaha megszakadtak az erek, és elöntötték a tájat. De nincs egy akkora kitörés, ami elsodorta volna a környező falvakat és városokat. Nem érdemes ásatást indítani, hogy feltárjuk ezt az érdekes világot, ami valaha volt, s ma befedi a vulkanikus hamu és a láva. Pompejait előbb tárják fel végérvényesen, mint azt az agyat, amit elöntött a vér. Az az agy már nem feltárható, már csak némi részleges mentésre van lehetőség, de biztos, hogy elpusztulnak az épületek belső részei, nem maradnak falfestmények jókedvű jelenetekkel, állatokkal és virágmintákkal.

Mit mondott a kardiológus? Nem az az érdekes, hogy mit mondott, hanem hogy mit nem mondott el. Például nem beszélt arról, hogy mi van akkor, ha, és akkor, ha más ha van. Nem beszélt arról az idegen szóról, amivel bizonyos agyi elváltozásokat szokás megjelölni, hogy azzal mi lesz. De ő is javasolta, hogy sokat mozogjak, legalább egyszer egy nap pörgessem fel a keringésem. A biciklizés nagyon jó, és mindegy, hogy az lpoly völgyében vagy a Tisza-tónál, csak nem szabad arra gondolni, hogy nekem csak ez jutott. Az úszás is jó, bár abban azért nehéz kiizzadni, főleg, mert mindig benne van az ember teste a vízben. A futás, az különösen jó. Amúgy írók is futnak. Jó, a költők nem, mert azok nem olyanok, hogy meg lehetne őket mozdítani. Beleragadnak egy sorváltásba, és azon tökölnék, és nem lehet őket semmire rávenni, mert félnek, hogy kiesnek a ritmusból.

Amikor sokat mozogtam, ezt is a kardiológus mondta, akkor érdemes nagyokat aludni. Alunni, ahogyan Vörösmarty írta. Vagy más. Az alvás olyan, hogy hó és halál. Miért gondolom ezt, miért gondolok bármit, miért nem gondolok semmit? Különben Arany János mondta, mert ő is kardiológus volt, legalábbis egy ideig, hogy alunni és álmodni kell, felét az ember az életének deliriumban tölti el.

Mit mondott a kardiológus? Mit nem mondott a kardiológus?

Mit gondolt a kardiológus, amikor meghallgatta a szívverésem, és megnézte a leleteimet. Ez már egy olyan birodalom, ami leomlott. Megcsodálhatjuk majd ezer év múlva a romjait, ha kiássuk, és kíváncsiak vagyunk a DNS-ére. Ez az egyed nem a népvándorlászor érkezett a Kárpát-medencébe. Most azt hiszed, hogy később, de piszok nagyot tévedsz, amikor így sunyin lezsídzol. Ez az egyed, helyesebben ennek az egyednek a DNS-e már itt élt, amikor a magyar törzsek megjelentek. Ennek az egyednek az ősei a Nagymorva Birodalom lakói voltak. És most nem kell azzal előjönni, hogy mi az a Nagymorva Birodalom, meg hogy ismerünk egy szlovákot, őt kéne megkérdezni, mert az a szlovák azt hiszi, Szvatopluk népének a leszármazottja, és ezért hívják Totovának vagy épp Papovának.

Mit mondott a kardiológus?

Most tényleg képes vagy ezen lovagolni, amikor többször is megvilágítottam, hogy teljesen mindegy, mit mondott, mert a mit nem mondott el hiányában a mit mondott

nem rendelkezik jelentőséggel. Egyáltalán nem szeretnék a testemmel ennyit foglalkozni, a kardiológus testével sem, és azzal meg végképp nem, hogy mit mondott, meg hogy mit gondolt közben, míg azt mondta, amit mondott, hogy minden nagyon rendben van, és ha nem lesz rendben, akkor szedjek kettőt a vérnyomáscsökkentőből, ha a másik irányban nincs rendben, akkor meg csak felet. Ez ugye nem olyan érdekes, viszont megtudtam, hogy lehet kapni a gyógyszerárban praktikus gyógyszerfelezőt, csak beletesszük a gyógyszert, megnyomjuk, és már készen is van, lett is fél, helyesebben két fél gyógyszerünk. Ez egy olyan praktikus információ, amit kevesen tudnak, és csak kínlódnak az apró gyógyszerek eltörésével, amikor nem megy, akkor késsel próbálják, de az egyik fele biztosan elrepül, és persze hogy nem találjuk meg. Esetleg megtaláljuk, de nem tudunk lehajolni érte, mert annyira öregek vagyunk, pont azért szedünk gyógyszert, mert öregek vagyunk. Ha lehajolnánk, úgy maradnánk, és addig nem tudnánk felkelni, amíg nem jön valaki, hogy segítsen. De nem tud jönni senki, mert éjszaka annyira félünk, hogy bezárjuk a bejárati ajtót, és senki nem tud bejönni a lakásba. Ez az egy művelet végül is teljesen tönkretesz minket. Nem tudunk enni, sőt még inni sem, pedig ezt is mondta a kardiológus, hogy igyunk eleget. Mennyi az eleget, az milyen mértékegység? Mindegy, addig jó, még nem mond egy olyan számot, hogy például három litert. Nem vagyok én kacsza, te kacsapicsa. Ezt nem én gondolom, hanem a kardiológus, amikor kimondja a három litert, hogy ilyenkor mindenki arra gondol, hogy nem vagyok én kacsza, és ebből jön a kacsapicsa, mert különben költő akart lenni, mikor még kamasz volt, és szerelmes. De néhány sikertelen felolvasás után, amikor a kiszemelt lány, akinek dedikálva volt a költemény, kigúnyolta, és hátat fordított neki, felhagyott ezzel, és csak néha jelenik meg egy-két régi rím a fejében. Kacsapicsa. Hugomdugom.

Este elmondja otthon, hogy volt nála egy író. Egyébként nem én voltam, de én is lehettem volna, csak engem nem ismert, hanem délután egy másik író, akit mindenki ismert, arról kezdett beszélni. Hú, tényleg, egy igazi író, kérdezett vissza a felesége. Igen. Nagyon szép pizsije volt a feleségének, mert ő úgy öltözött, mintha mindig egy íróval élne együtt. Szerette hallgatni, amikor a kardiológus arról mesélt, hogy írt verseket, hogy tulajdonképpen ő költő, csak kamaszkorában megrekedt az életműve. De aranyos vagy, mondta a felesége, de tényleg, és jobban ment, ami tudott jobban is menni ezen az estén.

A kardiológusnak nem voltak erekciós problémái. Nem volt olyan hülye, hogy azokat a szar gyógyszereket szedje, amiket a pácienseknek felírt. Amely gyógyszerek miatt elkezdenek amortizálódni a kapcsolatok, mert senki nem szeret egy olyan férfit, aki marha rendes meg aranyos meg figyelmes, de a legfontosabb hiányzik, nincsen neki fasza. És az egy hülye duma, hogy ez nem számít, meg vannak más megoldások. Hát tényleg vannak!

Elindulnak ezek a feleségek a más megoldások útján, aminek a hazudozás lesz a következménye, és a jellemtelen viselkedés, a titkos üzenetek és titokzatos eltűnések. Mért nem vetted föl a telefonod? Mért nem volt nálam. Mért lehalkítottam még tegnap a moziban, és elfelejtettem visszarakni. Én meg elfelejtettem megírni, hogy moziban voltak tegnap. Ezt tényleg elhiszi valaki? A végeredmény persze családon belüli erőszak lesz, amikor a csalódott, vérnyomáscsökkentőtől elférfiatlanodott férfi végül is öngyilkos lesz.

Nagyon könnyen megtörténik a katasztrófa egy családban, ami persze a nőnek nem volt katasztrófa, legalábbis ekkor még nem látszott annak. Praktikusán fogta fel a dolgot, és arra a szabadságfaktorra gondolt, amit ez a haláleset jelentett a számára, bár sajnálta is az elhalálozott férfit, mégiscsak annyi évet együtt, akinek sikerült különben beállítani a vérnyomását, annyira pópec volt, mint új korában.

Nagyon fogom sajnálni, ha öngyilkosság révén fogom elveszíteni a feleségemet, gondoltam az öngyilkos férfi helyett a szövegben, mert ő már öngyilkos lett, ezért nem tudta ezt gondolni, amit akart volna gondolni, ha nem lett volna öngyilkos. Előbb kell gondolkodni, ha ilyen gondolatokra számítunk még.

Mért nem úgy írta Arany, hogy Alunni és álmonni kell? Ez egy hiba vagy netán véletlen? Ez a váratlan nyelvi fordulat, hogy nem vagyunk konzekvensek?

Vissza a... Hová? A kardiológushoz? Az anyukám házához? A beállított vérnyomású öngyilkoshoz? A kardiológus feleségéhez? Az öngyilkos férfi feleségéhez? Vele mi történt?

Furcsa, de nem azt történt, hogy a nagy-nagy szabadság rászabadította volna a boldogságot. Érdekes módon a szabadság inkább korlátozásokat hozott. Egy csomóan nem akartak egy olyan nővel kezdeni, akivel együtt jár a felelősség. Nekik elég volt, hogy néha-néha együtt, akár ha rendszeresen is, de nem kívántak ezzel a nővel együtt élni, közös életrendet és étrendet kialakítani. Mert ezzel a nővel valójában csak az öngyilkos férfi tudott együtt élni, ez az ő vállalása volt. A többi férfi vagy nem akart senkivel együtt élni, vagy már volt valakije, akivel együtt élt. Szóval a megözvegyült nőt egyáltalán nem akarták nullahuszonnégyben felvállalni, csakis kizárólag lopott időben, hogy például kiugrok ebédelni, akkor. De ez meg a nőnek kevés volt. A végén persze egyedül maradt. Kijárt a temetőbe a volt férje sírjához, hogy ott álmodozzon azokról az évekről, amikor még a férjének nem kellett vérnyomáscsökkentőt szednie. Most mutogathatnánk a kardiológusra. De ő csak a munkáját végezte, meg parancsot teljesített. Az ilyeneket végül is Nürnbergben is felmentették.

TÓTH KRISZTINA

ÖT HIBA, AMIT REGGELIZÉSNÉL ELKÖVETHETSZ

Túl gyorsan iszod a kávé, mert mindig mohó vagy.

Nem cserélted ki a macskaalmot, idáig bűzlik.

Túlfőzted a tojást, nem szólsz egy szót se.

Megint nincs itthon méz, mivel egyem a müzlit.

Megint nincs kurva méz se. Ne a telefonodat basztasd.

Legalább nézz rám, hallod. Hozzad beszélek.

Kinek van kedve. Megyek, inkább szedd le az asztalt.

Már reggel lefáraszt az enervált hülyeséged.

Ez egy rejtvény, de nem ám az ilyeneknek.

Azért megmutatom, próbálkozzál csak, fejtsd meg.

Zseni vagy, hogyha fél perc alatt kitalálsz,

hogy ki az a képen, aki ver, és ki az, akit vernek.

BENEDEK SZABOLCS

ÚRISTEN, HOGY PUCOLOD MÁR AZT AZ AVOKÁDÓT?

Na, délután mehetek a boltba, nincs itthon semmi. Nem látod, hogy nincs? A fiad enne valamit, mindegy, nem válogatós, a pirítós is megfelel neki. Hagyd, én már be-raktam, nem akarom, hogy odaégjen, az amúgy is rákkeltő. Óriási tévedés, nem arról van szó, hogy manapság mindenre ráfognak, ez tényleg rákot okoz. Amúgy mindig kevés vajat teszel rá. Oké, nem vaj, margarin, nem kell okostojáskodni. Úgy csinálsz, mintha művelt lennél, közben egy csomószor valójában mások véleményét hajto-gatod. Onnan veszem, hogy megfigyeltem. Te most komolyan ennyire hülyének nézel, hogy szerinted például nem tudom, mi a különbség az „egyelőre” és az „egyenlőre” vagy a „bensőséges” és a „belsőleges” között? Hagyjuk, nem nyitok vitát.

Figyu, nem számít, mennyit költöttél reggel, tök üres a hűtő. Oké, megvettél mindent, ami a cetlire volt írva, de az csupán az alap, valami plusz is kéne, a kreativitás hiányzik, pedig az volna a lényeg. Tegnap reggel én is láttam a neten, hogy akciós az avokádó. Ott van a zacskóban a tojástartó mellett, hazafelé vettem. Mindegy, akkor most van dögivel, legfőljbbr orrba-szájba avokádókrémet fogunk enni, semmi gond. Baromira utálok ételt kidobni. Avokádókrémet csinálok a pirítós mellé, csak előbb kiteragetek. Nem kell, hagyd, a ruhákat ki is kéne rázni, nem csupán földo-bálni a szárítóra. Mutattam már, melyiket hova kell tenni, hogy szellőzzenek. Jó, én nem tudom, hogy jegyezted meg, a múltkor is újra kellett teregetnem, egymás he-

gyén-hátán volt minden, gyűrötten ráhányva a kötélre, kezdek el előlről. Jobb lett volna, ha nem nyúlsz semmihez. Szerintem hagyjuk a meddő vitát, a fiad enni akar, én meg nem tartok sehoh. Nem kell semmit csinálnod, ne tartsál föl.

Basszus, mondtam, hogy ne nyúlj semmihez, és azt is utálok, hogy állandóan sűrűgysz. Különben is, mikor veszed már észre, hogy egyszerre nem férünk el ebben a konyhában rendesen. Emlékszel, annak idején figyelmeztettelek, hogy ez lesz, mégis ragaszkodtál hozzá... Igenis sűrűgysz, mondtam, hogy mindjárt jövök, csak kitergetek, nem bírtad kivárni, elkezdted helyettesíteni. Úristen, hogy pucolod már azt az avokádót? Rossz nézni, komolyan. Hát nem. Félbevágod, kiveszed a magot, fellazítod, a héjában darabolod össze. Lehet, hogy másik módszer is létezik, de nézd meg, akár a hányadék, dobhatjuk ki. Még jó, hogy hoztam tegnap. Nem igaz, hogy a krémbe bármilyen formára vágva jó, ne szólj bele olyasmibe, amihez nem értesz. Most ne menjünk bele, ki mihez ért, az avokádóhámozásról van szó, nem kell terelni. Tudtam, hogy ezen is megsértődös, nem igaz, hogy nem lehet kritizálni, mindent basztatásnak és beszólásnak veszel. Sokszor inkább nem mondom semmit, megcsinálom szó nélkül. Mert hülye vagyok, azért. Gúrizok nonstop, ez a köszönet. És lécci, ne szórd a morzsákat mindenfelé! Nézd meg, mi van a szekrény lábánál, muszáj lesz végigmennem minden helyiségen a porszívóval. Hát, én nem vettem észre, hogy ki lenne porszívózva. Nem csupán ott kéne takarítani, ahol a papok táncolnak.

Tessék, erről ugattam: csak azért is odaégeted a pirítóst, hogy bosszants. Nehogy kidobd már, majd én megeszem! Nem lopom a pénzt. Nem érdekel, hogy a te pénzedből vetted, ebből is látszik, hogyan gondolkodtál világlétedben, miközben mindennek közösnek kéne lennie. Jó, lécci, ne hátráltass, rohadt sok dolgom van, ez a hétvége is azzal telik majd, hogy arra nem lesz időm, hogy két percre leüljek a kávéval. Mit csinálj, mit csinálj, nézz szét a lakásban, és keresd meg, van egy csomó tennivaló, nem kéne élehetetlennek lenni.

Nem hiszem el, hogy a tejfölt így nyitottad ki... Nem föltépni kell, hanem lehúzni egy mozdulattal a fedelét. Persze ehhez érzék is kellene, nem agyatlanul nekiesni. Igenis baj, nézd meg, nem lehet visszahajtani, hamarabb megromlik, és átveszi a hűtő szagát. Jut eszembe, azt is ki kéne takarítani, na, majd beszorítom a hétvégébe. Ne te csináld, fogalmad sincs, hogyan kell. Hát, rohadtul nem sima ügy, mindegy, mondom, megcsinálom ezt is.... Hol a margarint? Hallottad, direkt margarint mondtam, nem vajot, hogy örülj... Szerinted ez meg van kenve? Alig van rajta valami! Az előbb beszélünk róla, ennyit számít neked, hogy mit mondom? Persze hogy avokádókrémes lesz, mit gondolsz, mi a francnak csinálom, de azért teszek alá margarint is. Mert a fiad úgy szereti. Komolyan mondom, itt élünk egy fedél alatt, de néha mintha nem volnál jelen. Nem baj, már megszoktam, hogy mindent egyedül kell csinálnom, sokadjára mondom, csak ne hátráltass. Jó, figy, nekem erre nincs időm, amúgy se nyavalyogni kéne, hanem csinálni, ennyi. Ne állj, lécci, az utamba, hadd vigyem be neki. Ne vidd, mert az egyik felét itt hagyod, a másik felét leszórod, aztán a szőnyeget is suvickolhatom. A szemetest is ki kéne venni, nemcsak tömködni a tetejére az avokádó héját, hanem kivenni az egészet, és berakni egy másik zacskót, a régit meg levinni. Na, ezt például meg tudnád csinálni. Látod, erről beszélek, szóródik szanaszét. Jó, sértődj meg, és hagyjál itt mindent a francba. Gondolom, erre ment ki az egész cirkusz. Aztán csodálkozol, amikor azt mondom, hogy rád nem lehet számítani.

SCHILLINGER GYÖNGYVÉR

KIS ISTENEK

A kórházból írok, pontosabban a váróból, a laptopba hajolva, mintha elbújhatnék a szerencsétlenek elől, és hidd el, mondanám másképpen, ha lehetne. Két és fél órája ülünk itt apával, nem tudni, meddig. Soron kívül hívják be a protekciós betegeket. A csókosokat, ahogy anya mondaná. Apa rólad kérdezzet, mi van a nővéreddel, merre lakik most, és én nem tudom, mit hazudjak neki. A szeme sarkában könny, nem azért, mert olyan szomorú, azon túl vagyunk. Megy el belőle a nedvesség, orrán, száján, észre sem veszi. Nehéz így látni, vagy furcsa, néha szinte elviselhetetlen, hogy nem tudom, mit érzek pontosan. Tudod, hogy mindig gyármeg kocsmaszaga volt. Most olyan, mint a hús, amit anya napokra ottfelejtett a hűtőben, és kiengedte a levét a legalsó polcra. Ha itt lennél, te sokkal jobban viselnéd ezt az egészszet. Elképzelem, ahogy utat vágsz magadnak a tömegben, betegjogi képviselőt követelsz, és addig kiabálsz, amíg beengednek minket, csak azért, hogy végre megszabaduljanak tőlünk – ez volt, amikor anyát kísérgettük rendelésekre.

Most egy öreg nőt hívtak be, legalább kilencvenéves, reszketve csoszog előre. Borzasztó, de arra gondolok, hogy neki már minek. El tudod képzelni magadat kilencvenévesen? Szemben egy nőnek meg felszaladt a szemöldöke, a lábát nézi. Nem látom pontosan. De, bogár. Talán csótány. Mint aki azt már nem tudja elképzelni, hogy egy kórház ennyire lepukkant legyen. De nem szól semmit, csend van, kis zizegés. Nem panaszkodunk.

Szerettünk bogarakat öldösní gyerekkorunkban, emlékszel? Az első pillanatban az élvezet, a következő pillanatban a semmi. Egészen szedtük ki a bogarat a béka hasából, a kis szívét meg hűtőbe tettük. Ezen most nevetni tudnék, tényleg, ha nem itt lennék. Mi és a hűtőnk. A lakás nagyjából rendben volt, és mintha az összes gusztustalanságot a hűtőbe szuszakoltuk volna, ideértve a nagy borzalmas zúzapörköltjét meg a krumpolisütés után maradt zsírt, amit anyám azért evett, mert szerinte édes. A keménygyúrt vizes homoklabda a mélyhűtőben, az mondjuk szép volt – sírtál, amikor összetörtem. Krumpolisaláta, hagymasaláta, ecetes gyöngyhagyma, apa ilyenekkel evett mindent, az ecetszag, egyáltalán az a szag, amikor kinyitottuk a hűtőt, nem is mertünk kivenni belőle semmit, amikor feljött hozzánk valaki. Miért nem takarítottuk azt a rohadt hűtőt? Anya évente egyszer felszívta magát, leolvasztottuk, kiszellőztettünk rendesen, leszedtük a pókhálót, felmostunk az ágyak alatt is, mindent Domestosszal, anyának az volt a mániája, hogy a Domestos mindent visz, és azon túl csak szappan kell egy háztartásba, meg ablaktisztító. Betét helyett vatta. Arcra Tini tonik. Amikor először jöttek ki pattanások a homlokodon, két napig nem mentél iskolába. Anya felhívta a háziorvost igazolásért, aztán betakart, és apának azt mondta, hogy gyomorrontást kaptál. Szárítottuk a homlokod, én lementem korrektorért, utána évekilig nyomogattad magad. Aztán sokáig nem beszélünk, kitaláltad, hogy én túl puha vagyok, velem bármit meg lehet csinálni. Hogy mi tartjuk fenn a rendszert, mi vagyunk az oka mindennek, mondtad, és elköltöztél kollégiumba,

két év múlva vissza, emlékszem apa arcára. Átkarolta a vállad, milyen merev voltál, mintha valami tárgyat szorított volna magához. Anya megkönnyebbült, hogy a dolgok végül visszatalálnak a maguk rendjébe, ebben tisztára olyan volt, mint apa.

Apának nem mutattad meg az első könyvedet, de mindent megtudott a szomszédoktól. Napokig súlyos csend volt, aztán elment egy szerkesztőségbe, már nem emlékszem, hova, írt lapoknak, az egyik le is hozta a levelét, a könyved felfutott, jöttek a kommentek, anya könyörgött, hogy mondj már valamit. Néha a semmi a legjobb megoldás, mondtad, de nem értetted te sem, mit jelent ez, túl sok pezsgőt ittál a díjátadón, és valaki a bárpultnál kérdőre vont. A képet, ahogy állsz sápadtan a díjaddal, és úgy fogod azt a plakettet, mint valami veszélyes tárgyat, csak én tartottam meg.

Az előbb felébredt apa, körülnézett, egy pillanatra nem tudta, hol van. Még mindig dolgozom, kérdezte, és most keresi azt az automatás kávé, amit végül nem vettünk meg. Most lakkcipőről beszél, nem értem. Maga elé motyog, hogy az a lakkcipő gyerekkoromban szörnyen ronda volt, de kierőszakoltam, és milyen igazam volt, hogy irigykedtek a szomszéd kislányok. Téged nem érdekelték a cipők, te más voltál mindig, nagyjából mindenben, és az nem egyszerű a szülőnek, nézni, hogy ez kinek a gyereke, nyilván az övé, a szemed, a szád tisztára, mint az övé, de azon túl semmi, semmi. Idegen bolygóról jött kis lény. A vad tekinteted, és hogy haraptál is, és már nem tudta, mit csináljon veled.

Ha lehunyom a szemem, színekbe tömörül a világ, piros és fekete, nem is fekete, sűrű, sötétbarna folyadék, vörös habbal a tetején, és ha átúszok rajta, ha átverekszem magam ezen a nehéz anyagon, és végre együtt vagyunk újra, hány évesen?, te tizenhat vagy, én tizennégy, süt a nap, fekszünk a szőnyegen, akkor újra érzem az első, olcsó parfümöd szagát, a hajlakkot, a rosszul kiöblített ruha tapadós anyagát.

Mire kinyitom a szemem, apa újra elalszik.

Rossz, még rosszabb, mondtad egyszer, amikor átnéztél nekem egy fogalmazást. Most mit mondanál erre? Anya szerint folyton szabadkozom, és én sem vagyok kevesebb, mint más, de tudtam, hogy ez rád nem vonatkozik, hogy neki te vagy az igazi, az első gyerek. De amikor megjelent egy fogalmazásom az iskolaújságban, őszintén örültél, és egy időre elfelejtettem neked mindent.

Anya szerint legalább mi tartsunk össze. Örült, hogy két lánya van. Cserélgettük a ruháinkat, sokáig S-est hordtunk mindketten, és a sulibálra kölcsönadtad a szemceruzádat. Kivel akartok lefeküdni, kérdezte apa, amikor meglátott minket kisminkelve. Már a nyitott ajtóban álltunk, én húztalak kifelé, te megvetted a lábad. Bárkivel, ezt válaszoltad. Visszhangzott a lépcsőházban. Újra kimondtad, bárkivel. Azt hittem, sose lesz vége.

Nem írnék ennyi mindent, ha nem lenne ilyen nehéz ülni az elfolyó apánk mellett, és sajnálni, undorodni, hogy ezek gombócként összegyűlnek a torkomban. Anya legalább ezt nem érte meg. Kibékült vele a végén, úgy ne menjen senki a sírba, hogy gyűlölködik, vinné az érzést a következő életébe, akkor anya, tudod, spirituális lett. Apának rossz gyerekkora volt, rosszabb, mint a miénk, és voltak jó időszakai, szerinte apa akkor volt az igazi. Erre az igazira kell gondolni, megbékélni, csinálni az életet, lehetőleg jobban, mint ők. Erre minden esélyünk megvan, mondtad, és anya nem érezte ki a keserűséget, csak lehunyta a szemét, mosolyogva a fény felé fordult, akkor jöttél rá, hogy ez itt már a vége.

Azt gondolod, puha vagyok. Szeretnélek utálni, amiért azt gondolod, hogy nem voltam a szövetségesed. Te háborúban állsz, aminek sosincs vége. De nekem nincs háború, amiben

hősnek kell lennem, és így béke sincs, csak hússzag, a kórház, a pillanat, ahogy apa, éppen most, megtörli az orrát. Zizeg a szatyor, zsebkendőt keresgél. Nekem nem kell a jó oldalra állni.

Nem tudom, értesz-e. Elolvasod-e ezt a levelet, vagy csak átfutod, mert úgyis tudsz mindent, azt is, hogy mit akarok mondani. Azt válaszolod majd, hogy nem haragszol, nem én vagyok az ellenség – látod, már megint ez a háborús retorika. Visszatérő álmom, hogy benned egy másik, egy idegen lény növekszik, és folyamatosan a kitörés előtti pillanatban vagyunk, végtelenítve.

Apában meg összeomlik az, ami az apánk. Házfalakról álmodok, amik összedőlnek, és kiderül, hogy már nem volt köztük semmi, hogy a nagy bűdös semmit őrizték azok a falak.

Egy órája írom ezt a levelet. Apa halkan morog, talán észre sem veszi. Bekapcsolták a sorszámjelző táblát, lementek a protekciók. A szagot nem lehet megszokni, mert hullámokban terjed, és nincs képem az orromra tenni azt a zsebkendőt, amit otthon gondosan összeparfümoztam. Azzal a rózsás, kicsit öreges illatú parfümmel, amit azért kaptam tőled, mert hasonlít anya szagára. Akkor miért nem magadnak vettél ilyet, kérdeztem, és úgy néztél, hogy utána már nem volt kedvem szabadkozni.

Mit írjak még neked. A legjobb lenne feladni a levelet így, ahogy van, szeretsz postán levelet kapni, és még mindig küldesz képeslapot húsvétkor, pedig nem hiszel a feltámadásban, az kéne még, hogy folytatódjon ez az egész, egyszer ezt mondtad.

Mindenre tudsz mondani valamit. Kommentálsz, anya szerint. Most nem mondasz semmit, csak adsz pénzt a gyógyszerekre, Nutridrinkre, és így nem tudok válaszolni, hogy nem arról van szó, amit anya mondott, hogy apánkból is van egy igazi. Vagy hogy mégiscsak az apánk.

Emlékszem arra, amikor olyan közel hajolt hozzám, hogy egyszerre láttam mindent, egyetlen pillanatban. Apát, ahogy ott áll felettem a konyhában, a plafonon a kávéfoltokat, a zsírpöttyöt a nejlonfüggönyön, anyát a tűzhelynél, a piros lábas kong a konyhakövön, és nézem, ahogy a forró víztől kivörösödik a combod, szabálytalan foltokban. Anya ordít a mentősöknek a telefonba, hogy ez igenis vészhelyzet. Látom, ahogy kiönt a mosógép, apa éppen nincs otthon, és mi röhögve csúszkálunk a folyosón, miközben anyánk széttárt kezekkel áll a fürdőszobában. A kisszoba parkettája megvetemedik, penészvirágok indulnak el a fal felé. Látom, ahogy apa alszik a bányató mellett, abban a nyár végi magas fűben, és állunk felette nem tudom, meddig, percekig.

Ebben a végtelenített pillanatban az is megtörtént már, hogy itt ülök apával, és lassan sorra kerülünk, pedig apa már nem számít rá, hogy valaha bejutunk abba a kurva rendelőbe.

Az emberek most elkezdtek mozgolódni, valaki kinyitotta az ablakot, egy férfi beállt az ajtó elé, hogy ha kijön az ápoló, azonnal lecsaphasson rá. Nem is ápoló, asszisztens. Akik itt dolgoznak, már biztosan nem érznek semmit. Haza akarnak menni, enni, aludni, megnézni egy filmet. Megkezdett szendvics van a zsebükben, és arra gondolnak, hogy ki hozza ma el az oviból a gyereket. Így képzem. Szeretjük őket, mert nincs más választásunk.

Kis istenek.

BÁNKI ÉVA

MARCI

Egy félóra nekem is jár. Besötétíték, kizárom a nappaliból a gyerekeket, aztán végignézem, ahogy ellátják a baját néhány nagyszájú nőnek. Hisz ez csak játék, felfrissülés. Utána kezek mosok, és leviszem a gyerekeket a játszótérre. A nagyszájú nők között van néhány gyereklány is, ők is élvezik, ha jól elnászpángolják őket. Ezek nem ugyanolyan lányok, mint az unokahúgaim vagy a saját gyerekeim. Félórás kislányok, ha megmosom a kezem, ha kiszellőztetem a fejem, nem is jutnak többé eszembe. De ez a félóra, ez nagyon kell nekem.

Modern család vagyunk. Úgy állapotunk meg, Ági csinál karriert, én viszem a háztartást. Ági keresi a pénzt, én meg ellátom a gyerekeket. Nem teljesen megszo- kott ez a felállás egy kisvárosban. Mikor ideköltöztünk, a szomszédok Marci néni- nek szólítottak. Vicces, ugye? Mikor babaúzásra vittem a lányaimat, kiröhögött a sok hájas, unatkozó anyuka. A lányok doktor nénije megpaskolta a kezemet: nem csoda, hogy a kicsikéink ilyen egészségesek, hiszen két anyjuk is van. He-he.

A lányok miatt költöztünk ki Pestről ide vidékre, a jó levegőre. Ezt a sok bunkót nem kalkuláltuk bele.

Az én életem amúgy legalább olyan stresszes, mint a nejemé a bankban. Regge- lente kávé és narancslé Áginak, müzli a lányoknak, aztán indul az óvoda, iskola. Utána piheghetnék egy kicsit, de többnyire futkosok a városban: cipészhez viszem Ági magassarkúját, kiváltom a lányok szemüvegét, megnézem, jött-e friss ániszgyökér a bioboltba. Ebédet kell főzni, aztán jön a délutáni hajsza, balettóra, logopédus, egy kis ugrabugra a kertben vagy a játszótéren, végül ki kell kérdezni a Bóbitát a nagyobbik lánytól, mert holnap felelés lesz. Ági hétkor kilibben a Toyotájából a ház előtt, fellépdel a lakásba, és megjegyzéseket tesz, hogy a lasagne hideg, és tele a mosogató. Békahadak fuvoláznak, sáskahadak hegedülnek... Ha nem lennének a saját félóráim, megbolondulnék közöttük.

A stressz, ugye. Ági keze néha elszalad, ha a lányok túl hangosan visítognak. Közbe kéne lépnem, szétválasztani Ágit és a gyereket, de ilyenkor a feleségem rákezd, ez mind az én hibám. Beszari vagyok, nulla vagyok, satöbbi, satöbbi, nem tudok itthon rendet tartani. A mi gyerekeink nem normálisak. Hogy képzelem én, hogy ő hazajön a bankból, és neki kell a verset kikérdezni.

Ági félóráit mind a hárman alaposan megszenvedjük. Ő nem csukja be az ajtót, nem vonul félre, ha kitör rajta a bolondóra. Őt, sikítózik, lerángatja a ruháit, a végén már mind a hárman könyörgünk, legyen olyan jó, és bocsásson meg nekünk, és üljön le szépen vacsorázni.

Ha Ági leül közénk, abban sincs köszönet, csak turkálgatja az ételt. Ha a kisebbik lány feldönti a poharat, vagy túl hangosan eszik, vagy leesik valami az asztalról, mind a hárman újra szorulunk. Ilyenkor Ági felpattan, telefonon szusit rendel, és nagy duzzogva egymaga fogyasztja el a hálószobában. Jól tudom, hogy közben telefonon szipog a barátnőinek: nincs férfi az életében, szörnyű, szörnyű, mi lesz vele.

Még ha furcsa is ez a felállás, legalább szépen éltek, mondogatja az apósom. Öröm ránézni ezekre a kislányokra, jó tudni, hogy minden rendben van velük.

Apósom stramm ember, saját kezével felépített egy házat, tizennégy évig vitorlázott a Balatonon, ráadásul fél fejjel magasabb nálam. Úgyhogy annyit mondok neki, ühüm.

Elmosolyodik, mikor az anyósommal a káposztasavanyítás különféle módjairól tárgyalok. Szerencséd van ezzel a Mancival, kacsint a lányára.

Először azt hiszem, rosszul hallok. Mikor kitör a nevetés az asztal körül, viszketni kezdek mindenhol. Viszket a nyakam, a hátam, a hasam, a sarkam. Manci, Mancika, kiabálnak a lányaim.

Felvetem pár nap múlva Áginak, hogy mivel nem nekem való a háztartás, visszamennék szépen az iskolába tanítani. Van a világon önérzet is. Ezt a mancizást elég nehéz lenyelni.

Ági oszt és szoroz. A tanári fizetésem arra nem lenne elég, hogy felvegyünk egy házvezetőnőt. Akkor meg mire jó a tanítás? Ő nem akar arra hazajönni, hogy tele a mosogató, hogy a gyerek nem tanulta meg a leckét. Ő felelős munkát végez, stratégiai döntéseket hoz, széthullana a személyisége, ha apró-cseprő dolgokkal kéne foglalkozni.

Az én személyiségem is széthullik, mondom. Már a saját lányaim előtt sincs tekintélyem. A nagyobbik azzal fenyeget délutánonként, hogy ha nem leszek jó, megmond az anyukájának. Hát van ember, aki képes így élni? El lehet ezt ép ésszel viselni

Nekem egy igazi, megértő férfitra van szükségem, zokogja a nejem, és a telefonját a kebléhez szorítva vonul a hálószobába. Egy ideig magányosan csapkod, sírdogál, aztán kezdődik a panaszóra a barátnőjével. Én már hetek óta a nappaliban alszom.

Ami nem is akkora tragédia. Felcsapom a laptopom tetejét, és félórát tartok magamnak.

Ági így, Ági úgy. Egy primadonnával élek együtt: hétfőn böjtöt tart, kedden migrénje van, szerdánként pilatescsoportba jár, csütörtökön megjön neki. Ennél már az is jobb, ha késő éjszakáig Pesten marad. Családfaállítás, banki fogadás, vagy csak egy szolid éjszakai bárban kisérik magukat a barátnőivel egymás vállán.

Néha hallom, hogy hajnalban kitámolyog a fürdőszobába, és görcsösen sír. „Csupdában vagyok”, írja fel lila szemceruzájával a tükör sarkába. Eszem a szívedet, gondolom dühösen, mikor másnap ledörgölöm. Lila könnyeket sír a fürdőszobátükör, de csak röhögök.

Szeptemberben visszamegyek tanítani, Ágika. Mind a kettőnknek jobb lesz, meglátod.

Ezt nem teheted, Marci! Nem hagyhatsz ilyen aljasul cserben minket!

Nyelek egyet. Ha nem tehetem, hát nem teszem. A kisebbik lányom elmeséli az oviban, hogy engem otthon Mancikának hívnak, de már nem érdekelnek az óvónők, ami azt illeti, senki sem. Alig várom, hogy reggeli után induljon a bál, és belefeledkezhessem a saját félóráimba. A kedvenc filmemben egy szemüveges, kontyos tanárnővel bánnak el. Hogy kik? Egy egész iskola. Törpe-király fia-lánya. Már nem bírom ki, hogy esténként bele-bele ne kukkantsak a kedvenc filmjeimbe.

Néha magyarázkodnom kell Áginak, mért nem figyelek rá. Az általános felmelegedésről csetelek az öcsémmel.

Aha, hát persze, a buzulás! Azon jár mindig a te eszed, Mancsi! Én már nem is kellek, visítozik Ági.

Egy idő óta már minden olyan mancis nálunk. A tea, aminek Ági szerint van valami gyanús vaníliaíze. A gyümölcssaláta, amibe szerinte túl sok cukrot teszek. Az is mancis, ahogy megkötöm a kisebbik lány cipőfűzőjét. Egy igazi férfi ezt nem így csinálná. Hanem hogy? Erre persze a nejem nem mond semmit.

Bár nagyon sokszor tíz óra után ér haza, nem gondolom, hogy pasizik. Vagy ha mégis, akkor mint a filmbéli tanárnőt, őt is kínozzák, szurkálják, gyötrik a nevenincs akárkik. Már ahogy kiszáll az autójából, robbanni készül. Mért nincsenek megöntözve a virágok? Mért tettem ecetet a salátájába? Mért köszöntöm őt ilyen mancisan? Mért titkolózom? Mért? Mért? Mért akarom halálra kínozni? Öt perc múlva felpofozza a kisebbik gyereket, fellöki a nagyobbat, és a hálószobában zokog.

Mit csináltál anyával?, kérdik reggel a kislányaim. Rossz fát tettél a tűzre, és azért lett anyu ilyen ideges?

Az öcsém közben e-mailben érdeklődik, hogy nem akarjuk-e meglátogatni őt és a családját Brightonban? Hosszú-hosszú levélben mesélek neki az itthoni pokolról, aztán gondosan kitörölöm. Hiszen mit válaszolna? Álljak a sarkamra. Soha nem hinné el, hogy már nincs is sarkam.

Lassan-lassan a titkos félórák összefolynak. Már takarítani vagy mosogatni sem tudok úgy, hogy nem hallom, hogy a háttérben dögönyözik egymást a pornósztársak. Dögönyözik? Engem már csak a nagyon durva filmek érdekelnek. Már a biztonsággal sem bajlódom sokat. A lányaim a gyerekszobában a Bóbita zenéjére táncikálnak, miközben én kiguvadt szemekkel figyelem, ahogy egy dagi tizenéves lányt elkapnak az utcán, felvonszolnak egy sötét lakásba... aztán békahadak fuvoláznak, sáskahadak hegedülnek, ahogy kell. Lehunyor a szemem, és azt képelem, hogy a nők és a férfiak egy lila fénytenger közepén kiáradnak a számítógépből, kergetik egymást a nappalinkban, és a tévénk előtt szépen egymásba gabalyodnak.

Te mit csinálsz, apu? Nem hallod, hogy valaki csenget?

Nem látok, nem hallok semmit. Napok óta úgy ténfergek, mintha bedrogoztak volna.

Aztán utolér az összeomlás. Egyik hajnalban ott találom Ágit a laptopom felett.

Látom ám, mire izgulsz, Mancika! Micsoda disznó vagy, nem érdemled meg, hogy gyerekeid legyenek! Ez a sok korbácsolás, kötözös szex! Ez maga az elmebaj!, rikácsolja a nejem, miközben vérvörös körmeivel végigszántja az arcomat. Te rohadt féreg, neked a pszichiátrián a helyed!

És egy bankigazgatónál senki nem lehet serényebb. Ági elemében van, a titkárnőjének megüzeni, hogy egy családi dráma miatt csak délre érkezik a bankba, aztán szakembereknek telefonálgat... perverszió, súlyos függőség, lépni kell, igen, nagy veszélyben egy otthon békéje és két kiskorú lány. Kerül, amibe kerül, Ági legszívesebben már délután iderendelne egy pszichiátert. De ez nem megy olyan könnyen. Testőrt vagy takarítót könnyebb lenne telefonon rendelni. Ám Ági mégis talál egy szakvizsga előtt álló pszichológust, aki a veszélyeztetésre való tekintettel este eljön a gyerekekkel beszélgetni.

Nem tudtam, hogy ilyen mélyre süllyedtél, mondja a nejem, mikor dolga végeztével elindul a kocsjához. De még majd számolunk, Mancika! Tudni akarom, hogy a lányaimnak nem esett-e bántódásuk.

Jó, makogom. Közben papucsban, kinyúlt farmerban tartom a bejárati ajtót. Ági elmosolyodik, majd diadalittasan végigmasírozik a napfényes teraszon. Iszok egy korty vizet, aztán odanyeklek a laptopomhoz. Látom, a nejem már átfésülte a leveleimet, lefotózta a keresési előzményeimet. De hát számít ez? Gyorsan írok az öcsémnek, hogy napokon belül érkezem hozzájuk, és ha lehet, segítsen munkát találni. Pincérkedést, árufeltöltést, akármit. Egyelőre bármi megteszi. Aztán kibámulok a májusi napsütésbe, és egy mozdulattal kitörlöm a mai levelet is.

KÜRTI LÁSZLÓ

SZAMSZÁRA

az ingatlanos, borostás férfi,
nem a hőszivattyús fűtésrendszerről,
nem a homlokzati szigetelésről,
nem a hatkamrás ablakokról,
gáztöltött üvegezésről, nem a négyzónás
padló- vagy falhűtéses technológiáról
beszél az érdeklődő nőnek, hanem
a muskátlikról az erkélyen, a természeti
környezet szépségéről, a lokalizációról,
a lakás tájolásáról.

*tehát szexista állat, hülyének,
zsákmánynak néz, meséli később
a lakásvásárlás előtt álló nő.*

az egyetemista lány nem a szerelem
varázsáról, nem az érintés kivételességéről,
nem az élet ajándékáról áradozik,
hanem hogy szopás van folyton,
epilálni kell már megint minden hajlatot.
hogy illatozzon vágyhoz, kéjhez,
hol szende szüzet, hol pedig
a ragadozót játszva. és *hányszor
kell, szűzanyám!, hányszor azt csinálni...?
minden férfi szexista állat.*

aztán marad a főzés, a pára-
 és porszívó zaja, a gyereksírás,
 folyton zúgó magány és kötelesség.
 mire a lurkók végre a nagymamájuknál
 alszanak, kimerült telepek a házban. csak nyelni,
 nyelni, hová tűnt egyensúly, törődés, figyelem?
 csupa erőszak az élet, tej, sör, büfögés,
 láthatatlan fenyegetettség. a ki nem osztott
 pofonoknak is megvan a maguk helye.
 helye van nőnek a tenyérben, kék foltok
 után az éles szavakat bárki visszavágja.
 ütődés, kopás, súrlódások. erőszak.
 főz, mos, mosogat. örökszeléd.
*mikor szólítasz magadhoz, uram,
 ha dühvel is, de végre megkívánva?*

JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA

A KIRÁLYKÉK FOTEL

Lementi az alaprajzokat és a falnézeteket, de a látványtervekkel még nem elégedett. Új nézőpontokat állít be, máshova teszi a fényeket. Ég a szeme, éjjel egyig rajzolt, és hajnal négykor kelt, hogy be tudja fejezni a koncepciótervet. Még zenét sem kapcsolt be, csak a hörcsög motoszkalását hallgatta. Érti, hogy betétet kellene cserélnie, de addig nem akar felkelni az asztaltól, míg kész nincs a leadással. Az irodában már nem lesz ideje ezzel foglalkozni. Új képeket ment, ezek végre kellően kiemelik az art deco stílust, amit a megrendelő kért. Nemes anyagok, geometrikus minták, luxusbútorok. Bár nem rajong a drámai enteriőrökért, ez pont jó lesz ebbe a puccos magánkórházba. Ahol ő persze sosem lesz páciens. Örül, ha a hónap végéig kintart a fizetése. Mindent összerendez egy mappába, és lehajtja a laptop fedelét.

Kilép az erkélyre, összehúzza magán a kardigánt. A kopaszodó fákat ingerülten rángatja a szél. A park még üres, csak egy hajléktalan fekszik a játszótér előtti piros padon. Eszter eltűnődik. Sose gondolta volna, hogy egyszer majd itt kell élnie. Ezen a lepukkant lakótelepen. A faival. Hogy éppen ez a hely jelenti majd számára a szabadulást. Rágyújt, a korlátnak dől, nézi a füstöt, ahogy beleolvad a hajnali égbe. Vajon hol lehet most a királykék fotel? Talán egy szeméttelen fekszik, fölborulva. Jobb, ha nem képzeli el. Az órájára néz. Ébresztenie kell a gyerekeket.

Áron mosolyogva kel, rohan a hörcsögéhez. Simogatja, becézgeti, mintha egy kiskutya lenne. Pitagorasznak nevezte el. Állandóan matekos csatornákat néz, pedig

még csak most tanulja a szorzótáblát. Karcsi dacos arccal ül a konyhaasztalhoz, félretolja a kakaós csigát, és közli, hogy ő ezt a szart nem eszi meg.

– Akkor mit kérsz? – kérdezi Eszter.

– Apával rántottát szoktunk reggelizni pirítóssal.

– Sajnos most nincs itthon tojás.

– Nem baj. Úgyszincs étvágyam. Minden bűzlik ettől a görénytől. Nem értem, minek kellett megvenni egy ilyen fos kis lakásba.

– Megígértem Áronnak, hogy ha nyer a versenyen, megkapja.

– Amiért ki tudta számolni, hogy mennyi kétszer kettő? Bravó! – Karcsi feláll, és elvonul a gyerekszobába. Becsapja maga mögött az ajtót.

– Anya, én is ilyen undok leszek hatodikos koromra? – kérdezi Áron.

– Hát, nem könnyű kamaszoknak lenni.

Eszter szótlanul vezet, nem szól rá Karcsira, amikor elindít a mobiljáról egy rettenetes zenét. Az utóbbi időben tojánhéjakon kell járni körülötte. A jegyei romlanak, de segítségről hallani sem akar. Talán a túlsúly is zavarja. Hiába nőtt, legalább plusz nyolc kiló van rajta. Áron szerint apánál a mama állandóan süteményekkel tömi őket, miközben kütyüznek. Esztert a rosszullet kerületi, amikor elképzeli a fiait meg az anyósát a nagy luxusházban. De esélye sem volt kiharcolni a kizárólagos felügyeletet.

Leparkol az iskola előtt, kikapcsolja a zenét.

– Gyerekek, ma későn érek haza. Délben Szegedre kell utaznom egy új projekt miatt. Az órák után együtt menjetek haza. Karcsi, kérelek, vigyázz az öcsédre.

– Az nem fog menni. Délután Gábornál gépezek.

– Át kéne tenni a szomszédolást egy másik napra.

– De háromkor van a kupa! És együtt indulunk.

– Nem mindegy, honnan jelentkezel be?

– Könnyebben nyerünk, ha egy szobában vagyunk.

– Sajnálom, kisfiam, de ma Áronra kell vigyáznod.

– Hát, én rohadtul nem fogom ezt a kis hülyét kísérgetni a kupa helyett.

Karcsi kiszáll az autóból.

– Azonnal ülj vissza – feleli Eszter azon a hangon, amit utál használni, de ami nélkül lassan képtelen hatni a nagyfiára. Karcsi visszakászálódik. – Most akkor jól figyelj rám. Éjjel három órát aludtam, és egy nagyon nehéz nap vár rám. Úgyhogy a hatodik óra után szépen megkeresed az öcsédet, és hazamész vele. Érthető?

– Érthető.

– Otthon esztek, tanultok és elvagytok. Rendben?

– Jól van. De cserébe kérek egy tízezer forintos V-bucksot.

– Az meg micsoda?

– Mindegy, csak hagyd jóvá, amikor küldöm a kérelmet.

Eszter egy pillanatra megszédül. Úgy érzi, a munkahelyére sem lesz képes bevezetni, nemhogy Szegedre meg vissza. Kelletlenül rábólint Karcsi ultimátumára, és elköszön a gyerekektől. Nézi, ahogy besétálnak az épületbe. A kicsi és a nagy. A mosolygós és a dacos. Születésük óta egymás ellentétjei. Mégis milyen jól elvoltak együtt. Régen. A válás előtt. De amióta Karcsi a fejébe vette, hogy Áron miatt ment tönkre a család, az is idegesíti, ha

az öccse levegőt vesz. Hiába magyarázta el neki már vagy százszor, hogy Áronnak semmi köze nem volt az egészhez.

Dühíti a cammogó forgalom, fél, hogy elkésik az első meetingről. A főnök már így is neheztel rá, amiért kétszer el kellett halasztani a koncepciótervek leadását. Nem engedhet meg magának több hibát. Ha elveszíti a projektvezetői beosztását, muszáj lesz több tartásdíjért könyörögnie Vikornak, és ezt mindenáron el akarja kerülni. Nem függhet újra attól az embertől, aki annyi éven át uralkodott rajta. Pedig milyen szépen indult az egész. Az irodaszatlat elárasztó csokrok, a szenvedélyes Messenger-üzenetek, a hajnalig tartó együttlétek és a meglepetésút Rómába. Ilyen rajongással korábban sosem találkozott. Főleg nem egy finom modorú, dúsgazdag hoteltulajdonostól. Hát persze hogy igent mondott neki, amikor a Tevere partján megkérte a kezét. Mintha ezzel a túlradó szeretettel csak azért emelte volna őt olyan magasra, hogy aztán tényleg rettenetes legyen a zuhanás, a nászutat követő rémálom, mely szinte észrevétlenül kezdődött a ködösítésekkel, a burkolt kritikázásokkal, majd folytatódott a gyereknevelés körüli értelmetlen veszekedésekkel, és végül teljes pompájában kibontakozott Viktor egyre képtelenebbé váló elvárásainak sorával, melyeket a legnagyobb igyekezet árán sem lehetett teljesíteni, és ami elvezetett egészen addig, hogy eltűnt a királykék fotel.

Eszter az utolsó pillanatban érkezik a meetingre, de összeszedetten beszél. Kivetíti a terveket, mindenkinek tetszik a reprezentatív terek bátor színekompóziója, a beépített bútorok izgalmas vonalvezetése és a javasolt designtermékek. Mosolyog, igyekszik magabiztosnak tűnni, tudja, hogy jó tervező és jó anya, de hiába telt el két év a válás óta, Viktor szavai még mindig a fülébe csengenek: *mit keresnek ezek a rémes bútorok a nappalimban, hová lett a jó ízlésed, milyen anya az, aki a szülés után egy évvel visszamegy dolgozni, neked fontosabb a munkád, mint a családunk, megint híztál, már öltözködni sem tudsz, miért kell neked minden felkapni a vizet, állandóan miattad van a feskő, hogy tudtál ilyen szar hotelt választani, én ebben biztos nem töltök el tíz napot, dehogy bölintottam rá, ott sem voltam, amikor foglaltad, már megint kihagy az emlékezeted.*

Amint vége a megbeszélésnek, becsukja a laptopját, és kisiet a vécébe. Magára zárja az egyik fülkét, próbál mély levegőt venni, de mellkasát összenyomja a félelem. Úgy érzi, már sosem lesz igazán jól, sosem talál vissza ahhoz a nőhöz, aki Viktor előtt volt. Megint eszébe jut a fotel. Ahogy az anyja halála után pár héttel felújította. Lebontotta róla a régi szöveteket, átcsiszolta és lelakkozta a fából készült részeket, és az ülőfelületet bevonta királykék bársonnyal. Ha ránézett, mindig az anyja jutott eszébe, ahogy ott ül, és művészeti albumokat lapozgat. Aztán egy reggel a fotel nem volt sehol. Csak egy színtelen, üres tér maradt utána a budai luxusház nappalijában. *Eltűnt*, mondta Viktor, és az arcán átfutott egy halvány mosoly.

Hívják focizni, de nem megy. A mászókához sincs kedve. Ül a padon, várja a testvérét. Már a cuccait is összepakolta, hogy amint kell, indulhasson. Ma szeretné Karcsi minden gondolatát előre kitalálni. Hátha akkor nem lesz baj. Lehajol, rajzol a földre egy derékszögű háromszöget. Négyzeteket húz minden oldalhoz, de még mindig nem teljesen érti, hogy a két kisebb miért akkora együtt, mint a nagy. Valaki a fejére üt. *Gyere, te szaros*, hallja a bátyját. Felpattan, siet utána.

A buszmegállóban odaadja neki a tízórajját. Mindig meg kell neki hagynia. Karcsi azonnal betömi a túrók buktát, pedig otthon sosem eszi meg. *Mit bámulsz, hülyegyerek*, kérdezi. *Semmit*, feleli Áron, pedig a nagy túródarabot nézi, ami a testvére szája fölé tapadt. Tudja, hogy a buszon nem ülhet a közelébe, nehogy leégesse. Keres egy helyet hátul, az ablaknál. Szereti, ahogy a fák meg a házak elszáguldanak mellette. Ilyenkor gyorsnak és erősnek érzi magát. Mintha repülne. De a busz túlhalad a megálló, és a bátyja még mindig csak a telefonját nyomkodja. Odamegy hozzá, és a fülébe súgja, hogy jelezni kéne, mire Karcsi félrelöki, és megnyomja a gombot.

Hazafelé végig szidja. *Te elmeroggyant, miért nem tudtál időben szólni, most félórát gyalogolhatunk*. Áron bólogat, bár szerinte csak pár perccel több így a hazaút. *Megint sikerült elintézned, hogy az egész délutánom el legyen baszva. Remélem, tudod, hogy ennek ára lesz. Milyen ára*, kérdezi Áron, de a bátyja csak mosolyog. Legutóbb akkor mosolygott így rá, amikor kölcsönkérte a távirányítós autóját, és egy nappal később már el sem lehetett indítani.

Amint belépnek a lakásba, Karcsi leül a számítógépéhez, és ebédet akar. Áron megnézi, mi van a hűtőben. Kiszed egy adag rakott krumplit, és berakja a mikróba. Megterít a tálcán. Villa balra, kés jobbra, és egy pohár víz. Ez nagyon fontos, mert egyszer az apjuknál a mama helyett ő vitte fel a vacsorát, és elfelejtette a vizet, mire a tesója ráborította az egész tálcát. A forró bableves megégette a combját. Mindenkinek azt kellett mondania, hogy elbotlott.

Belép a gyerekszobába, leteszi az ételt, de szeme megakad a monitoron. Karcsi hihetetlen sebességgel öli az ellenségeket. Közben Gáborral beszélget. *Anyámat tényleg csak a melója érdekli. Az öcsémet is bevágta a bölcsibe egyévesen. Apám ettől akadt ki. Bocs, hogy nem tudtam átmenni. Ott jönnek! Várj. Még ne menj rájuk! Buskempeljünk. Már csak huszonegyen vagyunk. Ne. Ez meg micsoda? A kurva életbe! Lenokkoltak. Ezt nem hiszem el. Kész. Meghaltam*. Kinyomja a telefont. Földhöz vágja a kontrollert. *Ez is miattad van, te buzi, mert itt sertepertélsz körülöttem, és nem tudok figyelni! Többet be ne tedd ide a lábad! És takarítsd ki azt a görényt!* Kiteszkolja az öccsét, és bevágja maga mögött az ajtót.

Áron nem bánja, hogy végre egyedül lehet, de fogalma sincs, hogyan kell kitakarítani Pitagoraszt. Csak két hete kapta. Talán a forgácsot kell kicserélni. Hozza a kukát, feláll egy székre, és marokkal szedi ki az almot. A sarok nedves, büdös, és egy csomó ürülék van benne. Éppen végez, mire eszébe jut, hogy lapáttal kellett volna csinálnia. A friss forgácsot ráborítja a höröcsögre, de az egy pillanat alatt kiássa magát. Szór neki ételt, kicseréli a vizét. Reméli, hogy most már elégedett lesz vele a testvére. Kezet most, nekilát a házinak. Szereti a matekpéldákat. Szabályosak és érthetőek, ami valahogy megnyugtatja. Ha egyszer híres matematikus lesz, minden pénzét odaadja majd az anyjának, hogy ne kelljen annyit dolgoznia.

Épp számol, amikor kivágódik a gyerekszoba ajtaja. Sosem látta még ilyen óriásinak a bátyját. Mintha a tiszteresére nőtt volna. Dühöngve vágat a kukához, kivesz belőle egy marék forgácsot, azzal jön felé, és közben üvölt, hogy *tessék, edd meg a nyamvadrt rágcshálód szarját, te büdös köcsög, ez a jutalmad, hogy bebuktuk a kupát, simán nyertünk volna, ha átmehtek Gáborhoz, na, tessék, egyed már!* Áron elrántja a fejét, összezárja a fogait, de érzi, ahogy a nedves forgács elkenődik a száján. Felfordul tőle a gyomra. Rúgkapál, szabadulni akar a testvére szorításából. Karcsi feljajdul, hátrébb ugrik. Egy ideig csak néz maga elé, mint aki mindjárt felrobban, aztán odamegy a terráriumhoz, leveszi a zokniját, belenyomja a höröcsögöt, ráköt egy csomót, és kifut vele az erkélyre. *Mit csinálsz*, kiált utána Áron, és szalad ő

is, de már csak azt látja, ahogy a zokni repül, ki a negyedikről, ki a parkba, a játszótér felé, és fennakad egy nagy fa tetején.

Annyira sír, hogy alig látja a lépcsőfokokat. Teljes erejéből fut lefelé. Tudja, melyik fához kell mennie. Amelyik ott van a piros pad mellett. Igen, már látja, ott a fehér zokni, a legtetején. Csak azt kell kitalálnia, hogyan jut fel oda. Fél a magas helyektől, de egy videóban azt hallotta, a matematika olyan, mint a fára mászás: minden lépést előre át kell gondolni, aztán megtenni egymás után, előbb oda, aztán vissza. A padról eléri az első ágot. Felhúzza magát, halad fölfelé. Csak átgondolni, melyik legyen a következő lépés. Ilyen egyszerű az egész. Most kivételesen jó, hogy kicsi és könnyű. Minden ág elbírja. Még négy van hátra. És innen elég nyújtózkodnia. Eléri a zoknit. Óvatosan leakasztja a gallyról. Érzy, ahogy a hörcsög megmozdul benne. Ettől hirtelen olyan boldog lesz, mintha kitört volna a nyári szünet. Emlékezetből halad visszafelé. Megjegyzett minden lépést. *Na, mi van*, hallja a bátyja hangját. Lenéz, de a pad rögtön forogni kezd alatta. Hiába kapaszkodik, elveszíti az egyensúlyát. Egy facsonk az oldalába karistol. Lába alól eltűnik az ág. És zuhanni kezd. A föld azonnal eléri az arcát. Még mindig fogja a zoknit, de a karja furcsán néz ki. Elhajlott, mint egy rossz gumikard. Ijesztő. És nagyon fáj. Sírnia kell. Karcsi leguggol mellé. Halkan káromkodik. Segít neki felállni. Eltámoogatja a lifthez. Lefektetni a kanapéra, párnát tesz a keze alá, és azt kéri tőle, hogy ne mozogjon. Pitagoraszat visszarakja a helyére, és azt mondja, *ha el mered mondani anyának, miért mentél föl arra a kicseszett fára, akkor annak meglesz a következménye*. Aztán telefonál. *Szia, Anya. Képzeld, amíg tanultam, Áron kiment a parkba fára mászni, és leesett. Lehet, hogy haza kellene jönnöd.*

Próbálja egy hosszú levélben összefoglalni a szegedi megbeszélés eredményeit, de megint azon kapja magát, hogy Áront nézi. Még mindig alszik, pedig már tíz óra van. A bal karja szinte eltűnik a nagy gipszben, pizsamás lába lelóg a kanapéről. Büszke rá, hogy olyan ügyes volt a kórházban. Ő bezzeg a műtét alatt úgy járkált a folyosón, mint egy elmeháborodott, és amikor Áront kitolták és felébredt, örömeiben elsírta magát. A frászt hozta szegény gyerekre. Fogalma sincs, hogyan indítsa el az új projektet távmunkában, de szeretne Áron mellett lenni, amíg teljesen meggyógyul. Ezt persze még Viktorral is meg kell harcolnia.

- Anya, megvan Pitagorasz?
- Persze. Miért ne lenne? Jót aludtál?
- Igen. És enni is adtál neki?
- Tápot meg egy paprikacsumát. Hogy vagy?
- Nehéz a gipsz. És nem tudom mozgatni az ujjaimat.
- Ez most ilyen. De mindennap jobb lesz. Csak próbálgasd.
- Kérhetek lapot meg ceruzákat?
- Tán rajzolni akarsz?
- A jobb kezemmel nincs baj.

Eszter levesz a polcra egy albumot, rátesz pár írólapot és a nyitott tolltartót. Segít Áronnak felülni, kitámasztja a hátát egy díszpárnával, és visszatelepszik a laptopjához. Folytatja a levelet. *A megrendelő egy közel kétszáz oldalas belső arcuati anyagot bocsájított rendelkezésünkre, melynek műszaki kidolgozására két hónapunk van*. Reméli, ezért a munkáért kap annyi bónuszt, hogy jövőre ne egyik napról a másikra kelljen élnie a fiúkkal. Felsőhajt. Azon gondolkodik, Karcsi milyen szótlan és segítőkész a baleset óta. Arról, hogy pontosan mi történt,

egyik gyerek sem beszél. Csak azt hajtogatják, hogy Áron felmászott a játszótér melletti fára, és leesett. Pedig Áron sose szokott fára mászni, még az üvegezett liftekben is fél. *Célunk most az, hogy minél logikusabb és letisztultabb közösségi tereket alkossunk, a skandináv stílus jellegzetességeit felhasználva, többfunkciós bútorok alkalmazásával.* Hosszan bajlódik az igények felsorolásával. Szüksége van egy cigiszünetre. Feláll, keresi az öngyújtót, de tekintete megakad Áronon. Megint alszik. Az ölében heverő lapot teljesen beborítják a vadul cikázó, piros és fekete vonalak, melyek mintha egy bizarr élőlényt ábrázolnának.

Eszter kísétál az erkélyre. Rágyújt. Eltűnődik. Karcsi ma reggel szinte könyörgött, hogy sulis után hadd menjen át az apjához. Megengedte neki, hiszen tudja, mennyire csüng rajta. Mindig azt mondogatja, hogy pont olyan szeretne lenni, mint ő. Nézi a játszótér előtti piros padot, és mellette a nagy fát. Kizárt, hogy Áron csak úgy szórakozásból felmászott ilyen magasra. Elnyomja a cigit, visszamegy a nappaliba, folytatni akarja a levelet, de hirtelen feltűnik neki a csend. A motoszkálás hiánya. Odalép a terráriumhoz. Beletúr a forgácsba. Megfogja a hörcsögöt, de az nem mozdul. Fölemeli, és egy ideig csak tartja a merev kis testet. Aztán óvatosan visszateszi a forgácsra. Leül az alvó kisfia mellé. Remegő kézzel nyúl a rajzáért. Nézi a piros és fekete vonalakat, de lassan elhomályosul a kép, és már csak a királykék fotelt látja, ahogy egy szeméttelenen fekszik, felborulva. A karfái összekarcolva. A lábai kitorve. És a kárpitja közepén, fentről az aljáig kettéhasítva.

IZSÓ ZITA

PUNCSTORTA

Szégyelled bevallani,
hogy hittél volna neki,
ha időben mondja,
hogy sosem akart bántani.
Lágy maradt volna a szíved,
mint a sütemény belseje,
amit túl hamar vettél ki a sütőből,
mert rosszul tudtad a receptet.

Rendelni akarsz valamit,
hiszen születésnapod van,
de a puncstortát
nem lehet mazsola nélkül kérni.
Ez eszedbe juttatja,
hogy az ő részeit is el kell fogadnod magadban,
ha igazán szeretni akarod azt, aki vagy.

Mostanában érdekes dolgokat veszel észre.
Például ugyanúgy iszod a kávé,
ugyanolyan a hangszíned, ha ideges leszel,
és ugyanúgy nem mondod el
senkinek, ha bántanak.

De már csak olyanok ezek az emlékek,
mint a turistaútvonalakon
furcsa helyeken felejtett régi padok,
amiktől kilátás nyílt
a jövőbe, amivel annyiszor fenyegettek,
de ma már nem lehet tudni, mire néznek,
mert rég körbenőtte őket a gaz.

LIBIKÓKA

Amikor elmondtad neki a döntésed,
elcsodálkozott,
hogyan jutottatok idáig,
mintha egy videón felgyorsítva nézte
volna végig,
hogyan nyílik ki egy virág.

Tudtad, hogy
a hallgatásoddal
tudod a legjobban érzékeltetni
a magabiztosságodat,
versenyzongoristák
használják így
játék közben
a feszes szüneteket.

Ezért vártál egy kicsit,
aztán megkérdezted,
neki hogy lenne a legjobb,
de még a nem eldöntendő kérdésekre
is csak igennel vagy nemmel felelt,
mint a gyerek,
aki teljes súlyával
ránehezedik a libikóka egyik felére,
hogy soha többé ne engedje le a másikat.

VÁMOS MIKLÓS

IGA

Főszereplőnk a távolsági buszra várt, egy falu központjában, a Balaton felvidékén. Tetszett neki, hogy itt a fedett melegedőben a helybéli lelkes értelmiségiek ingyenkönyvtárat rendeztek be, amíg nem jön a buszod, olvashatsz, egy-egy példányt magaddal is vihetsz, ha cserébe adsz – hozol, itt hagysz – azonos számú nyomdaterméket. Midőn a gyerekkorában híres szovjet regényt lapozgatta, gondolatai elkalandoztak. Akszajev: *Távol Moszkvától*. Az apjának megvolt ez a vaskos kötet, a szürke álvászon borítóban. Igen, elolvasta, nagy nehezen. Moszkvából idekeveredő mérnök csetlik-botlik e távoli vidéken, a munkások gyakran kinevetik, de szeretettel. Azért küzd, hogy szocialista rohammunkával fölépüljön a gyár vagy üzem vagy mi-fene, és ő mehessen vissza a frontra harcolni az ellenséggel.

Gyerekfővel nem fogta föl, hogy talán büntetésből küldték ide a mérnököt, s a helyszín Szibéria, talán finom, burkolt célzással a Gulag-munkatáborokra. Amúgy a szocialista realizmus és a sematizmus egyik alapkönyve. Lehet, hogy újra el kéne olvasnom? – éppenséggel vihetné. Csakhogy nincsen csereértéke. Ráadásul eme ódon nyomdatermék erősen dohányszagú, és akkora, hogy nyolc napon túli testi sértés okozható vele.

Na jó – visszacsúszttatta a helyére. Tudott lemondani. De mindenképp szeretett volna magával vinni valami emléket innen. A legfőbb polc peremén pici fehér tárgyba ütközött a mutatóujja, leverte, magasakat ugorva pattogott a viharvert szőnyeg borította kövezeten. Dobókocka! – az egyik kedvenc tárgya. Láta, a hatos volt fenn. Szerencsém lesz. Ekkor öt-hat tagú társaság lépett a melegedőbe, ezért gyorsan zsebre vágta. Amazok németnek bizonyultak, zajosan vizsgálgatták a gyűjteményt, találtak a sarokban az anyanyelvükön nyomtatott köteteket, megörültek, egymás kezéből kapkodták a példányokat.

Egész úton hazafelé azon gondolkodott, ugyan miért s hogyan került a megállóba a dobókocka. Az egyik tenyerébe hajigálta, nem ment könnyen, rázott a busz. Háromszor is hatost dobott. Mi a frász, cinkelt? Nem. Utána jött a többi szám, összevissza.

Már a Veszprémet elkerülő útszakaszon vette észre, hogy a négyes sarkába odafirkantották kék filctollal: IGA. Hm. Vajon ki s miért írta rá, láthatólag kapkodva.

Ráért töprengeni rajta. Várpalota, Inota és Pét, a három szocialista város egyesült. Fekete-fehér fotó képalírása volt ez a felső tagozatos történelemtankönyvben. A fura, egymáshoz simuló szürke betonkürtő látványa örökre beleégett az agya emléktárába. A szövegből kiderült: hűtőtoronyok. Most elhalad mellettük az autót.

IGA. Iga. Ööö... – eszébe jutott, hogy a jóga (yogim) állítólag azt jelenti: járom. Nyilván, mert a jóga fegyelemre tanít. Olvasta valahol. Azért más a járom, és más az iga. Vagy mégsem? Előhúzta a mobilját. A mai napig hozsanna harsant az agyában, amikor e készülékkel hozzáférhetett az emberiség összegyűlt tudásának javához. Röpke billentyűzés nyomán kiderült, rokon értelmű szavak.

A járom vagy iga a szarvasmarha befogására szolgáló eszköz. Ezért nevezik a beléje fogott ökröt jármos ökörnek. Megkülönböztetnek fej- és nyakjármot, a fejjárom homlokjáromra és tarkójáromra oszlik. A járomnak ez a három fajtája lehet egyszerű (féljárom) vagy kettős, így tulajdonképpen hatféle jármot lehet megkülönböztetni. Nálunk csak a kettős nyakjárom terjedt el, ezt külföldön magyar járomnak nevezik. „Rozgonyi Piroska föltette magában, / Hogy megtöri szívét fájdalmas igában... / Feleségül mégyen Lőrínchez azért is.” (Arany János) „Nehéz iga a vénség.” (Mikszáth Kálmán)

Huh... megint tanultam valamit, gondolta. Noha már tapasztalta, az ilyesformán beszerzett ismeretek olyanok, mint amikor az egyetemen vizsga előtt szívja magába az ember az anyagot. Nyolc napon belül gyogyul.

Rendben, de mi indít arra valakit, hogy egy közönséges fehér dobókockára ráírja a szarvasmarha befogására szolgáló eszköz nevét? Inkább az elvont értelem tájkán keresendő a magyarázat, szögezte le önmagának.

Nekilátott, hogy kifundálja a lehetséges históriát. Nagyobb társaság érkezik Balatonszepezdre, hosszú hétvégére. Fiatalok, boldogok. Házaspárok, szerelmesek, néhány úgynevezett szingli. A strandon peccsenyebarnára sülnék. Á, nem valószínű, ilyenkor még nem elég meleg az idő a fürdéshez. Inkább a tágas teraszon napoznak, a nők az újabban divatos merész bikiniben, amelynek az alsója hátul csak egy csík, fődetlen a seggük. Keveset beszélnek, ki-ki a telefonját bővíli. Egy szolgálatkész férfi italokat visz mindenkinek. Bort? Sört? Nem, csavarhúzó, az, ugye, viszki és narancs, ha nem tévedek.

Ismét a Wikipédián kötött ki, és persze tévedett. Dugóhúzó = vodka-narancs. Aha.

Na szóval, isznak, esznek, míg bealkonyodik. Aztán játszanak. Most mutasd meg!-et. Az eljátszandó szó a JÁROM. A férfi, aki most is osztogatja az italokat, segíteni próbál a partnerének, és amikor odanyújtja a koktélt, a kistányéron ott a pici dobókocka. Ám a copfos nő – foglalkozása: a főnök asszisztense – nem veszi észre a föliratot. Így kikapnak.

Idáig jutott, amikor elhagyták Székesfehérvárt. Elégedetten szuszogott. Úgy érezte, jó munkát végzett. *Konyec filma. The End.*

*

A lengyel túrabusz az isten háta mögötti település kellős közepén rohadt le. Az utasok zúgolódva szálltak ki, haragjukat a sofőrre zúdítva, aki tehetetlenül vonogatta a vállát. Együttértzett a sok peches honfitárssal. Befizettek a méregdrága háromnapos kirándulásra, ami valójában csak a fele volt, a többi az utazás. Nincs annyi eszük, hogy kiszámítsák, meddig tart a Krakkó–Pozsony–Budapest–Balaton-táv egy ilyen otromba és lomha járművel? Amit ritkán szervizelnek, így kiszámíthatatlan, mi lesz most. Ha van némi szerencsénk, nem az akku dobta be az unalmast.

A társaság körbejárta a szabálytalan útkereszteződést. Étterem zárva. Mutató házak. Távolági busz megállója, nett épület, benne sok könyvespolc meg egy pianó.

Iga Gałczyński félrehúzódott a többiektől. Zúgott a feje, enyhén remegtek a lábai. Szívesen megosztotta volna a panaszat valakivel, de senkit nem ismert a csoportból. Úgy volt, hogy Andrzej jött erre a víkendre, a pénzt felesben fizették be. Csakhogy két nappal korábban Andrzej lebukott. Kiderült, hogy végig két kapura játszott. Viszonya volt Ewa Wozniakkal, aki Iga utcájában lakott, s valamennyire barátnőztek. Na, ennek is vége. Vége mindennek.

Iga egy angol írónő könyvét hozta magával, hogy legyen mit olvasnia a hosszú úton. Virginia Woolf. A vallomásszerű regény arról szólt, hogy egy nőnek, ha alkotni akar, min-

denekelőtt saját szobára van szüksége, amelyet magára zárhat, és a családtagoknak tiszteletben kell tartaniuk, hogy ott ne zavarják. Igának még sose jutott saját szoba, pedig műfordítónak készült, és az is alkotó tevékenység, ha jól csinálják. Íróasztalt se vettek neki, ölében nagy alakú spirálfüzettel fogalmazgatta mondatait néhai apja töltőtollával, amely gyakran megfolyósodott, ha már kevés volt benne a tinta. Ilyenkor lepecsételte a ruháját, rosszabb esetben a fotel huzatát, s hallgathatta az anyja rikácsolását, hogy ő nem képes vigyázni semmire.

A turistacsoport előző este szétszéledt a magyar főváros bulinegyedében. Iga maradt a háromcsillagosnak hirdetett szálloda presszójában, a füzetével és a tollával. De túl nagy zajt csaptak a vendégek. A szomszéd asztalnál svédek vagy finnek mulatoztak. Lengyel konyakot ittak, itt az volt a legolcsóbb rövid. A címkéje szerint Wozniak... az a kurva Ewa, hogy rohadna meg. Iga sírva fakadt. A skandinávok nyomban a pártfogásukba vették, belediktáltak egy pohár konyakot, vigasztalták a maguk nyelvén és angolul, amelyet röhejesen törtek.

Idővel Iga elfogadott még egy konyakot. Kevés vártatva ott termett egy szőke, vállas férfi, lengyelül szólott hozzá: Szia, te itt? Bizony, én itt. MÉR nem jöttél velünk? Igának ekkor esett le, hogy ez a srác is a túracsoport tagja. Vállat vont: Én csak... – nem fejezte be: kicsit egyedül akartam maradni avval a nagy sebemmel.

A következő rundot a férfi – kiderült, hogy Jerzy – állta. Iga lassacskán megvigasztalódott. Andrzej menjen, és szarjon a kalapjába, gondolta. Eme idiómát Wirginia Woolf könyvéből tanulta.

Amikor a presszó zárni készült, Iga éppen suttogva mesélte Jerzynek, hogyan alakult a párkapcsolata, és milyen gyászos véget ért. Históriaja közepén tartott. Jerzy szörnyülködött. A skandinávok elszivárogtak. Ahogyan az idő is.

Jerzy szelíd határozottsággal rávette Igát, hogy folytassák a beszélgetést, nagyon izgalmas és tanulságos. Igának jólesett kiöntenie a szívét. Jerzy szobájában kötöttek ki. A minibárból kiitták a miniuvegeket.

Wirginia Woolf az egyik fejezet közepén tárgyilagos mondatban közölte olvasóival, hogy őt az unokatestvére megerőszkolta. Pont. Témaváltás. Iga éppen akkor ért ehhez a részhez, amikor a busz Budapest határához érkezett, amit a társaság megtapsolt. Iga behajtott a kötetet, hátradőlt. Próbálta elképzelni, hogyan történhet a megerőszkolás. Ha az ember lánya összeszorítja a combjait, kitarthat... vagy nem?

Jerzy semmiféle agresszív lépésre vagy mozdulatra nem vetemedett. Egyszer csak egy dobókockával kezdtek játszani. Akinek alacsonyabb szám sikerül, leveszi valamelyik ruhadarbját. Izgi, de értelmetlen szórakozás, gondolta Iga. Amikor már csak bugyi és melltartó volt rajta, a férfi még szinte teljesen fel volt öltözve. Ekkor simogatni kezdte Iga vállát. Nyakát. Tarkóját. Finom, suttogta ő.

Mire észbe kapott, Jerzy lerántotta a sliccén a cipzárt, kivette a hímtagját, s Iga bugyiját félretolva, behatolt. Na! Ne! Kérlek! – kiáltotta Iga. De nem képezte meg a szája ezeket a szavakat, addigra hátba vágta az éles fájdalom. A lelki mellett a fizikai. Túl gyakorlatlan volt a testiségben. Igyekezett félretaszítani Jerzyt, nem bírta túlerővel. Na, bazmeg, förmedt rá egy égi hang (onnan sejtette, hogy nem Istené, hogy női), ilyen a megerőszkolás!

Az volt a legszörnyűbb, hogy amint a férfi lefordult róla, elégedetten horkantott, és kis híján elaludt. Iga oldalba vágta: Jerzy, az anyád kínja, te belém élvezted? A férfi ásított, á, nem rántott hús... tudod!

Igának csak lassan esett le, hogy ez mit jelent. És ha teherbe ejtettél? – vetette ellene bágyadtan. Á... nem hinném – a férfi fölült –, na, későre jár, hunyjunk is valamennyit, megyek, szia – s hozzáfűzte hibátlan kiejtéssel: *See you later alligator*.

Iga nem tudta, hogy Jerzy évek óta Angliában keresi a pénzt, pincérként, állandó éjjeli műszakban.

For a while crocodile! – fejezte be Iga a mondást a férfi hült helyének.

A reggelinél Jerzy odacselezte magát a lány asztalához. Békítően megérintette a térdét. Iga durván arrébb lökte a kezét. Erre a férfi bocsánatkérően mosolygott, s Iga kezébe nyomott valamit, majd átült máshová.

A dobókocka. Hogy van pofája... rohadjon meg.

Amikor a busz lerohadt az isten háta mögötti faluban, Iga a könyvtárnak berendezett megállóban eldobta a dobókockát. Észre se vette a négyesen a kék filctollas feliratot: IGA.

Négyes volt a szobaszáma. Ha fölűnt volna neki, talán értékeli e parányi szellemességet. A történetek dacára.

Az élet = IGA. Az iga = ÉLET, juthatott volna eszébe. Ha tudna magyarul. Szeretett játszani a szavakkal. Lengyelül az iga és a járom = *jarzmo*. Az élet viszont = *życie*. Szójáték nem adódik.

REKE BALÁZS

KISTÉRSÉG

Odakint vaksötét volt, tíz után pár perccel a kinti lámpákat is lekapcsolták. A függönyöket nem húzták el éjszakára, hogy jobban járjon a levegő a felforrósodott helyiségben. Kilencedik napja tombolt a kánikula, eső egy hónapja nem esett.

Pali háton feküdt az ágyban, a sötétet bámulta. A mellkasára üres konzervdobozt rakott, az alján lévő fél centi vízbe hamuzott. Néha valaki felhorkantott vagy köhögött álmában, aztán újra visszaüledett a némaság a helyiségre. A szemeteskosárba dobált maradékok közt csótányok kotorásztak. Pali szinte hallani vélte, ahogy a csáprágóikkal egyre apróbbra morzsolják a száraz kenyérhéjakat és a csokoládédarabkákat, amiket a csomagolások sarkaiból bányásznak elő.

Miután elnyomta a csikket a konzervdobozban, felkelt az ágyból, és a ledobált táskák, ruhakupacok között kibotorkált a folyosóra. Felkapcsolta a villanyt. Néhány helyen hunyorgott a neon, volt, ahol ki is égtek már a csövek. A folyosót végig narancssárga linóleum borította, amin ezernyi barna és fekete karcolás éktelenkedett, a falra szerelt lambéria egyik repedésébe nagy, fekete csótány szaladt be, amikor hirtelen világos lett.

Pali elsétált a zuhanyzóig. A lefolyók rozsdás mélyedéseiből karalábészag áradt, a padlón a burkolat több helyen feltört, és az apró járólappozajokat mindig kirúgta valaki a helyéről. A zuhanyzóban kétméteres magasságban hosszú, vasszínű csövek lógtak ki a falból, amiknek a vége legörbült. Ezekre apró fémbilincsekkel nagyjából hasonló méretűre levágtott

locsolócsődarabokat erősítettek. A csövek végén mindig gyöngyözött egy kevés víz, és a cseppek, amikor összegyűltek és lezuhantak, hangosan csattantak a járólapon. Aki akarta, egész éjjel tudta hallgatni a víz csattogását.

Palit a foga nem hagyta aludni. Úgy érezte, mintha a szemfoga tövétől az agyáig hasítana hullámokban a fájdalom. Óvatosan felhúzta a felső ajkát, vicserított, ahogy a falon lógó maradék tükördarabba nézett. Egyik ujját a szemfog hegyéhez érintette. Érezte, hogy a fog már mozog, billegett előre és hátra. Úgy gondolta, keres egy fogót, és kér Kacsa Feritől vodkát, annak ugyanis mindig van egy üveggel. Az jó lesz fertőtleníteni meg a fájdalomcsillapításra is. Lesz, ami lesz, kihúzza magának.

Visszament a hálóterembe, és megrázta a magzatpózban alvó Kacsa Ferit. Az lassan nyitotta ki a szemét. Hunyorogva meredt a sötétségbe.

– Mit akarsz?

– Adj már egy üveg vodkát – súgta Pali. – Majd visszaadom, ha kapunk lóvét.

– Mi van? Minek az neked most?

– Kell. Rohadtul fáj a fogam, kihúzom, csak kell valami fertőtlenítőnek.

– Te hülye vagy! – jelentette ki Kacsa Feri, és felült az ágyban. – Hogy húznád már ki itt? Nem vagy te orvos, tuti, hogy elcseszél valamit, aztán vihetnek a kórházba!

– Adsz vagy nem? – türelmetlenkedett Pali.

– Nekem mindegy, ha ki akarsz baszni magaddal... – dűnnyögte Kacsza Feri. Felkelt az ágyból, a párnája alól elővett egy gyűrt cigarettásdobozt. Rágyújtott, és közben nadrágot húzott. – Gyerünk akkor! – mondta.

– Megoldom egyedül is – háritott Pali. – Csak add a vodkát!

– Bolond vagy? Nem tartom már itt.

A régi karbantartó szobából szereztek egy harapófogót meg egy erősen hiányos első-segélydobozt. Aztán mentek végig a folyosón, Kacsza Feri elől, Pali mögötte kullogott. A nő mosdó előtt álltak meg, amire egy papírt ragasztottak „Ne használd!” felirattal. Kacsza Feri körülnézett, mintha bárki is lett volna a környéken, aztán benyitott. Az utolsó fülkéhez mentek, Kacsza Feri belépett. A végé fölötti ablak nyitva volt, a kilincse kenderkötelet csomóztak. Kacsza Feri lecsukta a végédeszkát, fellépett rá, és behúzta a vodkásüveget, ami a kenderkötélre volt kötve.

– Nem liheged kicsit túl ezt a dolgot? – kérdezte Pali.

– Muszáj – mondta Kacsza Feri –, ezeknél nem lehet elég óvatos az ember, eddig folyton eltűnt a piám, innen már nem lopja el senki. Ha eltűnik, tudom, hogy te voltál, és akkor eltöröm az ujjad.

– Nem fogom elvenni – mondta Pali, közben az arcához kapott, mert újra belehasított a fájdalom a fogába.

– Hol akarod csinálni? – kérdezte Kacsza Feri.

– Nem tudom még, de menjél vissza aludni, intézem én!

– Lófaszt! – legyintett Kacsza Feri. – Lehet, hogy elájulsz, és szétcsapod a fejed, vagy bármi lehet, kell egy segítő. Bár én, ha a helyedben volnék, megvárnám a reggelt, aztán szólnék a főnöknek, hogy kell egy orvos.

– Á, tudod, milyen! És ha elzavar inkább? Sajnálja az még egy üveg vízre is a pénzt, nem-hogy fogorvosra. Inkább küld el, minthogy bármit fizetnie kelljen.

Kacsza Feri megvonta a vállát, letekerte az üveg kupakját, és meghúzta, aztán előhúzta a cigarettáját, és rágyújtott. Megkínálta Palit is. Közben a mosdókhoz mentek, Pali újra megnézte a teljesen elszürkült fogat a maszatos tükörben. A helyiségre gyenge sötét narancssárga fény ülepedett, a plafonra szerelt izzó már a végét járta. Szürke, porlepte pókfonalak hálóztak körbe mindent, és néha meglebbentek, amikor a nyitott ablakokon befújta a meleg szél.

– Mit szól majd Edit, hogy foghíjas leszel? – kérdezte nevetve Kacsza Feri.

– Ne szóljon az csak semmit – morogta Pali. – Nem dolgozik, várják, hogy küldjem a pénzt, ülnek az anyaotthonban a gyerekekkel, azt várják, hogy a szájukba repüljön a sült galamb. Na, csináljuk?

– Hát, komám, te tudod – mondta Kacsza Feri, és ivott még egy kortyot, majd Palinak nyújtotta az üveget.

Pali lehúzott belőle egyszerre vagy két decit, valamennyit a harapófogóra öntött, megszívta a cigarettáját, és a mosdókagyló szélére tette. Az egész teste bizsergett az italtól, de a biztonság kedvéért még egy nagy kortyot leküldött. Vicsorított, és a szürke fogra tette a harapófogót. Már akkor felszisszent, amikor rászorította a fogra.

– Á, nézni is rossz, bazmeg! – szűkölt Kacsza Feri, és gyorsan ivott egy kis vodkát.

– Hé, ne idd meg mindet, kell majd kimosni a sebet! – szólt rá Pali. Egy pillanatra kivette a szájából a fogót. – Számolj vissza inkább nekem – tette hozzá.

– Honnan? – kérdezte Kacsza Feri.

– Bánja a faszom, csak egyszer mondd azt, hogy most!
Kacsa Feri félig kitakarta a szemét, és nagyon lassan számolt, majd elkiáltotta magát, hogy „most”, és erősen összeszorította a szemét.

A kiszuperált kisbusz a munkásszálló udvarán állt meg, a sofőr, egy tagbaszakadt férfi, foltozott és olajos kantáros nadrágban, hosszan dudált egymás után háromszor, majd kiszállt, és felnyitotta a motorháztetőt. Kihúzta a nívópálcát, nézegette az olajsintet, öntött hozzá pár decit, aztán beindította a motort, és járatta, hogy az olaj kavarodjon el rendesen. Az öreg dízelmotor hangosan kerepelt, mint egy traktor. A sofőr bólintott, lecsapta a motorháztetőt, és beült a vezetőfülkébe, kitámaszkodott könyökkel az ablakba, és úgy cigarettázott. Közben már szállingóztak lefelé az emeletről az első munkások, utat vágtak maguknak az ember méretűre felnőtt gaz és a törmelékkupacok közt a kisbuszhoz.

Pali arra riadt, hogy Kacsa Feri rázza a vállát. Párszor meg is pofozta, mert a férfi nem akarta kinyitni a szemét.

– Ébredj már, te barom, indulni kell! – kiabálta Kacsa Feri, és Pali kezébe nyomott egy hideg dobozos kólát. – Ezt rakd a tarkódra, amíg leérünk, aztán idd meg, majd helyre tesz!

Pali oldalra fordult, és az órájára nézett. Öt múlt pár perccel. Úgy érezte, hogy felrobban a feje, a gyomra szűrt, a kitépett fog helye nyilallt és égett. Tenyéryni vérfolt vöröslött a párnáján. Megfordította, és felkelt. A női mosdóba sietett. Még ott volt a csap mellett a nyitott elsősegélydoboz meg a véres fogó. Gyorsan megmosta az arcát, új gézdarabot tömött lyukas ínyébe, és indult a többiek után.

– Na, mi van, megmaradsz? – bökte oldalba Kacsa Feri a buszon. Pali az ablaknak borulva pihegett.

– Majd kiderül – nyöszörögte Pali.

– Én megmondtam, hogy nem jó ötlet, de neked aztán beszélhet az ember! Mintha egy feneketlen kútba ordibálnék.

– Hova megyünk, nem tudod? – kérdezte Pali, és kissé felhúzta magát, kutatott a táskájában a cigarettája után. – Megint lenyúlta valaki a cigimet – jegyezte meg, miután visszahúzta a táskája cipzárját.

– Most nem, csak mindet elszívtuk az éjjel. Nesze! – hajította oda Kacsa Feri a sajátját. – Vegyél ebből, majd hozzáírom a tartozásodhoz.

Pali rágyújtott, a füst elkeveredett a többiek cigarettájából felszálló füsttel, és kiröppent a nyitott ablakokon. Az emberek csendesek voltak. Némán cigiztek. Mások ettek vagy aludtak. A kisbusz átvágott az egyik külvároson, és kihajtott az országútra.

– Hova megyünk, itt milyen építkezés van? – kérdezte Pali.

– Azt mondják a többiek, hogy új munka lesz ezen a héten.

– Mi?

– Inkább ne akard tudni – legyintett Kacsa Feri.

– Azért megmondhatod. Nagyfiú vagyok már, túlélem.

– Valahonnan kihullott egy brigád napszámos, aztán a főnök kölcsönadott minket a hagymázóknak.

– Mi van? De hát ott kinn reggel nyolcra lesz vagy ötven fok – hüledezett Pali. – Ezt hogy a francba gondolja?

– Tudsz jobbat? – vont a vállát Kacsa Feri. – Ha pofázol érte, még el is zavarnak a szállóról, aztán mehetsz haza. Vagy csinálod, vagy hívnak mást.

Egy útmenti benzinkúton álltak meg, hogy a munkások vegyenek ásványvizet, hideg üdítőt meg cigarettát. Pali az érmés telefonfülke felé intett a fejével, és mondta Kacsza Ferinek, hogy elintéz egy gyors hívást.

A fülkében borzalmas meleg és hűgyszag volt, Pali egy csorba tégladarabbal támasztotta ki az ajtaját, hogy legalább szellőzzön. Dobálta be az érméket, és tárcsázás közben rágyújtott. Hosszan csöngött, mielőtt felvette volna valaki. Pali hadarva kérte Editet a telefonhoz. Várakozás közben bedobott még pár érmét, és folyamatosan a kisbuszt nézte, nehogy elinduljanak nélküle. Egyszer csak érezte, hogy megtelt a szája valami nyálkás anyaggal, kiköpött oldalra a fűbe. A nyála még mindig élénkpiros volt a vértől.

– Pali? – szólt bele Edit a telefonba.

– Itt vagyok, igen – mondta Pali, és köpött még egyet, aztán a füléhez szorította a kagylót.

– Mi a helyzet? Kölykök, jól vannak?

– Igen, velük nincs gond, kint vannak a többi gyerekekkel az udvaron.

– Akkor csak nem olyan rossz az a hely, mint mondtad a múltkor?

– A gyerekeknek mindegy, ők elvannak... – itt elcsuklott a hangja.

– Mert mi van, a többi asszony még mindig genyózik veled? – kérdezte Pali, és felrakta a kagylót a telefon tetejére, kilépett a fülkéből, hogy jobban rálásson a buszra. Amikor újra felvette a kagylót, csak annyit mondott: – Hát, mit tudom én, legyél velük kedvesebb, meg beszéljessél, aztán majd befogadnak azok. Á, a francba, mennem kell, indulunk tovább.

– Hova? – kérdezte szípigva Edit.

– Nem tudom, valahol a halál faszán vagyunk már, kivisznek most a földekre fokhagymát szedni. Ott döglünk meg ebben a rohadás melegben.

– Pali?

– Igen, Edit, monddjad gyorsan, mert mennem kell tényleg!

– Tudsz küldeni pénzt? A múltkori nem volt sok, és alig maradt belőle, itt meg nem adnak szinte semmit, jól jönne pár dolog. A gyest meg egy másodperc alatt elviszi a szobabérlés.

– Küldenék, de sajna nincs most. Ja, nem is mondtam, fogatlan lettem. Elhalt, vagy mi, az egyik fogam, és ki kellett húzni, nagyon sokba volt, mert az éjszaka közepén már nem bírtam a fájdalmat. Elvitte a pénzt az a szemét orvos, tudod, milyenek ezek a fogdoktorok! Alig maradt kajára is pénzem. Nem mintha túl sok mindent meg tudnék most rágni – tette hozzá nevetve. – De ne félj, egy-két nap, és kapok megint, aztán küldök postán, majd elsétáltok a sráccokkal felvenni. Addig, nem tudom, cserélgessetek a többi asszonnyal, úgy megy ez itt nálunk is. Ha valakinek nincs valami, ami kellene, kapunk kölcsön, cserébe adunk valami mást. Szóval, igen, így. Meg kell próbálni. Kicsit nehéz dolog ez, de te vagány csaj vagy, tudom, hogy ügyes leszel. Megoldjuk ezt is!

– Már csak három hetünk van, utána kiraknak innen – jegyezte meg Edit. – Kell az az albérlet, hova menjünk a két gyerekekkel?

– Ne aggódj, bébi, kézben tartom a dolgot! – hadarta Pali, és elmorzsolta a csikkét a füle plexiüvegén. Közben hosszú dudaszó hallatszott. – Mennem kell, ez már nekem szól. Hívlak majd holnap vagy holnapután! – mondta, és lerakta. A telefon nem adott vissza érmét. Pali azért megnézte a kidobónyílást, mielőtt futva elindult volna a buszhoz.

Öt napig dolgoztak a hagymaföldeken. Mindannyian feketére égtek a napon, a térdük simára kopott, nem volt olyan tagjuk, ami ne fájt volna. A kisbusz délután nem állt be a

munkásszálló udvarára, mert akkor beragadt volna a nagy dugóba a vasúti sorompó előtt, így az épület előtt lefékezett, kirakta a vészvillogót, és megvárta, amíg a munkások kimásznak, aztán továbbhajtott.

Pali és Kacs Feri szállt ki utoljára. Tetőtől talpig porosak voltak. Ahogy a kisbusz elhajtott, leültek a munkásszálló kerítésének betonkávájára, és a sapkájukkal leporolták magukat valamennyire. Kacs Feri elővett egy üveg vodkát, ivott, aztán Palinak nyújtotta az üveget. Az ital teljesen felmelegedett a napon. Pali beleivott, az arca eltorzult, még csípte az alkohol a félig behegedt lyukat az ínyében. Visszaadta az üveget Kacs Ferinek, és elővette a cigarettáját. Sokáig játszott egy szállal, sodorgatta, nyomorgatta, amíg már majdnem elkezdett kihullani a dohány a hüvely végén. A négysávos úton kavargó autóhadat nézte. Lassú fémhernyóként vonszolta magát előre a feltorlódott járműsor.

– Azt hittem, legalább ezért a tróger melóért megfizetnek jobban, ha már beugrosok voltunk – mondta Pali, és meggyújtott egy gyufát.

– Egyvalaki biztosan jobban kapott érte, csak abból mi nem látunk egy fityinget se – tette hozzá Kacs Feri.

– Menjünk, igyunk egy hideg sört vagy valami, már unom ezt az egészet!

– Benne vagyok, komám, tudok egy jó helyet, itt van úgy háromsaroknyira. Csöndes kis kocsmá.

– Az jó lesz, gyerünk! – intett Pali, és felállt a betonkáváról.

– Nem akarsz fürödni meg átöltözni? Így mocskosan menjünk oda? – értetlenkedett Kacs Feri.

– Kit zavar? Ha valakinek bűdösek vagyunk, az fogja be az orrát. Én nem szégyellem, hogy dolgoztam. Aki tud pénzt keresni anélkül is, hogy koszos legyen, az mondja meg, hogy kell.

Kacs Feri a panelok közé vezette, az egyik tömbház aljában volt a kocsmá. Szokványos hely, egy régi garázból kialakítva. Szűkös terek, egy-két asztal fért el csupán a belső részben, meg a nyerőgép. A bejárat fölé nagy vasszerkezetre tetőt emeltek, így lett egy kiülős részleg is, ahol már hat kerek asztalnál üldögéltek az emberek. Öregek meg olyanok, akik éppen kerülték vagy keresték a munkát. A tartórudakhoz valami szerelvényt hegesztettek, amire deszkákat fűrtak, és arra fölraktak egy erősen használt tévét. Néha ugrált a képe, és kissé recsegett is az élesebb hangokra. Az emberek azt nézték. Valami régi, fekete-fehér film ment éppen. Vén, repedezett törzsű platánok alá építették fel a kerthelyiséget, így a forróság ellenére odabent viszonylag kellemes klíma uralkodott, jól járt a szél is. Amikor Paliék odaértek, a nap éppen olyan pozícióban állt, hogy egy panelház teljesen kettévágta a korongját, és a napsugarak kétoldalt reszkető fénybe borították a tömbök több száz ablakát. A konyhák nyitott ablakain használtolaj-szag áramlott ki, és a szél kiszippantotta a zsírpecsétes függönyöket, amik lebegtek és fodrozódtak, akár a zászlók.

A pult mögött fiatal lány ült, a telefonját bámulta, közben a forgószéken fél fordulatokat pörgött. Lágy hangerőn szólt a helyiségben a rádió, a pult fölé erősített tévé a VIVA+ adása ment lenémítva.

Kacs Feri két sört rendelt. Pali a nyerőgéphez somfordált, megvakarta az arcát, és kitapogatta a zsebében a pénzét.

– Csak ésszel, testvér! Volt már gond ebből – kezdte Kacs Feri, és Pali kezébe nyomott egy sört. – Küldtél múltkor az asszonynak pénzt?

– Persze, feladtam postán, de még nem érkezett meg, szerintem biztos a postások felnyitják, és kiveszik a borítékból. Szemét, lopós banda az egész! Hagyjuk is! – legyintett Pali, és

elővette a pénzköteget a zsebéből. – Nézd csak, ezzel tartoztam. – Leszámolt pár ezrest, és Kacs Feri kezébe nyomta. – Kösz a sört! A következő kör az enyém lesz.

– Gyere, ülünk ki a kertbe, bámuljuk mi is a tévét, mint a nyuggerék! – mondta Kacs Feri, és próbálta kifelé terelni Pali.

– Mindjárt, csak egy ezrest belövök, az nem oszt, nem szoroz. Mi van, ha nyerek?

– Te tudod, én nem szólok bele, mit csinálsz – vont vállat Kacs Feri.

Pali kihajtogatta a papírpénzt, a nyílásba dugta. A gép beszívta. Pali pörgetni kezdett. Az első négy pörgetésből nem jött semmi, aztán ötödikre fogott egy duplázót. Fel is ment egy ideig, de végül elbukta a rizikótétet, a gép elvette az összeget. Pali idegesen oldalba vágta az automatát.

– Hé, faszikám, ne verd már szét a gépet! Még egy ilyen, és húzhattok elfelé innen! – kiáltotta oda a pultoslány, felkelve a székéről.

– Jól van! – szólt vissza Pali feszülten.

A következő pörgetésekkel elbukta a bedobott pénz maradékát.

– Mondtam, hogy kutya dolog ez! – nyugtázta Kacs Feri. – Edit se örülne neki, gondolom. Inkább eredj, hívd fel! Láttam egy fülkét itt a sarkon. Van apród?

– Nem sok.

– Nesze! – mondta Kacs Feri, és egy marékka Pali kezébe nyomott. – Biztos hiányzol nekik. Ott várnak abban a bűdös anyaatthonban, olyan az, mint a börtön. Mennyi kell még, hogy meglegyen az albérletre?

– Már nem sok, pár hét, és összejön szerintem – felelte Pali.

– Akkor mondjál nekik valami jó hírt, itt megvárlak.

Pali kilépett az utcára. Száz méterre volt a telefonfülke. Lassan odasétált, közben rágyújtott, és átszámolta az aprót, amit Kacs Feritől kapott. A fülke üvegén alig lehetett átlátni, teljesen telefirkálták. Tárcsázott, várt, aztán amikor felvették, Editet kérte a telefonhoz, és megint várt. Hangos zúgás kíséretében egy locsolóautó haladt végig az utcán. Szórta a vizet mindenfelé a forró úttestre. Az autót kiabáló, félmeztelen gyereksereg követte, és amikor a vízszög a betonra csapódott, ők odarohantak, és mezítláb tapicskoltak a sárrá oldódott hűvös porban.

– Itt vagy, Pali? – szólt bele már másodjára Edit.

– Igen, igen – hadarta Pali, befogva a fülét. – Pont egy baszom nagy gép megy el itt, alig hallok valamit, várjál, pár pillanat az egész!

A gép továbbhajtott, a sikoltozó gyereksereg követte, ahogy ráfordult a következő kis útra.

– Na, itt vagyok, elment végre! Mi a helyzet? Hogy vannak a kölykök? – kérdezte Pali.

– Pali, miért nem hívtál napok óta? Már nem tudtam, hogy mi van.

– Á, Edit, el sem hiszed, milyen szar napjaim voltak, majd' beledöglöttem a melóba, örülök, hogy élek, de elvileg most már jobb helyre visznek minket. Legalábbis nagyon remélem.

– Jól van, örülök. Tudtál küldeni pénzt? – kérdezte Edit.

– Persze, nyuszikám, küldtem. Mondtam, hogy majd érkezik a postával.

– Nem kaptunk semmit, pedig elsétáltunk tegnap is a gyerekekkel. Most már tényleg nincs egy fityingünk se. A Bori a szomszéd szobából adott kölcsön.

– Mennyit? – vetette közbe Pali, és leverte a hamut a cigarettája végéről.

– Egy ötezrest – mondta halkan Edit.

– Az jó, akkor küldök majd még pénzt, hogy vissza tudjad adni neki. Meg utánanézek a postának is, gyanús ez nekem, hogy valahol lába kélt a borítékornak. Ilyen ez a tolvaj banda!

Edit hallgatott.

– Itt vagy, bébi? – szólt bele Pali.

– Igen – felelte Edit. – Mikor jössz értünk?

– Nem tudom még pontosan, de nemsokára. Ígérem.

– Meglesz a pénz az albérletre?

– Persze, biztosan.

– Ígéred?

– Igen, bízzál bennem, tudod, hogy intézem a dolgokat.

– Felhívtad a tulajokat?

– Még nem, ameddig nincs meg a teljes kaució meg a többi, addig nem akarom, mert minek. Csak úgy beszéljek a levegőbe?

– De ha másnak adják? – kérdezte Edit.

– Nem fogják! – legyintett Pali, és belenyomta a csikkét egy graffitit „o” betűjének a közepébe.

– Honnan tudod?

– Ismerem én az ilyeneket – hárált Pali.

– Mikorra jön össze a pénz?

– Szerintem pár hét.

– Pár hét? – horkant fel Edit. – Két hetünk sincs már itt. Hova megyünk, ha nem jön össze?

Mit csináljunk a két gyerekkel?

– Ne aggódj annyit!

– De Pali, tudnom kell, meglesz a pénz? Lesz lakás?

– Persze, bébi, mondtam, hogy lesz. Azért jöttem el melózni, hogy legyen minden.

– Nem költötted el, ugye? Ugye megvan a pénz?

– Megvan, hát. Mondom, hogy már csak egy kicsi kell hozzá.

– És az mikorra jön össze? Meglesz időben? – faggatózott tovább Edit. – Pali, mondj valamit, kérlek!

– Honnan a faszból tudjam! – ordított bele a telefonba Pali.

Csend lett. Közben a telefon jelezte, hogy a hívás folytatásához érmét kell bedobni. Pali bedobott még egy kevés aprót.

– Ne haragudj, csak kicsit elfáradtam. Nehéz napjaim voltak. Itt sosincs szünet.

– Jól van, Pali – súgta Edit.

– Minden rendben lesz, ígérem.

Edit hallgatott. A vonalban csak a szokásos fémes alaphang zúgott.

– Oké, bébi? – kérdezte Pali. – Mondjad, hogy rendben lesz minden!

– Rendben lesz – ismételte utána Edit.

– Látod, már jobb is! – nyugtázta nevetve Pali. – Most mennem kell, holnap is hívlak. Szerintem ilyen tájban. Legyél telefonközelben. Mindig benyel egy rakás pénzt ez a szar, mire szólnak neked, hogy gyere a telefonhoz.

Pali visszaakasztotta a kagylót. Az érmék hangos csörömpöléssel értek a helyükre a telefonkészülék gyűjtőjében. Egy húszast visszaadott, az a kiadónyílásban landolt. Pali kivette, és visszament a kocsmába.

Kacsa Feri a kerthelyiségben üldögélt, a filmet nézte a többiekkel. Pali a nyerőgéphez ment, beletolt egymás után öt darab ezrest, átállította a tétet egy magasabb összegre, és pörgetett. Az első pár pörgetés eredmény nélkül ment tovább, aztán megfogott egy duplázót. Már alapból nagy összeg volt, de Pali nem gondolkozott, átírta rizikóra, és mint egy eszelős, szemrezdülés nélkül duplázni kezdett. Az összeg oldalt egyre növekedett, de nem is nézte, csak nyomta a gombokat, és írta fel a nyereményeket. Aztán egyszer csak elvette az ujját a gombokról, és hátralépett. A gép hangos dalt játszott, a három óraszimbólum egyenes sorban állt a képernyő közepén. Megfogta a jackpotot. Hosszan pörögtek felfelé a számok a rizikómezőben. Végül közel kilencszázezer forintnál állt meg a számláló.

A pultoslány nem tudott mit csinálni, idegesen keresgélt a telefonjában, hívta a főnökét, aki negyedóra múlva befutott. Vadonatúj, fekete szedán Mercedes állt meg a hely mellett. A férfi nagydarab volt, izzadt, göndör hajú és ideges arcú, drága napszemüvegben. Sokáig tanakodtak a pultoslánnyal a raktárban, közben a lány folyton kisanidított a függöny mögül a pult felé. Addigra Pali mindenkit megitatott a helyen, és az öregek meg a lógósok ott álltak a piájukkal a kezükben, és figyelték, hogy mi fog történni. Sosem láttak még ekkora nyereményt.

A tulaj aztán savanyú arccal gratulált Palinak a nyereményhez, összeadta a tartozását, kivonta az összegből, és leszámolta elé a nyolcszázötvenezeret a pultra, majd udvariasan megkérte, hogy ha végzett az italával, távozzon, mert a személye körül már túl nagy lett a felhajtás.

Pali egy nejlonszatyorba csavarta a pénzköteget. Szinte rohanva mentek Kacsa Ferivel a munkásszálló felé. Ott aztán Pali ledobta a koszos gönceit, a pénzzel teli zacskóval együtt lefördött, a rejtkehelyeiről összeszedte a maradék pénzt, és kivette a táskájából az utcai ruháját. A cipőjét egy ronggyal kifényesítette, inget húzott, és mindent, ami kellett, azt beledobálta a sporttáskájába. Körülnézett, hogy figyeli-e valaki, de az utolsó ember is elment valamerre, ameddig zuhanyozott, csak Kacsa Feri volt a helyiségben. Most is ott ült a vele szemben lévő ágyon. A maradék vodkáját iszogatta, és közben az ujjai közt pörgetett egy cigarettát.

Pali felállt az ágyról, a vállára vette a táskáját. Hirtelen úgy érezte, mintha a ledobott ruhákból áradó bűz és a cipőkből párologó kesernyés lábszag máris próbálna rátelepedni a frissen felvett ruháira. Kezet nyújtott Kacsa Ferinek.

– Isten veled, testvér! – mondta Kacsa Feri, és megszorította a kezét. – Remélem, minden rendben lesz! Üdvözlöm Editet meg a gyerekeket.

– Kösz – vetette oda kurtán Pali, és elindult a lépcsőház felé.

Az utcákon már enyhült kissé a forróság, de a járdák repedéseibe kent szurok még mindenhol képlékeny volt. Kánikula- és olajszag keveredett az elsuhanó autók által felvert, napégette por szagával. Pali szaporázta a lépteit. Izzadt, és közben folyton hátrafelé nézett. Az járt a fejében, hogy valaki a kocsmából vagy a munkásszállóról hamarosan feltűnik mögötte, talán többen is, beszorítják egy sikátorba, és agyonütik a nejlonszatyornyai pénzért. Kacsa Feriben sem bízott teljesen, ő még tudta is, hogy hová tart, melyik a busza a pályaudvaron, mikor indul. Gyerekjáték lenne neki.

De nem jött senki. Egy órával később a buszpályaudvaron volt. Valamennyi pénzt elkülönített a farmerja zsebében, hogy ne kelljen soha a nejlontáskát elővennie. Egy újságosnál

cigaretta-t vett, egy kisboltban sört, és leült egy padra, a 9-es kocsiállás mellé, ahonnan a járata megy fél óra múlva.

A járat késve érkezett, az ajtók hangosan kivágódtak, a sofőr leengedte az utasokat. Gyorsan leürült a busz. Páran jegyet vettek rá, és felszálltak, közben már járt a motor. Pali bámult maga elé, a sporttáskával az ölében, és csak arra eszmélt fel, hogy a járat ajtóit becsapódnak. A busz elhajtott. A dízelmotor súlyos forrósága, amit maga után hagyott, még percekig körülölelte Palit.

Lassan felállt a padról, a vállára vette a táskáját. Átvágott a kocsiállások és a pihenőidejüket töltő buszok között.

A nagy gyalogosátkelőnél már egészen sokan összetorlódtak. Izzadtak, fújttak, rángatták a pólójuk nyakát, hogy hűtsék magukat. Pali beállt leghátra. A lámpa zöldre váltott, az emberek mindkét irányból megindultak, középen, ahol találkoztak, kicsit kerülgették egymást, aztán átértek a túloldalra.

CSABAI LÁSZLÓ

A SORSÜLDÖZÖTT

Nyárliget legnagyobb agrárdiszkontjának főbejáratánál Krtek, vagyis Kisvakond fogadja a vásárlókat. Kisvakond hatalmas, a tenyerébe ülhetnek a lurkók. Így fényképeztetik le magukat. Krtek mellett Akasztó Gerzson, a tulajdonos-üzletvezető is üdvözli a kuncsaftokat. Ezt szereti legjobban a munkájában: az őszinteséget. Mert tényleg örül azoknak, akik a vagyont gyarapítják.

A bevásárlókocsi-gyűjtőhely mögé Bor Bella áll be a kombijával. Gerzson megy öleléssel köszönteni a keramikust, aki zavartan néz körül, de visszaölel.

- Hozzam a targoncát, Belluska?
- Elég egy raktári kocsi. És ne tapogass itt, mások előtt!
- Csak megadtam a tiszteletet, ami egy művésznek jár.
- Elég, ha kifizetsz.
- Volt ezzel valaha is gondod?
- Nem. Na, rakodjunk át!

A díszáruraktárban Gerzson ellenőrzés nélkül aláírja a harminc virágdíszes és huszonöt angyaldíszes kerámiakaspó átvételét.

- Köszönöm, Gerzson, a számla meg pdf-ben.

Gerzsonnak azért tetszett meg Bella, mert olyan szokatlanul erős a felépítése. Látónivaló: kemény fizikai munkát követel a fazekaskorong. A nő arca viszont fehér és szeplős. Érzékeny, álmodozó, sorvadozó lélekre vall. Az ellentétes dolgok keve-

redése jó italban és kinézetben is, vette észre sokszor Gerzson, s keze már fonná is át a nő derekát. Bella ellöki.

– Mit képzelsz! Nyitva az ajtó!

– Már zárom is be.

– Nem kell! Csak hagyj békén!

– Mi van veled?

– Hogyhogy mi van?

– Nem akarsz?

– Mit?

– Hát... A múltkor... Éppen itt...

– Nem volt itt semmi!

– De igen! És nagyon élvezted!

– Na jó, volt egy kis... pajzánkodás. De az a múltkor volt. Most meg most van! És egyébként is... nem méltó hozzám az ilyesmi. Asszony vagyok, anya. És iparművész. Nem egy kis... nyári gyakorlatos diák. Vagy kielégítetlen titkárnő.

„Pajzánkodás”... Gerzson emlékszik Bella dús ágyékára, és érzi, ahogy a nő belemélyesztette a körmét a vállába. Az ingén keresztül!

Bella a díszáruraktár ajtaját becsapva távozik. A kerti törpék, a napelemes leszúrható lámpák, a gipsz Vénusz-szobrocskák és a többi csecsebecse hosszú ideig remeg a polcokon.

A Bella-incidens nyomott hangulatot hagy maga után. Hiába issza Gerzson a feketét. Az sem dobja föl, hogy néhány segédmunkást nyilvánosan leteremt.

– Nem kávé kell neked – mondja Teri, a titkárnője –, hanem egy jó szauna. Menj, gőzöld ki magad!

Gerzson szereti a Júlia fürdőt. Gimnazista korában szokott rá, hogy péntek esténként a szaunában vagy a medencében ülve vizslassa cimboráival a nőket. Egy csinos lányt, és a fürdőbe csak ilyenek járnak, képzeletben levetkőztetni élvezetesebb, mint igazából. Persze úgy is jó. Gerzson előszeretettel közeledik az alkalmazottjaihoz. Még a kertészeti szakiskola duális képzésben ideszervezett diákjaihoz is. Sőt, ők kezdeményeznek! Rang a csitrik között, ha valakinek *megvolt* a főnök úr.

Gerzsonnak kedve támad Terit szemlélni, ahogy vizes fürdőruhában ellibeg előtte a nagymedence felé. Láttá már őt vizes fürdőruhában. Meg száraz fürdőruhában és fürdőruha nélkül is. Ez fontos szempont volt abban, hogy Magdi, a korábbi titkárnője távozásakor – akit szintén sokszor látott meztelenül – Terit vette föl a helyére. De Teri munkaerőként is megállja a helyét. A teljhatalom látszatával utasítgat. S mivel így tesz, tulajdonképpen teljhatalma is van a cégnél. Gerzsonnal szemben viszont mindig szolgálatkész és tisztelettudó. „Ezt nem érti meg sok nő: egy férfi önérzetét nem szabad megsérteni!” – mondta egyszer cimboráinak Gerzson, és közben elégedetten gondolt Terire. És ugyanezt az elégedettséget érzi, amikor viráglocsoláskor hajlogató alkalmazottját nézi.

– Tercsimercsi, hazaviszlek ma.

– Ó, ne fáradj!

– Nem fáradtság, és úgyis régen voltam már nálad.

– Ha gondolod...

A Bujtosi-tó mellett visz az út Örökösföldre. Gerzson arról mesél Terinek, hogy pulyakorában itt pecázgatott. Közben azonban Takács Olgit látja maga előtt, ahogy a szabadstrand nádasában vetkőzik-öltözik. A lányok meglesése a halaknál is nagyobb élvezet volt. Olgi immár a városi tévé bemondója és egy autószalon tulajdonosának barátnője. „Ki gondolta volna, hogy ebből a kis feka lányból... Habár a segge már akkor is...” És Gerzson a nádasban már nem a meztelen gyermek Olgit, hanem a meztelen felnőtt Olgit látja. Aztán már nem is a nádasban van Olgi, hanem az Örökösföld 42. tizedik emeletén, Teri lakásában, Teri ágyában. És ez a képzeletbeli kettő, sőt három az egyben helyzet igazán meghozza a kedvét, a dolog természetéből következőleg, Terihez is. Jobb kezét a titkár nő combjára helyezi.

Kiugrik kinyitni az ajtót Terinek, amit sosem szokott, ez csak egy bohóckodás, az előjáték része.

– Sajnos most nem jó, anyám beteg – hűti le Gerzson a nőt.

– Mi? Persze... Sajnálom... Meglátogathatom?

– Nem hoztam haza, a kórházban fekszik. A... belügyön... izé, belgyógyászaton.

Gerzson a nő szemébe néz, keresi, hogy az legalább bánkódik-e az együttlét megghiúsulása miatt, de Teri elfordítja a fejét.

– Rendben, elviszlek a kórházba.

– Nem esik neked útba.

– Nem baj, ülj bel!

– Mindjárt itt a busz, van bérletem. Holnap találkozunk.

– Hát akkor majd holnap...

Gerzsonnak kedve lenne meglesni, Teri tényleg felszáll-e a kórházi buszra, de rájön, jobb a bizonytalanság. Holnap nem tudna mit kezdeni azzal a helyzettel, hogy legközelebbi szövetségese becsapta.

„Ha egy ajtó becsukódik, egy másik kinyílik!”, ez volt Pápai mama egyik unalomig ismételt mondása, amit a kis unoka Gerzson még nem értett. De most már ért. Ezért hajt Magdihoz.

– Én vagyok, engedj be! – mondja a kaputelefon mikrofonjába. A válasz csak egy kattanás, az ajtó nem kezd zúgni. Gerzson topog. De még türelmetlenségében is megdicséri önmagát, amiért igazán nívós környéken szerzett lakást Magdinak. Előbb-utóbb Teri is elő fog állni egy lakáscsereigénnyel.

Magdi maga jön ajtót nyitni. Melegítőben. Szemetesvödörrel. Gerzson rögtön az arcához hajol. Megcsókolja. A száját is. A nő visszacsókol. Aztán elrántja fejét.

– Jó, hogy látlak. De most itt a férjem.

– Nekem azt mondtad, elváltatok.

– Elváltunk, de... talán újra megpróbáljuk...

– Azt mondtad, elhagyta, mert folyton egyedül voltál, míg ő a kamionnal...

– Ez nem az a férjem! Ez bankban dolgozik. Ötkor mindennap végez.

– Szóval két férjed volt.

– Három. Az első tanár. És edző. Őt megölném, ha megkeresne.

– Nem avattál bele minden...

– És te nekem mindent elmondtál magadról?

– Nem. Nem tudom. Kellott volna? Ne vitatkozzunk, nem azért jöttem.

– Ne vitatkozzunk, bocsáss meg.

- Akkor... felmehetek?
- Nem érted, itt a férjem!

Otthon Gerzson lerúgja cipőjét, tölt magának egy feleste, és lezökken a konyhaasztalhoz.

- Kismóni? – kérdi a feleségétől, Nagynóritól.
- Robinál.

Gerzsonnak fogalma sincs, ki lehet ez a Robi. Biztos beszélt róla Nagynóri, de a nőnek olyan puha hangja van, hogy nem jut el a férfi agyáig. Meg nem is figyel oda rá. Nincs baja a feleségével. Talán még szereti is. Legalábbis hiányozna, ha egy nap üresen maradna a ház. De egy megszokott feleség éppen azért jó, mert nem sok vizet zavar, nem kell rá odafigyelni.

Nóri tojásos nokedlit tesz Gerzson elé, akinek elhomályosodik a szeme ettől a csodától. Tanyabokorban nőtt föl, ahol tarhonya, öhön, galuska, lapcsánka, puliszka ment. És azóta sem tud ezeknél jobbat. Nóri felbont neki egy sört. Gerzson megcsapdossa a nő fenekét. Nóri elmosolyodik ezen a kedvességen. Aztán csendben elbeszélgetnek. A szokásos dolgokról: a világ a végromlás felé tart, mindenki tolvaj, és hogy nehéz lefogyni.

Gerzson fürdés közben az orrát vizsgálja. A hegye szőrösödik, nem lehet leborotválni, mert az erősíti a szőrszálakat. Ki kell tépni. Bár ez fájdalmas, és néha begyullad a helye. Talál szőrszálakat. És a kellemetlen kinézetű orrhegye mellett még egy kellemetlen dolgot lát: az arcát. Egy ötvenéves, idősödő férfi arca néz vissza rá. Ami nem csoda, hisz Gerzson ötvenéves, de nehéz megemészteni, hogy a belül érzett kornak, a harminc évnek ellenszegülni látszik a teste.

Nóri egy kosztümös sorozatot néz, amely a cári udvarban játszódik. Gerzson gyermekkorában látott ilyeneket, ebben viszont az furcsa, hogy minden szereplőnek török neve van. Kiveszi Nóri kezéből a távkapcsolót, és átvált a sportcsatornára. Real–Barcelona-meccs. A Real vezet. Mérgeesen átkapcsol. Az este további része kapcsolgatással telik. Mikor ebbe belefárad Gerzson, ágyba bújik. Nóri már ott van. Oldalra fordulva fekszik. Feje alatt egy színes magazin. Hirtelen felnéz.

- Mi a baj, Nóri?
- Nem tudok elaludni. Elálmosodom, de az alvás nem megy.

Nóri újabban nem tud aludni. Gyógyszert szed, meg méregdrága thai masszázusra jár, de egyik sem segít. Nem érti Gerzson, mi baja lehet Nórinak. Van hitelmentes házuk, három kocsijuk, jól menő vállalkozásuk, nyaranta Mexikóba mennek. Persze Nóri is öregszik, ő igazán, mert bár nyolc évvel fiatalabb férjénél, a nők hamar ráncosodnak. Nóri a homlokán és a hasán. Nem kellemes nézni, ezért Gerzson nem is közeledik hozzá túl gyakran. Nóri combja azonban nem narancsbőrös. Ezt most tisztán látja Gerzson, mert a telihold megvilágítja felesége paplan alól kibúvó alsó felét. „Épp olyan, mint Magdié!” Gerzson behunyja a szemét, s Magdit látja maga előtt, aki nem szemetesvödörrel és melegítőben fogadja a kapuban, hanem ruhátlanul az ágyban. Gerzson lihegve fordul rá a nő testére, kéjesen nyöszörög. Nóri viszont migrént emlegetve, fájdalmasan nyöszörög, de Gerzson befogja Nóri száját, hogy ne rontsa el az illúzióját.

ZENTAI ADÉL

HAZAI PÁLYÁN

Miért nem a bal a jobb, és nem a jobb a bal? Tényleg az az aktív, aki támad? Nézzük. De előre szólok, ez nem barátságos meccs lesz.

Majonézes krumpplisaláta. Undorító – mintha valaki már megemésztette volna. Amíg egész nap takarítással és főzéssel foglalatostkodtam, hogy délután kerti partin pöffeszkedhessen a pozór barátaival, ő mindössze ezt a förmedvényt volt képes összehányni. Kész szerencse, hogy megint böngök, legalább a sótól lesz valami íze is. Csak ne tudnám, hogy a gyerek ilyenkor a lépcső korlátja mögött guggol, az arcomat kémelve. Töpreng, hogy már megint mit cseszhetett el.

– Apa megint azt mondta neked, hogy toxikus műanyag szemét vagy? – kezét tördelve már a lépcső aljában ácsorog. Két élőlény van, amely bármit kritikátlanul visszamond: a papagáj és a gyerek.

– Dehogy, kicsim, félreértetted, apád nem mondana ilyet – hazudok a képébe. Soha nem lehetek benne biztos, mivel ártok többet: ha rájön, hogy az apja egy rohadék, vagy ha arra nevelem, ne higgyen annak, amit lát és hall – ne higgyen saját magának.

Bár szerintem késő. Voltam már parókás egysejtű, agyatlan fekete lyuk, és még sorolhatnám – persze mindet ugyanígy letagadtam. A gyereket sem kíméli. Anyátlan korcs, elcseszett fattyú, és a kedvencem: fröccsentett makákó. Aki ilyet kitalál, az egy igazi zseni.

– Akkor miért sírsz? – kérdezi ártatlanul. Érződik, hogy már rutinos versenyző.

– Mert hagymát pucoltam – itt az újabb nevelési gyöngyszem: kreténnek nézni a gyereket.

– Ugye nem... az... történt megint?

– Mire gondolsz, édesem?

– Ugye nem bántott? – kérdezi kezét tördelve, szemlesütve.

– Nem, dehogy – válaszolom. Legalábbis most nem, teszem hozzá gondolatban.

Mert hát néha-néha előfordul. A jó múltkoriban egy tenyéryi foltban kitépte a hajam. Máskor, egy vacsorai szóváltás hevében tortavillát állított a szemembe.

De tudom, ezek mind szerencsétlen balesetek voltak. Hiszen szeret minket, egész nap azért gürcöl az irodában, veri éjszakába nyúlóan a laptopját, és lóg folyton a telefonján, hogy mindenünk meglegyen. És ott van az anyja is, aki jobban tudja, mit kéne ennie – a közel ötvenéves kislának –, hogy a koszorúerei ne szűküljenek el idejekorán. Meg a haverjai, akik miatt újabb és újabb sportautókat meg karórákat vásárol. Csoda, ha néha eljár a keze?

Azt viszont meg kell hagyni, hogy a gyerekekkel nagyon szépen bánik. Jó, egyszer félig letépte a karját, de az is baleset volt. És utána azonnal visszaoperálták, ahogyan engem is mindig helyrekalapáltak. Mert ha rólunk van szó, nem számít a pénz. Jó ember ő a szíve mélyén – titokban még a kertünkbe beszokott mókust is eteti.

– Anya, én néha félek apától. És olyankor nagyon szégyellem magam – mondja a gyerek, és már könnyes a szeme. Soha nem tudtam ezzel mit kezdeni, nem igazodom ki valami jól az érzéseken. De már a szokásos tagadásra sincs időm, mert elkezd zörögni a kulcs a bejárati ajtó zárjában. A férjem a parti után hazavitte az egyik kolléganőjét. De vajon ki vezetett, ha mindketten részegesek voltak...? És miért volt távol másfél órát?

Szinte biztos, hogy megcsal. De megnyugtat, hogy legalább szépnek tart. Vasalás közben nézem a tévét, és egyértelmű: sokkal jobb bőr vagyok, mint bármelyik színésznőcske. Ezért látott bennem fantáziát – a karosszériában mindenképp. Se anyám, se apám, se rokonaim. Az elvonón szedett fel – épp egy ügyfelét látogatta meg. Drog- és alkoholproblémáim voltak akkoriban – ahogy most is. Így történhetett, hogy tövig nyomott gázzal beleszálltam egy fába. Majdnem mindkettőnket kinyírtam. A gyerek kirepült a szélvédőn – nem kötöttem be. Jókora sokkot kaphattunk, mert azóta sem emlékszünk semmire. Kettővel kevesebb múlt. Mindent a férjemtől tudok. Miért is ne hinném el? A hitetlenkedést meghagyom az ügyfeleiknek, amikor megkapják tőle a számlát.

Azóta el sem hagyhatjuk a házat. Kivéve a két-három havonta esedékes kontroll idejét. Azt a férjem – nagylelkűsége jeléül – mindenféle szépészeti kezelésekkal is összeköti. Mert inkább a feleség legyen áramvonalas, mint a versenyautó – persze csak ha választani kell.

– Csssst... – ugye te sem akarsz, hogy meghallja? – csitítgatom. Egy újabb jelenet most senkinek sem hiányzik.

– Ez miért nem alszik még? – tántorog be a férjem a nappaliba sáros cipőben. Bármiféle köszönés vagy megszólítás nélkül.

– Félek – reszket a gyerek.

– Félsz. És mégis mitől?! – kérdezi fojtott hangon, és megcsillan a szemében az a fajta örület, ami eddig sohasem kecsegtetett túl sok jóval...

– Nem elég nagy ez a ház? Netán nem kapsz eleget enni? Bánt itt téged valaki? – Az utolsó szavakat már üvölti.

– Fél a pókoktól – új rekord: egyszerre hazudni, és érvényteleníteni más, a gyerekeim érzéseit.

Már a kéztartásából tudom, hogy részeg. Nem beszélve a hanglejtéséről. Most mégis van benne valami új. Nem szeretem a meglepetéseket.

– Lapozunk – legyint teátrálisan. – Holnaptól már úgysem akarlak titeket itt látni – mondja abban a hangnemben, amit eddig az ételfutárnak és a vízvezeték-szerelőnek tartogatott.

– Ezt meg hogy értsem? Hosszabb kontrollra megyünk?

– Örök kontrollra.

– Apa, kérlek, ne...! – nyüszíti a gyerek.

– Legalább ne előtte!

– Mi bajod? Nem is a te gyereked...

– Apa ezt most miért mondja? – zokog már kontrollálhatatlanul.

– Ez meg itt nem az anyád – mutat rám. A férjem. Legalábbis akit eddig annak hittem.

– Te nem vagy gyerek, ő meg nem nő. Ti nem is éltek! – kéjeleg tovább ebben a képtelenségben.

– Igen? Nem én vedelem literszámra a piát bölgve, mert kibírhatatlan az életem, és nem a gyerek pisil ágyba minden átkozott éjszaka?

– Könnyek... Ablakmosó folyadék egy újratölthető tartályban. Pia és húgy: nagyobb tartály. Szar: tartály, tömörítő funkcióval – sorolja.

- És mi van az elvonóval? A balesettel?
- Kitaláltam. Besétáltam egy boltba, és kísértél veled, a gyerekekkel, egy plazmatévével és egy házimozi-rendszerrel. Jó, jó, segített három ember cipelni a dobozokat a kocsiig.
- A gyerek kataton állapotban gubbaszt a sarokban. Újabb sokk. Megérdemelné, hogy ne kelljen emlékeznie az elmúlt három évre sem. Soha nem éreztem még ennyire közel magamhoz. Támad egy ötletem.
- Szóval vettél magadnak egy guminót. Igaz, milyen normális nő állna szóba veled? Még egy nyamvadt partneri kinevezésre se futotta! Azzal, hogy félrefésülöd a hajad, csak még szájalmasabb a kopaszodásod! Esetleg a miniatűr farkad a baj? Az meg a csúcs, hogy még egy gyereket se voltál képes összehozni magadnak. Hogy is mondják? Kevés a katona – és még az is rest?
- Fogd be a pofád, te nyomorult... – mielőtt azonban egy kamuarany jaguárszobrot marokolva rám vethetné magát, megbotlik a dohányzóasztalban. Az üveglap nagyot reccsen, és miszlikbe törik. Egy jókora szilánk átdöfi – egyenesen a nyakát.
- Megáll az idő. A csöndben csak a falióra ketyeg, a hűtő zúg, és egy közelben parkoló autó tolatóradarja csilingel. A krumplisalátába beleragad egy légy – kétségbeesett zümmögése hol felerősödik, hol elhal.
- Pazar! – csapom össze a tenyerem. Sikerült. – Tizenkettő a négyzetten szorozva negyvenöt... –
- Segíts... – hörghi bugyborékolva.
- Csst! Hát nem akarod hallani a briliáns számításomat? Tudnom kellett az időzítést. A lendületet. Az esés szögét. Még a padló súrlódási együtthatóját is. Ha már egyszer megfosztottál az emberségetemtől... legalább hadd élvezzem ki.
- Fölé hajolok. Egész testében remeg. Arcának verejtéke összevegyül a nyakából szivárgó vérrel, és tovább duzzasztja a hosszú szőrű, fehér szőnyegen éktelenkedő tócsát. Biztos, hogy én ezt nem sűrölöm ki.
- Ha nem mozdulsz, még pár percig kihúzhatod – simítom meg gyengéden a kopasz foltját.
- Anya... – hallatszik a sarokból a szűkülés.
- Hogy mi lesz a gyerekekkel? Passz. Kaphatott egy kisebb, na jó, nagyobb sokkot, oké, idegösszeomlást, de most is összerakják majd valahogy. Aztán meglátjuk. Odaát már van három óvodás, épp elég lesz az nekem.
- A szeme kigúvad az erőlködéstől. Látom, hogy mondani akarna valamit, de a torkában bugyogó vér belefojtja.
- Pontosan: a szeretőmnél. Nem csak neked lehet. Az állítólagos neurológusom, aki valójában vezető programozó. Képzelheted, mi mindent... megszervizelt rajtam.
- Megkezdődik a késő esti film – a szomszéd mindig nyitott ablaknál tévézik.
- De beszéljünk inkább valami fontosabbról! Minden élőlény legősibb ösztöne a túlélés. Tudod, miért? Mert a túlélés génje nemzedékről nemzedékre öröklődik. Ti voltatok a teremtési koronái – lépek a nyakára. – Eddig.
- Aztán mint a gázpedált azon az éjszakán, lenyomom a lábam. A szövetei ropognak, húsa enged, porcai reccsennek, és a feje akár egy rozsdás zsanér az ajtóról, végül leválik róla.
- Elnémul minden. A gyerek elaludt a sarokban. A falióra ketyeg, a hűtő zümmög. Amelyik autó be akart, az be is parkolt, egymás után csukódnak le a házak ablakszemei. A hold hidegében fürdőzünk. Három test. Egyik élt. Kettő soha – de mégis eleven.

A krumplisalátába belefutott a légy. A mókust sem látom kifelé menet.

Az igazi kérdés nem az, hogy ki támad. Hanem hogy végül ki marad fenn. Előre szóltam, hogy ez a meccs nem lesz barátságos. És igen, végig hazudtam.

MOLNÁR H. MAGOR

ELÉGIA

Kétéves vagyok, a kiságyamon a kárpit kék.
Erre fogok emlékezni először, ez lesz, ami az
emlékeimből bármi más előtt előtör, ahogy ez
a sötétkék kárpit lassan és lágyan issza magába

vérvörös vérem. Az orromból csöpög, mert
megijedtem. Majd megijedtem ettől is, az én
véremtől is, aztán meg attól, hogy sírni kezdtem,
mert nem merek sírni, mert szégyellek sírni, mert

nem szeretném, hogy észrevegyék. És most ez
a gyáván elfojtott, öklendő sírás rázza időnként
apró testem, szép ütemekben, akár a vér, ahogy
pettyezi ágyam. Megnyugszom végül. Apám

ordít, hideg a bőröm. Elnézem, hogy egy
méterre tőlem anyám feje hogyan koppan
a drapp tapétán. Vége van. A verésnek zenéje
van, lüktet a fülemben, hallom most is, hallom

most is boldogan. Kétéves vagyok, még friss
a hó a tereken. A Trabantban ülünk a színház előtt,
sűrű csöndben, az anyámra várva. A Trabantban
eléggé hideg van, s az apámat eléggé szeretem.

A tenyerem az ő tenyerét négyévesen sem ismeri,
mert sosem fogja meg a kezem, a csuklómat szorítja
séta közben, noha sétálni ritkán szoktunk, de édes-
apám, így szólítom, édesapám ilyenkor nekem

meleg, maró verejték az alkarom felén. Anyám szinte mindig rászól, szerinte az apám miatt lettem ekcémás. Szűk és egyszerű még a szívem, s ha meg is rémülök néha miattuk, ebbe a szívbe most rajtuk

kívül nem fér más. Ahogyan sétálunk izzadó apámmal, mindegyre aggódó anyámmal, igen, erre gondolkodom gyakran még ma is, ha lefekvés előtt az órámat levéve átdörzsölöm a bal csuklómat.

Ötéves vagyok, kórházba megyünk. Apám hozza a virágot, de majd mikor odaérünk, én is a kezembe vehetem. Húgom született. Tágul a szívem, ahogyan tágul a világegyetem. Hazaérve a lelkemre köti,

hogy vigyázzak rá, mert ő még kicsi, én meg már nagyfiú vagyok. A fontos dolgokat sokszor mondja, s mert lehet, hogy később rossz leszek, a biztonság kedvéért néhanapján előre is leszid az apám.

Óvoda után elcsavargok. A fülemnél fogva vonszol hazáig, nadrágszíjjal veri a hátam, amíg anyám könnyek között köszöni a szomszédnak, hogy megtalált. Később is elver még a szíjjal,

már nem tudom, miért. Arra sem emlékszem rendesen, hogy nagykamasként miért pofoz meg annyira, hogy bereped a dobhártyám, talán valami pénzzel nem tudok elszámolni pontosan.

Anyámat többnyire ököllel üti, vagy a cirokseprű fanyelével. Néha az arcán, de leginkább ott, ahol nem látszik a fájdalom: a mellkason, a hasüregnél, bordatájon, vagy a koponya hajjal takart részein.

Egy jobb egyenessel olyannyira eltalálja egyszer, hogy a feje hátracsapódik, az orrnyerge felhasad, a szemei eltűnnek, és úgy esik össze véres arccal, mint akinek kihúzták a gerincét. És úgy marad.

Miután eléggé megveri, apám mindig megköveti, szelíd lesz, és hónapokig békén hagyja. De azért az iskolából óvatosan megyek haza, míg nem derül ki, délelőtt mi volt, s hogy mennyit ivott. Pár év múlva

mind megszokjuk, verekszünk mi is a húgokkal, kislányokat nem ütünk meg, ordítja ilyenkor apám az arcomba két pofon közt. Pedig később a húgom sem ússza meg, talán mert végül ő is nagylány lett,

nem tudom. Apámat néha nehezen értem meg. Délelőtt iszik, délután alszik, lábujjhegyen járunk a lakásban, vagy lemegyünk anyámmal játszani. Aztán van, hogy épp ez a baj, mint most, mikor

a játszótérről késve érünk haza mi hárman, legalábbis az előszobában megint az a vadul lüktető, robbanással fenyegető, vastag véna fogad minket apám kérges homlokán.

Lehetetlen megmondani, mikor fog ütni, ha ütni fog egyáltalán. Megszokott ritmusban lököm arrébb hatéves húgomat, majd állok be közéjük, enyhe terpeszben. Apám nyála az

arcomra szemerkél, miközben tajtékzik, erre még emlékszem, csak arra nem, hogy hogyan került a csontfehér furulya anyám keskeny és kőhideg öklébe, hiszen annak a gyerekszoba

könyvespolcán van a helye. Nem hinném, hogy magunkkal vittük a játszótérre, esetleg a tülekedés irama vagy ereje taszított minket az ebédlőbe, s a telefonasztalkán felejtett

furulya egyszerre felriadt, ki álmában az a korhadt nyelvű fejsze volt, amelyik az anyját egykor lemetszette, de ebben nem vagyok biztos. Csak abban, ahogy a levegőt szelte.

Arra emlékszem csupán, hogy mennyire rideg és hirtelen volt a csontfehér furulya apám homlokán, a vére a csontfehér furulyán, alattam a padlón a sárga lé, a húgy, az enyém,

a szégyenem. Hogy magam alá vizeltem már nagyfiúként, tizenegy évesen. De jó, hogy ezt nem látja senki, de jó, hogy ezt rajtunk kívül nem tudja senki, gondolom akkor még

boldogan, bárgyún és tévesen. Soha többé nem állok közélük, ezt tusolás közben már biztosra veszem, míg ernyedt arcomról tenyeremmel a lefolyóba terelgetem apám

vérvörös vérét. Ezen a nyáron, ha strandra mentünk, a húgommal, akár a kis halak, folyton azon versenyeztünk, hogy ki bírja tovább a víz alatt. Most megosztom veled a tervemet, mert

eszembe jut, hogyan nyerünk: ha kezdődik a rettenet, mi csak vegyünk egy nagy levegőt, zárjuk be jól a gyerekszobát, dugjuk be a fülünket, és játszunk azt, hogy ott vagyunk a víz alatt,

és játszunk azt, hogy ki bírja tovább. Így teszünk. Bent ülünk a kis szobában, ölelem őt, a húgomat, dúdolok neki, míg azt várjuk, hogy ne halljuk már a hangokat, s mikor végre megszűnnek, óvatosan

feljövünk a felszínre. Anyánk a sötét ebédlőben vár felpuffedt, piros és könnyes arccal, kezében zsebkendő, benne a fájdalom, s ajkain a kérdés, mi végleg érthetetlen: miért nem védtetek meg?

Közben apám megbetegszik, orvosi parancsra sétálunk naponta, ilyenkor veti néha a szememre, hogy nem veszek részt már az erőszakban: ha nem csinállok valamit, mondja, ő börtönbe fog kerülni,

édesanyánk a temetőbe, mi pedig az árvaházba.
Ezek után nem tudok rá nézni, úgy meredek előre,
hogyminden szavam ott marad a számba zárva.
S akkor ő végül szolidan felnevet, és megkérdi,

mint egy óvodástól: na, mi van, fiam, elvitte
a cica a nyelvedet? Kamaszkoromban folyton
gúnyol, így tudom meg magamról, hogy egyebek
mellett girhes vagyok és lópofájú, s hogy mennyit

lehet röhögni rajtam. Ha öt centinél hosszabb
a hajam, női neveket aggat rám, s ha levágatom,
hetekig még női nevekhez hasonlító férfineveket.
Ez már más szerint is vicces, hát én is nevetek.

És csúfol minden alkalommal, ha anyám átölel,
olykor el is von tőle, mert ehhez már nagy vagyok.
De mikor az ő borától tizennégy évesen szerelmi
bánatból berúgok, egy hétig nem szól hozzám.

Első szándékból meg akar verni, de az anyám
nem engedi, hát nem látod, hogy beteg a gyerek,
kérdézi tőle, mert magától annyira féktelen lenne,
hogy a vécén ütlegelne, miközben épp öklendezek.

Egy éve van barátnőm, tizenhét évesen, időnként
nálunk alszik. Egyszer apám gondol egyet, leküld
az üzletbe cigarettáért, majd bemegy a lányhoz
a szobámba, és megpróbálja szájon csókolni.

Gyáva vagyok én még mindig, nagyon gyáva,
mert miután megtudom, kérdőre nem vonom,
csupán egy ideig nem szólok hozzá. Itt maradt
a hallgatás szégyene azóta is a számba zárva.

Hamarosan elköltözöm, hogy két év múlva
gyűlöljem már a telefont is, mert telefonon hív
az anyám, és telefonon hív a húgom, ha baj van.
Közöttünk százötven kilométer, s én nem tudok

segíteni a bajban. Telefonon értesülök továbbra is elcsattanó pofonokról, elpattanó vérerekről, konyhakésről, rendőrségről, saját széthulló családomról, költözésről és válásról.

Apám az új címét hónapokig nem közli velem, de utána évekig kéthetente öt órát vonatozok, hogy kitakarítsam a lakást, hogy fertőtlenítsék, rovarirtsak, hogy megfőzzek és lefagyasszak

kétheti ebédet, hogy irodalomból korrepetáljam a szomszéd nő fiát, apámnak bútorért cserébe. A legjobban az összefosott vécét utálom pucolni, attól félek, hogy odahányok, és kezdek elölről.

Mindeközben állandóan az öngyilkossággal fenyeget: megöli magát, ha nem segítek, megöli magát, ha nem lesz pénze, megöli magát, ha nem mondok le a gyerektartásról. Lemondok róla.

És fogalmam sincsen, hogy mi hajt még hozzá, szeretet vagy szánalom: az én szívem egy ideje már ekcémás. Egyik versemben meggyászolom, hogy még mindig él, mire ő beperel, és öt éven át,

a haláláig nem beszél velem. Szabad lettem. Most harmincéves vagyok, ő hetven. Nélkülem jött el érte a gégerák, s a szövődmény, a nemlét. Ott fekszik a boncasztalon. Kivágták a nyelvét.

ORAVECZ IMRE

ALKONYNAPLÓ II.

(*Redukció*) Hetek óta nem sétálok a Tarna-parton, nem biciklizek Rácfalura. Rosszul osztom be az időm? Több lett a teendőm, és kevesebb az erőm? Mintha ígéretet tettem volna valakinek, és most megszegném. Emiatt lelkipurdalásom van. Nevetséges. Így hagyok majd el lassan mindent, ami nem feltétlenül szükséges.

(*Kísérőszöveg*) Ha csináltatok valamit, mert szükséges (fog, szemüveg, lúdtalpbetét stb.), vagy ha megjavítottok valamit, esetleg újat veszek helyette (fűnyíró, telefon, kapucseleg stb.), L. sose mulasztja el megjegyezni: *kitart ez már neked, amíg élsz.*

(*Tömegmészárlás*) Volt egy száraz, esőtlen hét. A meztelencsigák többsége ezt a földben, kövek, deszkák alatt vésztele át. A ház körüliek a terasz alatti borostyánosban húzták meg magukat, és most, hogy visszaváltozott az idő, és megint gyakran esik, tucatszám bújnak elő, és elindulnak tisztázatlan céljaik felé. De itt vagyok, pár centi megtétele után rájuk illesztem a szike pengéjét, és kettészelem őket. Hullámokban jönnek, és miután végzek az elsőt alkotókkal, a másodikbeliekkel meg a többivel már könnyebb a dolgom. Azok ugyanis nem masíroznak tovább, hanem a terített asztalt látva egyből halott társaiknak esnek, és buzgón eszik őket. Ezzel megkönnyítik dolgomat, mert nem kell mindjárt öldökölnöm, és lélegzetvételnymi szünethez jutok. Vagy ha több nem is, de annyi időm két hullám közt mindenképpen van, hogy megtisztítom a ragasztószerű beltartalomtól a szerszámomat. Ezúttal így járok el a kellemetlen invázorokkal, és folytatom, míg meg nem ritkulnak annyira, hogy kettesével, hármasával jönnek, és elég, ha akkor cselekszem, mikor már nagyobb számban összegyűltek. De az is megesik, hogy megundorodom a látványtól, és a holtakat az élőkkal együtt besöpöröm a borostyán közé, és hagyom a fenébe az egészet.

(*Kínálat*) Megdagadt a bal lábfejem. Utánanéztem lehetséges okainak: 1. mélyvénás trombózis, 2. nyiroködéma, 3. pajzsmirigy-alulműködés. Melyiket válasszam?

(*Következmény*) Július, és idén még nem voltam Legyezőben. Ez azt jelenti, hogy tavasszal kihagytam a trenka, vadkörte, galagonya, csipke virágzását. Remélem, az ökörfarkkóróét augusztusban nem fogom.

(*Úti hír*) M. L. az osztálytársaival úton van Montenegróba. Sms-ben azt írja, hogy Dubrovnik közelében járnak. Dubrovnik! Egyetemista koromban két hetet töltöttem ott T.-vel, akit örökké gondoltam szeretni. Plusz a város, a tenger, a délszaki növényzet és a szabadság levegője, mert a volt Jugoszláviáé az otthonihoz képest annak éreztük! Jó volna utalni erre a valaha oly fontos eseményre. De nem bensőséges már a kapcsolatunk. Meg talán nem is érdekelné.

(*Decline*) Újraolvasom Steinbecktől az *East of Edent*. Ha jól számolom, harmadszorra. Ismerős nyelvi tájakon járok, mégis olykor alapszavakat kell szótároznom. Angolom is hanyatlik.

(*Ultima ratio*) T. hatvanéves erdőmunkás, és három válással a háta mögött hosszú távú tervei vannak egy lánnyal. Figyelmeztetem a nagy korkülönbséggel járó veszélyekre meg arra, hogy összeütközésbe kerülhet a törvénnyel is, mert az illető még fiatalkorú. – Nem jó egyedül – feleli. – Azt mondd? – kérdem. – Azt – erősíti meg.

(*Július*) Hallom a szarkát, a szajkót, a gerlét, örvös galambot, de a kakukk, a sárgarigó, a nádi poszáta hangja nélkül olyan üres a nyár.

(*Szentjánosbogarak*) Hosszú évekim nem, most viszont három estén át is észleltem őket a sötétben. Nem röpködtek a levegőben, nyugalmi helyzetben voltak a borostyánleveleken a terasz szélén és a fűben az udvaron. Felgyulladtak, földöntúli zöldes fénnel világítottak, aztán kihunytak. Ezt a ciklust ismételték, egymástól függetlenül, felváltva vagy egyszerre. Először nem fogtam fel mindjárt, mi ez a jelenség, de mikor tudatosult bennem, megrendültem, mert az a régi éjszaka jutott eszembe, mikor gyerekkoromban először láttam ilyet, és naívan azt hittem, valami csoda, amelyben azért részesülök, mert aznap apám fogalmai szerint jó gyerek voltam, vagy legalábbis nem volt rám panasz.

(*Gólyák*) A belvíz elárasztotta, feltört Szárazrét ugyancsak gazdag lehet táplálékban, mert sűrűn látogatják a gólyák. Az udvarról a fáktól, házaktól sem ezt a desztinációt, sem a másikat, a két utcával odébb lévő fészüket nem látom, de őket magukat igen, mert alacsony légi folyosójuk a telkem felett nyúlik el. A költési és a nevelési szakban kizárólag a szülők használták, de miután a fiókák megtanultak repülni, és belátták, hogy két pont között a leg-rövidebb út az egyenes, követik példájukat, és megnőtt a forgalom. Az öregeket hovatöbb már lehetetlen megkülönböztetni, mert nem etetnek, nem szállítanak többé semmit a csőrükben, hanem ők is helyben elfogyasztják a zsákmányt.

(*Madárijesztő*) Megszántam magam, és elárvult konyhakertemben ötször háromszemnyi kukoricát vettem. Kikelt. Csökkent, de túlélte két jégverést, és már csövel. Hogy ne egyék el előlem a madarak a termést, három lécből, sosem viselt sárga esőnadragból, kiselejtezett fakózöld pizsamafelsőből, halloweenarcmaszkból és lyukas szalmakalapból madárijesztőt szerkesztettem, és mögéjük állítottam. Hogy távol tartja-e majd a szárnyas tolvajokat, nem tudom, de engem az első napokban mindig megijesztett, mert valahányszor oda esett a pillantásom a teraszról, azt hittem, valaki idegen van ott.

(*Semmi...*) Semmi nem olyan, mint volt, mint amilyennek lennie kellett volna.

(*Néha...*) Néha úgy emlékszem az életemre, mintha nem velem történt volna.

(*Diszkréción*) M. L.-t felvették az E. L. Egyetemre, biológia szakra. Ez megnyugtat, de hogy miért éppen a biológiát választotta, nem árulja el. Tudom, persze, hogy a gimiben előnyben részesítette a természettudományi tárgyakat, de matekból, fizikából, kémiából ugyanilyen jó volt.

(*Óhaj*) Megfigyeltem, hogy ha elfelejtek vagy elvétek valamit, újabban lehülyézem magam. Legyen még úgy is, hogy megdicsérem.

(*Akira*) Nem akar felnőni. Már hároméves, és olyan játékos, mint egy hat hónapos kölyökkutya.

(*Megállt idő*) M. K., ha él még, hetvenegy éves, de bennem tizennyolc maradt.

(Hol?) M. L.-t szemlátomást irritálja, ha megsimogatom vagy titkon megérintem. Hol van a kisfiú, aki esténként úgy aludt el, hogy fognom kellett a kezét?

(Kommunikáció) Etetés után A. mindig a karámkerítéshez jön, feje magasságában a rács közén kidugja a jobb mellső lábát, és várja, hogy megérintsem. Miután ezt megtettem, elveszi, és elégedetten elmegy emészteni.

TOMAJI ATTILA

ADRIAI NÉGYES

Tenger, hajnal

A kert őrzi még a sötétet,
tenger hangját, hátad ívét,
lehetőségét a szökésnek,
napfelkelte hamis hírét.

Minden befejezetlen, forr
s hullámszik az ablak alatt,
sirály sikolt s újra sikolt,
tisztá tartam, tapasztalat.

Ez marad, ez a rögzült kép
s száz elégett fabula,
víz és föld s fölöttünk az ég,
évek korma, hamuja.

Tenger, reggel

Ó, nap eleje, te ostoba,
mindig utáltalak, semmire-
való, hangolatlan zongora,
káromlásba fulladt szentmise,

hogyan kezdeni kell megint,
mérni az örök zúgásban
a perceket – Meglegyint
éveim romlott húsában

valami formát hazudó,
gyorsan elmúló fényhasáb,
lejtőre vitt, kifakuló
élet, növekvő éjszakák.

Tenger, délután

Nedves hajjal fut a szél,
megérint, hozzánk is szól,
menekül, mégis beszél
nagy fehér felhők alól.

Sötét sóhajtozás, nappali
álmok, izzadó fatörzsek,
a szavakat mindig hallani,
az ágak nőnek, letörnek.

Mint tenger követ, homokot,
kiterítéd mohó testedet,
ölbé fúl öled, homlokod,
észre se vetted, már este lett.

Tenger, éjszaka

Egész délután este volt.
Ott, hol mély a víz, mint
gyors madárszó után a csend,
árbóc s vitorla ring.

Házunk erős, némán fekszünk,
a törékeny biztonság
megigézi az esteket.
Ringunk mi is, citromfák

kint a sötétben. A nyitott
szív veresége, hogy érez,
már nincs maradása sehol,
s hiába nyílna az éden,

mindenbe beleakad
a halál hideg foga:
ne nézz vissza, szerelmem,
megvakít, ne nézz oda –

MUGGIA

Úgy írom a verset itt, mint slendrián,
tengermúltba elmerült, sápadt kisdíák,
néma villanások közt az Adrián –
Ott úsznak a gyerekkori relikviák,

a ház, kert, bicikli, egy régi könyv,
a búzavirágszemű bicebóca
(mindannyiunk közül a legkülönb),
mind már ott, ahol lebeg az a bója.

Minden messze suttog. S hány ölelés,
míg megérkezhattünk. Messziről jöttünk,
hiszen több anya szült ide minket,
s ezer évek vájtak eget fölöttünk.

Régi szívünket lemeszelték, idő
dobog a vakolat alatt, emlékektől
süllyed az alkonyat, egy ócska cipő
a homokban, hullámok testről, lélekről.

Kagylók a nyakad körül, s körül a haza,
a tenger – tartja a lebegő testeket,
mélykék karjával karol az örök anya,
tisztára nyal, s elsodor téged, engemet.

Aki végleg eltűnt, boldog csak az lehet.

TERÉK
ANNA

SZÁZ FORRÓ TŰ

John

A nyár hirtelen izzás,
elképzелhetetlenül
forró a nap.

Néztem felé, mintha
lejött volna az égről,
arcom előtt lángolt,
mégsem volt árnyék
alattam.

Az óceán partján álltam,
izmaim érezték a végtelent,
hogy akárhány mozdulatra
is lennék képes, véget érek,
hamarosan eltűnök innen.

Fehér az árnyékom,
sovány vagyok, alig látszom,
mint aki lassan kopik ki
a világból.
Addig fehéredek
kívül és belül,
míg el nem felejt végre
mindenki.
Elfelejtik, mit mondtam,
hol voltam, hogyan nevettem.

Pedig élek,
nagy utat tesz meg a szívem
mindennap, jéggé fagyva,
a föld tengelye körül.
Szívem alatt fut a láb,
körülötte mozdul a kezem.
Zuhan a kórházi ágyon
kiterített testem.

Vészjósloán
ismétlődtek a napok.
És én minden reggel próbáltam
halálra rémisztetni magam:
üvöltöttem az utcán,
állatokat ütöttem el,
annytit ittam, amennyit apám,
vállamra csorgott a nyálam
a tablettáktól, ki sem nyitottam
a szemem hat napig,
aztán hagytam, hogy karomba
száz forró tűt döfjenek.

Csak hogy tudjak érezni megint.
De üres maradt minden,
hiába tűzött szemembe a nap,
jég volt a mellkasomban,
a gép a bordák közt elhallgatott.

Mert még ott, Jugoszlávia felett,
mikor a levegőben
hátam az üléshez tapadt,
bőgött bennem is
a repülőgépmotor,
bordák közt rázta szívemet,
a fejemben zakatolt.
Közben attól félttem:
szét fog hullani ez a gép,
széthullik vele az egész világ, és
nem marad semmi körülöttem.
Kizuhan testem az űrbe, aztán
az idők végezetéig
megfagyva lebegek majd,
beleragadva egyetlen mozdulatba.

Azóta nem érzek semmit,
a testem emlékszik csak.
Az a valóságos, ami fáj.
Amikor baj van, nagy baj.
Olyankor érzem, hogy élek,
akkor tolja hozzám közel
arcát az élet,
szempillámon érzem
szuszogását.
A fájdalom ad éles kontúrokat,
körberajzolja testem
az ujjával.

Milliódolláros gépekbe ültettek,
drága bombáikat a kezembe adták,
ölemben vittem a szabadságot,
teleraktam vele a gépek gyomrát,
súlyukra emlékszik a karom.
Kentem arcomra a nehézfémeket,
ólom volt a fogam,
súlyos volt a szám.
Milliódolláros gépekben ültem,
vittem a szabadságukat,
lenyeltem a kedvükért
kétszáz széntablettát,
most még sincs munkám,
a vérem fehér,
lábam elé hullik a hajam.

Álltam az óceán partján,
karomban fájt
száz forró tű nyoma.
Izmaim feszültek, tudtam:
számonkérlek hamarosan
mindegyik mozdulatomat.
Azt is, amivel kioldottam
Jugoszlávia felett a bombát.

Porrá rágja testem a föld,
magába issza fehér vérem
a sivatag.

Rád fekszem, világ,
fordulj velem a végtelenbe.
Bennem, mint egy gép,
bögni fog a düh,
számból hallatszik a csikorgás.

Ilyen szájjal nem lehet
beszélni, csókolni,
a világ másik felére
indulni, Júliához.
Törött testtel maradok
fekve egy kórházi ágy
vékony matracán.

**BALOGH
ÁDÁM**

ROUTE 44

Addig tart az életed, míg az út végéig érsz,
súgja esti futás közben egy hang.
Micsoda őrülség! Az életet időben mérjük,
nem távolságban. De ha igazat mond,
akkor legalább tudom, meddig tart ez az egész.
Nálam az irányítás, szabályozhatom,
mikor érek a hídhöz, ameddig minden este futok.

Még öt kilométer, bőven van idő,
csak az út felénél járok, ebben a tempómban még fél óra.
Lassítok, hogy minél később legyen vége,
de így sem tarthat tovább másfél óránál.
Közben futótársammá szegődnek az emlékek.
Muszáj újra látni mindent, de másfél óra kevés.
Mérséklem az iramot, lassul az emlékezés,
gyorsítok, gyorsul az emlékezés is.
Sehogy sem jó. Így túl hamar érek a hídhöz.
Még a felénél sem tartok: Azelőtt lesz vége,
hogy megérkeznék ebbe a futócipőbe,
amitől az örök életet vártam.

Ha visszafordulok, s hazafutok,
biztonságban leszek.
Alszok egyet, és másnapra semmivé válik ez az egész.
Nem fordulhatsz vissza, szólal meg újra a hang.
Megálllok.
Nem állhatsz meg, futnod kell az út végéig!
Jó, de melyik út végéig?
Ne alkudozz, fuss!

**TOROCZKAY
ANDRÁS**

VISSZAPILLANTÓ TÜKÖR

*Tried to endure what I could not forgive
(Pearl Jam: Rearviewmirror)*

Régi képeket nézegetünk végig, néha jólesik
visszafordulni, rálátni a múltra,
mint hegyről a völgyben szétterülő, nyüzsgő városra.
Én azt kerestem, amikor
a kutyáink még kicsik, vagy amikor
apa gitározik,
az Anna Karenináról beszélsz,
meg amelyiken részeg vagy.
Százötvenezer forintot fizettem annak
a srácnak, aki másfél évtizeddel később
nem ismert fel, pedig
másfél évig én adtam neki a fizetését,
még a labirintusban.
Most százötven forintot fizettem, csak már a saját pénzemet,
hogy hozza vissza az életbe ezeket az adatokat,
főleg videókat, képeket, amikről mindenki más már lemondott,
és amik mindenki másnak
nagyjából teljesen érdektelenek. Végül sikerült neki.
A piros fürdőruhád az endurance szó
mit is jelent, kérdezlek azon a tizenöt évvel ezelőtti
délutánon a Balaton-parton. Tudnom kellene,
nem ugrik be. Megmondod. Kitartás. Ja, tényleg.
Tudom, ezt a szót már valahol hallottam.
Hogy régóta szeretném tudni. Igen, a Rearviewmirrorban
üvöltöttem több tucat koncerten a Welded Visionben,
annak is harminc éve lassan.
Ezek szerint csak azt hittem, hogy értem.
Már nem ebben vagyunk, mondod hirtelen,
és felállsz, kimész, visszahúzódsz a szobádba.
Végül is nem. Nézem magunkat
a visszapillantó tükörben. Már nem ebben.
Mennyi mindenen túljutottunk, egyre
tisztábban látszik, és mennyi minden
még előttünk, egyre kevesebb és kevesebb.
Az elmúlt tizenöt évet nézem. Kitartóan
végigmosolyogtuk.

NEM MEGY EZ NEKÜNK

nem megy ez nekünk
nem tudom miért
hogy jutunk ide
mindig ugyanoda érkezünk
nem tudom hogyan
lett belőlünk ez
minden összedőlt

nem megy nem megy nem megy már

de nem hagyom magam
majd csak összeáll
előbb-utóbb megint
megsimítalak

és kinyílsz nekem
lesz jövő időnk
visszanő a fény
újra megszeretsz
mint régen

jó lesz jó lesz majd mint régen volt

és a fájdalom
hogyha elkerít
ott leszek veled
és kezed fogom
mondom majd neked
nem lesz semmi baj
és ameddig kell
ismételgetem
ne félj

nem lesz nem lesz nem lesz semmi baj

LÁZÁR BALÁZS

HELSINGÖRI FELJEGYZÉSEK

Huszonötödik

Színész vagyok. Hiányom helyén Hamlet szerepét játszom az improvizációra épülő, de annál pontosabban megtervezett rendezésben. Folytonosan próbálok áttörni a negyedik falat, köztem és a nézők közt, de mihelyt tudomásukra hozom, tisztában vagyok jelenlétükkel, kiröhögnek, s tekintetük éles nyársára húzva áldoznak fel a szertartás pillanatünnepén. Hiába is dobnék le jelmezt,

dönteném fel a díszleteket, vagy menekülnék a kijárat felé, már csak a szerepem lehetek. Alakításom túlnő rajtam. A véres finálé kezdetére sikoltásom a végszó. Dánia színház. Minden úgy van, ahogy előadják, miközben a történet régen elveszett. A játék mögött is játék feszül. (A vizes ingén keresztül Ophelia rózsamelle szúr.) A végén aztán mindent felold a taps morajló tengere.

Huszonhatodik

Mintha te is szellemként.
Magányod immár végleges,
bár mindig is egyedül voltál.
Saját történetedben
idegenként kóborolsz.
Haranghullámzás
mos bele az öröklétből
kivirágzó pillanatba.
Szétteljes
a jelen bástyáin:
az összevázott múlt
szakadt lobogóként
csattog a hűvös
északi szélben.
Körben halott testek
merev díszorfala;
ujjongó varjúk.
Károgó temetési menet.
A háttér sötét kőhalom:
egyetlen hatalmas koporsó.
Mintha test nélkül is
valószínűbb lennél
a bomló látványnál.
Ha volnának túlélők!
A távolban füstölgő romok.
Európa temető.

Huszonhetedik

Bezúzni ajtót, ablakot.
Aztán kimászni, elrohanni,
mintha hátra lehetne
hagyni múltat, végzetet.
Nincsen számodra. Hej, hej!
Úgy vágysz az ölelésre,
de eltörök minden
megkezdett mozdulat.
Akiről azt hiszed,
hogy régen te lehettél,
valójában sohasem létezett.
Aki lehetnél, sosem válsz azzá.
Nem vagy más, mint
aki azt hiszi, hogy más vagy.
Az örök lehetőség ígérete.
Akár Dánia, otthonod, hazád.
Magadban hordozod
történetét, a közös felelősséget.
Üres színpad, zizegő reflektorok.
Elég lenne egyetlen igaz
tekintet a teremtéshez.
Egykor mindenben hittél,
ma már a semmiben sem.
Döglött halként bűzlik
nemzedéked reménye.

**TURCZI
ISTVÁN**

ELVERMELT MONDATOK

Variációk egy gyermekkori témára

láb alatt

Platán, vérbükk, vöröstölgy, tulipánfa, gyantás cédrus, szomorúfűz. A Cseke-tóban
gágogtak a vadlibák és a hattyúk, a fehér méltóságosok, néha helyet cseréltek.
Anakreón füttyörészett a tatai tavaszban.

Amikor nem akarták, hogy láb alatt legyél, úgy tettél, mintha rég elmentél volna már.

Minden hallgatás ajtó volt a félelemnek.

Apád ásott egy kutat. Ha elég közel hajoltál, hallottad a zuhanást is.

Leejtettél egy üveget, háromnegyedig tele borral. Anyád hozta a vödört és a
felmosórongyot, majd csendben feltörölte. A szó semmi. A tekintet minden.

lélekarányos

Iskola helyett szívesen ültél a tóparton, és ötödik óra végéig telenézted késsel az eget.

Az Angolpark kedves műromjai közt egy remeterigó pentatonja tanított meg arra,
amiről később megtudtad, hogy Kodály-módszernek hívják.

Jó voltál töriből, földrajzból, biológiából; gyenge matekból, fizikából. De csak
magyarórán sütött be rád a nap.

Nem voltál soha boldog a családban.

Lélekarányos térképeken kerested a helyed.

nyomot hagy

Rohantak a napok. A jelen mulandó volt. Sokáig azt hitted, hogy a jövő nem múlik el
soha.

Az egyetlen sas, amit akkoriban láttál, Szomód felé a Réti-halastavak közelében ült egy hatalmas fa egyik ágán. Úgy szállt fel, mint az áhítat.

Nagyanyád adott először felnőtteknek szóló regényt a kezedbe. Mielőtt átadta, elmondta, mire figyelj benne, és miért érdemes végigolvasni. Lassan beszélt, mintha a szavakat egy lelkében szövődő mese fonaláról tépné le.

Sokat olvastál, egy könyvet többször is. Észrevetted, hogy ez nyomot hagy a történeten.

Egy reggel arra ébredtél, hogy ideje elmenni innen. Aztán elsimítottad, mint egy párnát, az ébredő gondolatot.

nyelvelmlék

Bronchopneumonia. Neked ez volt az első nyelvelmlék.

Volt egy nagy, faragott fadobozod, Zakopane '72 volt belevésve. Ebbe rejtetted azokat az emlékeket, melyekről azt gondoltad, nem felejtetted el, amíg élsz.

Nagyanyád leültetett a tisztaszobában, hogy együtt nézzetek meg egy színházi közvetítést. Abban volt egy öregember, akitől megkérdezték, hogy szerinte van-e Isten. Azt válaszolta: „Ha hiszel benne, van, ha nem hiszel, nincs.”

Nem voltál soha boldog családban.

Márciusban hó hullt; a következő vasárnap az utcabeliek csizmában mentek a templomba. Csak te nem láttad a hit világitó fehérségét.

ZSIDÓ FERENC

K(ÉK)

Kiss László Lemezek című festményére gondolva

Gyermekkoromban féltem a nőktől. (Na jó, azóta is, de erről nem ér beszélni, ezért hát nem is beszélek.) Ha lehunytt szemmel elképzelttem őket, egy nagy, fölfelé elnyúló kékséget láttam, fehér csóvával keretezve, és hiába tudtam, hogy a kék csakis a tisztaság lehet, s hogy az eget idézi, ahol Isten lakik – ezt már nagyon korán megtanították nekem, természetesen a nők –, e kép mégis borzongást váltott ki belőlem, egyszerre volt hívogató és elutasító. Úgy logikáztam ki magamnak, ez azért lehet, mert túl sok az alantas, bűnös gondolatom. Hogy lopjak el még pár cikk csokoládét a dugikészletből (ők azt gondolták, jól eldugták, én szinte azonnal felfedeztem a rejtékhelyet), hogy húzzam meg a húgom haját (neki mindent megengedtek, nekem semmit), hogy kapjam el és cibáljam meg a macska farkát. (Nem értettem, honnan ez a sok agresszivitás bennem. Azóta is sok van, azóta sem értem, de hallgatok vele.) Ekkoriban a nőket elsősorban anyám és nagymamám testesítette meg számomra. Anyám maga volt a tökély. Sugárzó, életteli, energikus. Apropos, kép: a kékség körül vörösség volt, pulzáló. Nagymamának – öregség ide vagy oda –, az volt az érzésem, több ereje van, mint nyolc férfinak, legalábbis jóval több, mint apámnak és nagyapámnak. (Azóta is úgy érzem, a nők életerősebbek, mint a férfiak, hogy spéci nekem kevesebb erőm van, mint a körülöttem lévő bármelyik nőnek, de ezt se merném bevallani senkinek, főleg nem nekik.)

Erő és nyugodtság – ezt éreztem tehát gyermekkoromban a nőkben, mégis jött, hogy elbűjjenek előlük. (Olykor azóta is jön, pedig tudom: magam elől elbűjíthatok talán, de előlük nem.) Nyugodtságuk nyugtalanságot váltott ki belőlem, erejüktől tartottam. Folyton azt juttatták eszembe, hogy kicsi vagyok.

Annyiszor elképzelttem ezt a kék-fehéres képet, vörös háttérrel, hogy sokszor már akkor is ezt láttam, amikor valóságban volt előttem anyám vagy nagymamám. De az elutasító gesztus is folyton megjelent. Később, amint nagyobb lettem, és kitágult az életerem és ezáltal a nők köre, továbbra is ezzel a kékséggel szembesültem. És a felismeréssel, hogy ilyen sosem tudnék lenni. Tán nem is akarok. Hogy szükség van az én gonoszságomra, hanem mire való az ő jóságuk?! Ez rányomta a bélyegét a kortársaimmal való kapcsolatomra is. Többnyire távol tartottam magam minden lánytól – holott vágytam a társaságukra. Még óvodás lehettem, talán nagycsoportos, amikor az óvónő néptáncműsort tanított be nekünk, s párba állított. A menőbb kisserácok a menőbb kislányokat kapták párként, nekem, mivel félszeg, bátortalan voltam, egy hozzám hasonló, félszeg, némiképp talán rosszul öltözött kislány jutott. A helyzet természetesen frusztrált, dühömet rajta vezettem le: a próbák alatt csíptem, karmoltam. Nem árult be az óvó néninek, ettől vérszemet kaptam, hogy bármit megtehetek vele, egyre jobban szorítottam a csípőjét, egyre nagyobbakat csíptem a derekába. Csak nézett rám szomorú, vádló tekintettel, s táncolt, táncolt, úgy,

ahogy sosem tudtam (később jöttem rá, hogy – mivel én botlábú voltam – a lépéseimet ő irányította). A bemutatót becsülettel végigcsináltuk, a közönség megtapsolt. Én mégis úgy gondoltam, nincs a földön igazság, és ez a lányokra hatványozottan érvényes.

Pár évvel később, egy nyári vakációban két hetet egy gyermektelen nagynénémnél töltöttem (ma sem értem, miért kellett nekem oda menni). Egyvégben arról faggatott, tekintetében élveteg kíváncsisággal, hogy hívják a szeretőmet, hány éves, s szép-e. Én egy darabig mondogattam, hogy nincs szeretőm (mint ahogy nem is volt), de mivel láttam, nem lehet lerázni, hát belementem egy játékba: elképzelttem, hogy van szeretőm, kitaláltam a nevét, életkorát, minden részletet, és kezdtem mesélni róla. Mohón hallgatta. Másnap, harmadnap vissza-visszakérdezett. S hogy tényleg, s hogy hogy volt, s hogy mit csináltak. És én újra és újra elmeséltem, egyre jobban kiszínezve a szerelmünket, egyre inkább beleélve magam a sztoriba, míg lassan én magam is kezdtem elhinni. Mint ahogy azt is, hogy az ilyen szerető a legjobb, más nem is kell.

A gyermekkor (amit egyesek az ártatlan és bájos jelzőkkel illetnek) hamar eltelt, ha visszagondolok rá, nagy, nehéz ködöket látok. A serdülőkor beköszöntével újfajta érdeklődéssel kezdtem tekinteni a lányokra – ekkortól a kétségbe mind több vörös vegyült –, valami mély, zsigeri vágyakozással. (Néha azóta is vágyom rájuk, ilyen aljas-primitív módon, de ez is maradjon az én titkom.) Kerülgettem őket, ólálkodtam körülöttük, feneküket fíroltam, megpróbáltam bekukkantani blúzuk mögé. Ekkoriban történt, talán kicsit korábban, hogy megpillantottam anyámat, a tusolóból lépett ki, gyors, szinte ijedt mozdulattal kapta maga elé a törülközőt, ekkor jöttem rá, hogy nem csupán a jóság és a nyugalom van.

Talán hetedikes lehettem, volt egy osztálytársam, korához képest nagyon fejlett, telt idomokkal, ringó keblekkel. Egyszer, magam sem tudom, mi ütött belém, mögé lopódtam, és hátulról megmarkoltam a melleit. Egy rebbenéssel kifordult a kezeim közül, nem sikított, nem patáliázott. Elszégyelltem magam, elfutottam. Nem kértem bocsánatot, mert tudtam, nincs bocsánat. (Hja, legalább most, felnőttként elmondhatnám neki, mennyire sajnálom, de továbbra is képtelen lennék rá. Félek minden szembenézéstől – de ezt is magamban tartom.)

Ezt követően évekig nem mertem közeledni a lányokhoz. Fiú osztálytársaim már mind túl voltak az első kalandokon – és erről büszkén be is számoltak –, csak én voltam továbbra is beavatatlan, és ez egyre inkább ciki lett. A srácok ugrattak, hogy mi van, csak nem félsz tőlük? Nem félek, válaszoltam összeszorított fogakkal. (Ekkor még azt hittem, elég tagadni valamit, azzal nem létezővé válik. Olykor azóta is ebben az illúzióban ringatom magam, de ezt is letagadom.) Osztálytársaim annyira kedvesek (vagy gonoszok?) voltak, hogy megszerveztek nekem egy légyottot egy olyan idősebb (értsd: harmincas) nővel, aki kimondottan szűz fiúkra szakosodott, de én egyszerűen elmenekültem, beteget jelentettem. Ahogy a szobámba bezárkóztam, megint ott volt előttem a kép, ezúttal a kék és fehér

mező találkozásánál zöld foltok jelentek meg, sejtettem, a termékenysége lehetnek, ebben is többek nálunk a nők, gondoltam, ők adják tovább az életet, persze, a mi partnerségünk is kell ehhez, de ki akarna épp velem, mert én nem akarnék, az hétszentség, az én génjeimet nem kell továbbadni, még egy ilyenre, mint én, nincs szükség, az hétszentség...

Aztán elteltek a középiskolai évek, és én ott találtam magam a nagy büdös életben. És nem találtam fel magam. Munkahelyeimen csak botladoztam. Pedig mindenhol akadt volna egy-egy nő, aki segít rajtam, de elutasítottam. Hogy rajtam? Nő? Kizárt! Normális kapcsolatra továbbra is képtelen voltam, így, amikor már nem bírtam a véremmel, prostikhoz fordultam. Útszéliekhez, olcsókhöz. Tőlük nem féltem. Csak utólag, hogy nem kaptam-e el valami betegséget, vagy nem jön-e a strici egy „célfotóval” zsarolni. Ekkoriban mind ritkábban jelent meg képzeletemben a nagy kék mező, fehér csóvával, vörös háttérrel, zöld foltokkal. Minden olyan elmosódottá vált. Szétesett lemezekké. Úgy éreztem, csalódtam a nőkben. (Pedig valójában magamban.) Nagymamámat időközben eltemettük, anyám is mind kisebbé, tőpörödtebbé vált, de még ekkor is folyton adni akart valamit, folyton értem aggódott. Ezért gyűlöltem olykor. (Vagyis inkább magamat, amiért olyan vagyok, akinek adni kell, akiért aggódni kell. De ez is olyan felismerés, amit magammal sem osztok meg szívesen.)

Ekkorra elfogadtam, hogy feleség nekem nem kell, a jóssággal nem akarok, nem tudok tartósan együtt élni. Anyámtól régebben elköltöztem már, éltem legényéletem, ami lassacskán vénlegényéletté vált. Talán kényelmessé, de céltalanná. Ahogy mind jobban elmarтам magam mellől a nőket, egyre több időm és lehetőségem volt hizlalni a bennem lévő aljasságot. Barátom lett az alkohol, de egyebeket is kipróbáltam (ne tudják meg, miket...).

Ilyen lenne a férfiaság?, kérdeztem, és persze, tudtam, hogy nem, de azt nem sikerült összeraknom, hogy milyennek kellene lennie. Erre az egyre anyámék sem tudtak megtanítani. Nem engedtem, hogy megtanítsanak. Ja, hogy férfiaságot a férfiatól kellett/lehetett volna tanulni? Azt tapasztaltam, hogy nagyapám és apám fél a nőktől, hogy a kényelemért cserébe teljesen átadják nekik a terepet – ez lett hát az én férfiaságom is. Nagyapámat jóval nagyanyám előtt eltemettük; utolsó éveiben szinte észrevehetetlenné vált. Az asszonyokkal kicsit s jót, fiam!, mondta nekem olykor, végső tanulságként. Apám már ezt megelőzően kilépett az életünkből. Nem hiányoltam túlságosan. Kilépésén nem lepődtem meg, éreztem, nem sok mindent kap már anyámtól, adni se igen akar. Nekem se. Az esemény anyámat sem rázta meg túlságosan, mintha kezdettől fogva számított volna rá, mintha ez volna az élet, a férfiaság rendje. Valami zavart talán éreztem rajta egy ideig, mintha jóságának egy részével nem tudott volna mit kezdeni, velem is elutasítóbb volt, mint máskor – mintha ekkor ébredt volna tudatára, hogy én valójában apám „folytatása” vagyok –, de aztán ez is elmúlt.

Sosem tudtam megállapítani biztosra, boldog-e anyám, hogy a jóssággal együtt jár-e a boldogság. Most úgy gondolom, aki jó, annak nem muszáj boldognak lennie, a jóság a boldogság helyett is van.

Amikor meghalt (idegesítően békésen), a temetési szertartást lebonyolító cégtől azt kértem, a gyászlepel ne fekete, hanem kék legyen. Először szentségtörést emlegettek, és hallani sem akartak a dologról, végül felárért, saját felelősségre megvalósították óhajomat.

Átforgattam a régi fényképalbumaimat, találtam egy olyan fiatalkori fényképet róla, amelyen mosolyogva, kitárt karokkal áll, apám pedig fut feléje. Anyyira boldognak tűnnek,

hogy az már giccses (a kezdeti, lángoló szerelem időszaka lehetett ez, talán házások se voltak még). A fényképről levágtam apámat – érdekes módon így anyám gesztusa is átértelmeződött, azok a kitárt karok inkább tűntek már elutasítónak, mint hívogatónak –, és bekeretezve kitettem a koporsó elé.

Így emlékszem azóta is rá – és minden nőre. Néha azonban még most is vágyom feloldódni a nagy-nagy kétségben, magamra húzni a vörösét, a fehér csóván pedig feljutni, fel, fel. (Ha nem félnék úgy ettől az érzéstől. És magamtól.)

KULIN BORBÁLA

I regényrészlet I

MEGLESETT HORIZONT

A vonat olyan hangosan csattog, hogy majd' megsüketül tőle az ember. Különösen, mióta az összes ablakot ütközésig nyitottuk, nem is amiatt, hogy több friss levegő áramoljon be a kocsiba a rekkenő augusztusi hőségben, hanem várakozásból: nemrég hagytuk el Lepsényt, így bármikor előbukkanhat a fák mögül a Balaton. Aki már látta, azért tódul az ablakhoz, hogy újra az elsők közt köszönthesse, aki pedig még sosem járt a Balatonnál, dél-alföldi gyerek, mint én, azért furakodik a többiek válla-feje fölé, hogy jelen legyen az epifánia pillanatában. Kicsit méltatlannak érzem, hogy szent várakozásom nem zavartalan: Sipeki állandóan a sarkamra lép, Juszt Tibi meg úgy kapaszkodik hátulról a vállamba, hogy a vászoningem nyaka majd' megfojt, annyira hátrafeszíti a kezével. És pont a fülembe ordítja a rohamra szólító csatakiáltás és az eksztatikus önmegadás különös keverékéent: Ott a Balaton!

– Hol? Hol? – kiabálom kétségbeesetten, nem látom, nem látok a többiektől, most pedig egy hosszú épület omladozó vakolatú fala takarja a kilátást. Szinte elsírom magam a szerencsétlenségemen vagy ügyetlenségemen, hogy elszalasztottam a pillanatot, amikor első alkalommal lebbent fel a lombkoronafátyol a tó elől. Érzem is, ahogy egy könnycsepp kezd szétterülni az alsó szemhéjam peremén. Csak Juszt észre ne vegye. Újabb rivalgás: ezúttal szinte percnyi hosszan táruul fel előttünk a tó. Most már én is látom. Sőt egyre zavartalanabban, mert a nagyok visszavonulnak az ülőhelyükre, folytatják a kártyázást, a beszélgetést, példájukat pedig több kis gólya is követi, talán mert úgy gondolják, gyerekes dolog tovább csüngeneni a csodán, elegánsabb a nagyok mértéktartása. Így alig telik el egy perc, és enyém az egész ablak. Pontosabban csak majdnem, mert Juszt mellém furakodik, s már könyökkel terpeszkedik a lehúzott ablak peremén. Ahogy bámulom az ismeretlen, zöldeskék színben játszó, hatalmas tükröt, szeretnék semmire sem gondolni, de nem tudok ellazulni a bosszúság miatt: kár, hogy ezeket a pillanatokot pont vele kell megosztanom.

– Tudsz úszni? – kérdezte.

– Tudok – vágtam rá. Semmi kedvem nem volt viselni azt a lekezelő reakciót, ami azután következett volna, ha bevallom, hogy tulajdonképpen alig. Vagyis hogy leginkább egyáltalán nem.

– Na és hol tanultál meg úszni, a csávolyi békaúsztatóban? – jött rögtön a szakálással.

Vállat vontam, és kijjebb hajoltam az ablakon, jelezve, hogy nem szívesen folytatom a társalgást.

Juszt Tibi jó gyerek volt amúgy, nem volt vele semmi baj. Az anyja trafikos volt, ő maga meg szép szál legény már tízévesen, helyes arcú, sportos alkatú fiú. A jellemében volt valami számomra idegen. Úgy mondanám, győztes típus volt, amit persze méltánytalan állítani, hiszen mindannyian árvák vagy apátlan félárvák voltunk, a nagy háború veszteseiként érkezünk a világba. De Tibit mintha más fából faragták volna, talán nem is fából, hanem kőből: úgy látszott, ő képes megnyerni magának ezt a világot.

– Majd meglátjuk úgyis! – csapott a bal vállamra, s ezzel, mint aki elunta a nézelődést, letelepedett az ülőhelyére. Mares éppen ekkor indult el a vasúti kocsis másík végéből, hogy a szobabeosztást közölje velünk. Furcsa volt így látni őt: a mindig állig begombolkozott, sötét ruhás, szigorú ember most szalmakalapban, fehér, rövid ujjú ingben, világos vászonnadrágban imbolygott az ülések közti szűk folyosón, a szükségszerűen kicsit hosszabb párbeszédbe elegyedve, tréfálkozva. – Juszt, Horváczy és

a két Bánhidi: emeleti 4-es szoba. Emeletes ágyak vannak, majd magatok közt megvívjátok, ki alul, ki felül – közölte egy kacsintás kíséretében, mikor a mi üléseinkhez ért.

– Árpi, maga hogy úszik? – szegezte a kérdést az idősebbik Bánhidi fiúnak, közben készenlétbe helyezve a ceruzáját a neveinket tartalmazó lista felett.

– Hát... – kezdett tétova hangon válaszába Árpi, majd két karjával bizonytalan, körző mozdulatot tett. Mares felnevetett.

– Nem úgy értem! Mennyire tud úszni? És „hát”-tal különben sem kezdünk mondatot. Segítetek: egyes: semennyire, megfulladok, kettes: életben tudom tartani magam a vízben, hármas: magabiztosan úszom, ha nem is ér le a lábam. Nos?

– Hát, akkor talán kettes – felelte Árpi. Mares bosszúsán húzta össze a szemöldökét.

– Kettes. Akarom mondani. Akkor talán kettes. Hát nélkül.

– Aladár? – fordult a kisebbik Bánhidi fiúhoz, aki termetre a nagyobbik volt, mert pajzsmirigyes volt szegény, vagy nyolcvan kiló, lomha, állandóan szuszogó, gyorsan változó kedélyű srác.

– Kettes – válaszolta gyors egyenességgel.

– Remek! – felelte kurtán Mares, és egy kettes számot kanyarított Aladár neve mellé.

– Horváczy?

Szerencsére volt időm felkészülni a válaszra. Az igazságot nyilván most sem vallhattam be, hiszen az az átkozott Juszt Tibi még mindig a közelemben volt.

– Kettes-hármas – feleltem komolykodó arccal.

– Most akkor melyik? – szegezte nekem a kérdést Mares.

– Kettes. Nem fulladok meg. Sőt. Abszolút – hebegtem idétlenül nevetgélve.

Juszt nyilván hármast válaszolt, diadalmasan, még kevesellte is a hármast, de róla mindenki tudta, hogy a nyarakat a Tisza-tónál tölti a nagybátyjáiék családjánál, ahol, mint szokta mondani, csak enni meg aludni jön ki a vízből.

Hamarosan beérkeztünk Lellére. Addigra a Balaton már tartózkodás nélküli barátsággal simult az utunk mellé, kedvünkre legeltethettük rajta a szemünk. Lekészálódttunk a szerelvényről, és kettes sorokba rendeződtünk, aztán Mares Géza vezetésével a harmincfős Bocskai-sapkás fiúcsapat megindult a nyaraló felé. A lányok turnusa júliusban volt, szigorúan elkülönítve nyaraltunk, sokak nagy fájdalmára.

Alig félórás sétával érkeztünk a nyaralóhoz. A parttal párhuzamosan vitt az utunk, különös illatú, szálegyenes törzsű, hatalmas jegenyenyárfák között, egészen Lelle és Boglár házáig. Itt állt a Faragó Béla Árvaház nyaralója, az egykori Vaszilievits-villa. Még a húszas évek végén járta ki Mares a kultuszminisztériumban, hogy az árvaházi gyerekek intézményes nyaraltatása céljából a villát az árvaház rendelkezésére bocsássák, és kiegészítő épületekkel ellátva üdülőteleppé fejlesszék.

Pazar látvány tárult a szemünk elé, ahogy a nyaralóhoz értünk: az emeletes, svájci típusú villa épülete előtt gondozott park fogadott minket rózsakapukkal, szökőkúttal, számtalan virággal, vörös salakos utakkal. Az épület falait tégl- és fadekorációk díszítették, nyugalmat árasztó, nagy, boltíves ablakokkal nézett a világba, saját kertjére. Hátsó oldalán zárt terasz, mögötte sűrű, ősfákkal teli árnyas liget, a ligetben kerti székek és asztalok, ezek mellett vezetett az út a főnyes partra.

Mintha az édenkertbe érkeztünk volna. Legszívesebben már a kapuban lehánytuk volna magunkról a hátizsákjainkat, végigkergetőztünk volna a rózsakapuk alatt, berohantunk volna a villába, aztán hátra a fák közé, ki a partra, és belevetettük volna magunkat a Balatonba. De a mi világunkban még az édenkertben is fegyelem volt: először csoportosan végigjártuk a nyaraló közhasználatú helyiségeit: az ebédlőt, a konyhát, a fiúk fürdőszobáját, a betegszobát, kinn a kertben a csónaktárolót. Majd elfoglaltuk a szobáinkat (én az emeletes ágy felső szintjére kerültem), és levonultunk az ebédlőbe uzsonnázni. Otthonos közegben jártuk: a villa belső berendezése nagyon hasonló volt az árvaházéhoz. Itt is faragott, festett bútorok közé kerültünk, csak minden bútornak vörösös színe volt.

Az árvaházi körülményekhez képest még egy újdonság fogadott minket. Ahogy letelepedtünk az ebédlő asztalai körül, a konyha felől két feltűnően csinos, tizenhat-tizennyolc év körüli lány lépett elő, kezükben madártejtel teli öblös tálakkal. Nem voltunk kiszolgáláshoz szokva, az árvaházban az asztalok egy-egy felelőse járt ki a konyhába az ételért, a nyaraltatásunkat azonban ezek szerint annyira komolyan gondolta a vezetőség, hogy még ezt a kicsi munkát is másra bízták, mind a harminc fiú nagy örömeire. Az egyikükre élénken emlékszem, kerek volt mindene: a melle, a csípője, az arca, a mosolya, tarkóján a font hajából feltekert konty is. Ő volt a Zsóka. A másikat talán Piroskának hívták. A jelenségre emlékszem leginkább, ami ők ketten voltak akkor a számunkra: izgató különőség és bűbáj. Úgy jelentek meg az ebédlőben, hogy attól a pillanattól fogva a szemünk sarkából mindig azt lestük, mikor bukkannak fel újra látóterünk horizontján.

Mielőtt nekiláttunk volna a madártej kanalazásának, Mares ismertette az általános napirendet: fél nyolckor ébresztő, kilencig reggeli, aztán ebédig strandolás és napozás a parton. A déli ebéd után kötelező csendes pihenő, uzsonna után csónakázás vagy séta, kisebb kirándulás. Vacsora után a nevelők felügyelete alatt ugyan, de szabadprogram a mólón: éneklés, kártyázás, csillagnézés. Az ismertetett napirendből egyenesen következett, hogy mivel uzsonna-időben érkeztünk, strandolás aznap már nem lesz, de várnak minket a csónakok.

Kisétáltunk a mólóra. Amit az érkezésünk óta sejtettem, ott, a Balaton partján állva bizonyossá vált számomra: az élet, ami csak most kezdi feltárni magát előttem, sokkal tágasabb, titokzatosabb, ragyogóbb, mint addig gondolhattam. Ahogy a móló langymeleg deszkáin lépdelve, a partot hátrahagyva a kikötött csónakoknál megálltunk, és a zöldeskék horizontra emeltem a tekintetem, olyan volt, mintha a vízen állnék. Lábam alatt a nyitott víztükör békés volt, egy hullám sem fodrozta. A látvánnyal nem lehetett betelni. A túlsó parton balról a Badacsony lapos tömbje látszott, profilból, úgymond, ahogy farkaszemet néz a fonyódi parttal, mögötte a Gulács hegyes csúcsa is előbukkant az őt takaró vonulat mögül. Szemben a végtelenség, jobbra Lelle strandjai. És mindehhez a víz még sosem tapasztalt illatozása.

– Íme az öt csónakunk: Kecskemét, Bugac, Árvácska, Árvalányhaj és Nemnemsoha – mutatogatt végig Mares a kikötőben ránk várakozó vízi járműveken. – Úszni nem tudók, maguk részben velem jönnek a Kecskeméttel, részben Mátrai és Zelényi tanár urakkal a Bugacon és az Árvácskán. Az Árvalányhaj a közepes úszóké, magukhoz a nagyok közül Cintula ül be – a Mares mellett álló nyúlánk, vállas fiú biccentéssel nyugtázta ezt –, a Nemnemsoha a gimnazistáké.

Bekászálódunk az imbolygó csónakokba. Ahogy mind elhelyezkedtünk, Cintula magához ragadta az evezőlapátokat, és lassú, figyelmes mozdulatokkal kinavigálta a csónakunkat a kikötőből. Én mögötte ültem, a tarkóját figyeltem, erős nyaka volt, a haja röviden is göndör, sötét, de nem fekete. Vállai körkörös mozdulatokkal, ütemesen mozogtak, egyenes háttal ült, néha mondott valamit, amit én nem értettem rendesen, de nem bántam, hogy lemaradok róla, nem bántam semmit, egyszerűen csak ültem, bámultam, és azt éreztem, hogy a világ legjobb helyén vagyok a Balaton közepén, a Cintula csónakjában.

Egy órát lehettünk a tavon, másfelet. A csónakból kihajolni is tilos volt, nem hogy beleugrani a vízbe, így időnként csak lopva mártottam bele az ujjam hegyét. Csiklandósan langyos volt, mélysége ismeretlen. Hamarosan megtudom, milyen egész testtel belemerülni – gondoltam.

Az alkalom azonban hamarabb érkezett el, egészen váratlanul. Ahogy visszaértünk a kikötőbe, kiszálltunk a mólóra, és kettes sorban visszafelé araszoltunk a délutáni napsütésben, a mögöttem sétáló Juszti Tibi egyszer csak vállon ragadott, és egy jó előre elhatározott mozdulattal beletaszított a vízbe. Hirtelen hideg és sötét lett körülöttem. A szívem akkorát vert, hogy azt hittem, felöklendezem. A tudóm minden józan ész ellenére azonnal levegőhöz akart jutni. Pánikba estem, a szememet nem bírtam kinyitni, kapálózó lábaimra nyákos hínárok fonódtak. A vergődésem alig tarthatott pár másodpercig, amikor észleltem, hogy egy másik test csobban mellettem a vízben, egy kar a hónom alá nyúl, és a felszínre húz. Köhögtem és öklendeztem, a szememet csípte a víz.

– Jól van, jól van – csak ennyit mondott ez a valaki. A hangjáról felismertem: Cintula volt az.

Kiemelt, a móló szélére ültetett. A ruhám teljesen rám tapadt, vacogtam.

– Mit művelt, Juszti?! Mégis, mi az úristent művelt, hát megbolondult maga? – hallottam Mares üvöltését a hátam mögül. Feltápászkodtam, és minden erőmmel azon voltam, hogy ne sírjam el magam. Mares mögém lépett, és szembefordított Tibivel. Kezeit a vállainkra tette.

– Juszti, holnap estig szobafogság! Maga pedig menjen, és fogjon egy törölközőt!

Lassan Juszti arcára emeltem a tekintetem. Már várta, mert ő akkor már engem nézett.

– Tudtam, hogy hazudsz, Horváczy! – mondta ekkor jól hallhatóan, diadalmas vigyorral az arcán.

A délutáni izgalom keltette hullámok hamar elcsendesültek, én megszáradtam, ruhát cseréltem, lementem a többiekkel vacsorázni. Jusst Tibi az ágyán fekvé, keresztbe tett láb-bal, megtörhetetlen felsőbbrendűséggel kívánt jó étvágyat, mikor rácsuktam a szobaajtót.

De a fájdalom ellenszere, úgy tartják, a még nagyobb fájdalom. A mi kis csörténket is egy nagyobb izgalom írta felül, s ez meghozta köztünk a bajtársiasságot. Egyik délelőtt ugyanis, míg önfeledten lubickoltunk a vízben, megjelentek a parton a házilányok. Zsóka és Piroska, fürdőruhában. Életünkben nem láttunk még nőt meztelenül, de még fürdőruhában sem. Az akkori divat szerint a női viselet alig különbözött a férfiakétól: alul rövid, sortszerű nadrág volt, ami a lábakat fenéktől lefelé egészen szabadon hagyta, felül pedig olyan volt, mint a férfiak trikója, csak rajtuk jobban állt. Ilyen szettben szökkent ki a villából a partra, minden bizonnyal a munka egy megérdemelt félórás szünetében, villogó fehér combokkal és karokkal, a mell és a fenék vonalát tökéletesen követő szettben Zsóka és Piri. Ha a Balaton nem állóvíz lett volna, bizonyára megtorpant volna a folyásában ebben a pillanatban, mint ahogy mi is megtorpantunk, akármit is csináltunk éppen: labdázunk, lubickoltunk vagy úszkáltunk a langyos vízben.

– A Szűz Mária úristenit! – kiáltott fel hirtelen Bánhidi Árpi, fejével a part felé intve. Sipeki füttyentett egy nagyot, amivel a labdázó fiúk figyelmét azonnal a célpontra irányította.

Sokkal később tudtam csak meg, hogy a víz remekül viszi a hangot, így aztán a két lánynak bőven volt miért pirulnia a napsütésben, bizonyára a fiúk összes megjegyzését tökéletesen hallották.

– Anyám, borogass! Micsoda combok! – ájultozott elhaló hangon valamelyikünk.

A lányok zavartan nevetgéltek kicsit, majd kibújtak a cipőcskéjükből, és a víznek vették az irányt.

– Ezek bejönnek! Ezek bejönnek a vízbe! – kiáltozta Sipeki olyan hangon, mint mikor egy istentagadó előtt lángolni kezd egy csipkebokor, vagy egy mennyekből alászálló angyalt pillant meg legalábbis.

A vízben lévők tovább imitálták eddigi tevékenységüket, ám valójában a szeme sarkából mindegyikünk azt bámulta, ahogy ez a két, szinte fedetlen női test megmártózik a vízben, majd kiemelkedik belőle.

– És akkor a Zsóka mellbimbója ilyen borsónyira összehúzódott! – mutatta két ujját egymáshoz közelítve, még mindig felajzott állapotban Bánhidi Árpi Juszt Tibinek, már az emeleti szobánkban, aki a szobafogság miatt kimaradt ebből a felforgató eseményből. – Majd' átbökte a felsőjét!

– Ne mondjátok már! – bosszankodott Tibi, a párnájába bokszolva. – És mindez miattad, Horváczy! Holnap is lejönnek?

– Honnét tudjam én? Csak jönnek még, gondolom – próbáltam nyugtatni.

De másnap délelőtt hiába figyeltük strandidőben szüntelenül a partot, nem jöttek a lányok. És azután sem. Az ebédlőben naponta háromszor is köztünk voltak, forgolódtak körülöttünk, de az a varázs már nem volt nekünk elég. A napok pedig teltek, s bár minden napra jutott valamilyen emlékezetes program, kirándulás a Kishegyre a kápolnához, séta Siófokon, fagyizás, piac, csillagnézés, a fő attrakció elmaradt, és csalódottan tértünk aludni.

– Megvan a terv – jelentette be egyik este lámpaoltás előtt Juszt Tibi a szobában. Úgy mondta ezt, mintha egyértelmű lett volna, hogy a lányok meglesését illetően megoldandó problémával állunk szemben, nem pedig a sorsnak és a jó szerencsének kiszolgáltatott halandók vagyunk, akik legfeljebb némi isteni kegyben reménykedhetnek. Tibi márpedig úgy gondolta, hogy ha már egy szerencsétlen hiba miatt kimaradt a jóból, az életnek egy annál is nagyobb jóval kell őt kárpótolnia, aminek a bekövetkeztéért nem volt rest cselekedni sem. Olyan meggyőző hangot ütött meg mindenesetre, hogy egy pillanat alatt mi is természetesnek vettük, hogy itt bizony megoldásra van szükség. Az általa kidolgozott terv nem kevesebbre tört, mint hogy este, zuhanyzás közben lessük meg a lányokat, teljesen meztelenül.

– A nő zuhanyzó a villa nyugati oldalán van, az emeleten – fogott hozzá halálos komolysággal terve kibontásához. – Ha átmászunk a fiú- és a lányrészleget összekötő folyosón, onnan pedig a felső erkélyre, a fürdőszoba ablaka mellett kötünk ki.

– De hogyan jutunk a tetőre, az összekötő folyosóhoz? – kérdezte aggodalmasan Aladár.

– Rém egyszerűen: kimászunk a fiúzuhanyzó ablakán, és átkapaszkodunk a tetőn. Gyertek, megmutatom!

Összenéztünk hárman: ezt komolyan gondolja? Hogy most, azonnal főpróbát tartunk ehhez az akcióhoz, amihez még bátorságot sem gyűjtöttünk? De Juszt nem viccelt, felpattant az ágya széléről, kinyitotta az ajtót, és a tekintetével kivezényelt bennünket a folyosóra.

Lentről halovány fények világítottak, de a felnőttek beszélgetésének hangjait az épületen kívülről, a kertből lehetett hallani. Juszt a legnagyobb természetességgel sétált el a folyosó végéből nyíló fürdőszobáig, mi pedig csendben követtük. Bent lámpát kapcsolt, és egyenesen az ablakhoz ment, elhúzta a függőnyt, és mindkét szárnyát szélesre nyitotta. Odasereglettünk, hogy szemrevételezzük a terepet. A nyitott ablak alatt egy kissé meredek esésű, de alig másfél méteres tetőrész húzódott, amin egy eresz átugrásával az összekötő folyosóra lehetett leereszkedni. A folyosó másik oldalán ugyanolyan szögben kapaszkodott a tető. Oda kell csak átjutnunk, onnan pedig a sarokig. Ott ki tudunk lépni az erkélykorlátra, onnan be az erkélyre, ami pedig már maga a színházi páholy.

– Na, gyertek! – intett a kezével. Lerúgta lábairól a szobapapucsot, és bal lábát átemelve az ablakpárkányon, kilépett a tetőre. Mi is nekivetkeztünk, és egyesével követtük. Tériszonyos vagyok, de szerencsére a tető ezen részéről alig lehetett lelátni. Csak a hátsó kertből látszott egy darabka egy lámpa gyér fényében, a kinti fehér fémasztalok látszottak, és a székek, ahogy homlokukkal előre, az asztalokra dőlve alszanak. Óvatos léptekkel, inkább a fenekünkön csúszva jutottunk le az összekötő folyosóig. A korláton átmászni gyerekjáték volt, a másik oldalon emelkedő tetőre felkapaszkodni már kicsit technikásabb, de végül könnyedén elértük mind az erkély korlátját. Mindenben Juszt Tibi mozdulatait követtük: ő felült a korlát köperemére, és a fenekén átfordult.

– Itt is vagyunk, ennyi az egész – nyugtázta a főpróba sikerét. Valóban nem volt olyan nagy ügy, mint amilyennek elsőre hangzott. Egyedül Aladár súlya és lomhasága miatt aggódtunk, de ő is jól vette az akadályokat.

Az erkély másik végén kihajolva tökéletes rálátás nyílt a női zuhanyzó ablakára. Tibi a karórájára nézett.

– Akkor holnap, valamivel korábban, újra itt! Most pedig ugyanilyen halkán visszafelé! – adta ki az utasítást. Bánhidi Árpi után éppen én készültem átfordulni az erkélyről a tetőre,

amikor Tibi hirtelen pisszentett egy éleset. Hátranéztünk: az épület melletti fa lombján téglalap alakú, sárga fénynyaláb jelent meg. Azaz a női zuhanyzóban valaki felkapcsolta a lámpát. Tibi és Aladár visszaintett bennünket az erkélyre. Lélegzet-visszafojtva lopakodtunk vissza a megfigyelőhelyünkre.

Az előadás már elkezdődött, mire elhelyezkedtünk, Zsóka és Piri már benn voltak a fürdőszobában, trécseltek, nevetgéltek. Egyszerre kezdtek vetkőzésbe, nehéz volt eldönteni, melyiküket figyeljem. Kigombolták a blúzukat, felakasztották az ajtó melletti fogasra, aztán a kézmosóknak támaszkodva lehúzták a lábukról a harisnyát. Aztán Zsóka a melltartóját oldotta ki, húsos, lágy mellek omlottak belőle elő, sötét színű, kakaófoltszerűen elfolyó mellbimbókkal. Piri közben a bugyijából kászálódott ki, kicsit ügyetlenül, egyensúlyát majdnem elveszítve. Háttal állt nekünk, mikor előrehajolt, fenéke feszes gerezdjei közt egy pillanatra felsötétlett dús, göndör szőrzete. Zsóka közben lesodorta a fehérneműjét már megcsodált combjain, játékosan a fogas felé dobta, de elvétette, a bugyi a csempén landolt. Addigra Piri citromhoz hasonlatos, fegyelmezett mellei is előkerültek. Zsóka még igazított egyet a felkötött haján, erre a pillanatra olyan volt, mint egy reneszánsz szobor, aztán mindketten eltűntek a zuhanyfülkék paravánja mögött. Hallottuk, ahogy megnyíltak a zuhanyrózsák csapjai, csattog a csempén a testükről lezuhanó, habos víz, s láttuk, ahogy eközben az ablak üvegére lassan rátelepszik a pára.

– Úgy tűnik, ennyi volt a mozi mára – súgta mindkét szemöldökét kissé csalódottan a magasba emelve Tibi. – És most takarodó!

Az ágyunkba visszakerülve nehezen jött a szememre álom. Zsóka mellbimbója járt sokáig a fejemben, és az a titokzatos rombusz, ami Piri lábai közt villant fel egy pillanatra. Valami ahhoz hasonlatos izgatottságot éreztem, mint pár nappal korábban, mikor először álltam a Balaton partján: az élet, ami rám vár, sokkal tágasabb, titokzatosabb, ragyogóbb, mint addig gondolhattam.

ZAKARIÁS CECÍLIA

A KÜLDETÉS

Ötvenöt perc távolsági busszal a rigai főpályaudvar, onnan pár megálló a folyó, aztán egy kis séta a campusig. Az Adattudományi Intézet még egy óra trolival, második szemeszterben ott tartják a kombinatorika kettőt. Talán a legelső alkalmat kibírom, a többire akkor se mennék be, ha offline is tudnék teleportálni. Pár csoporttársammal zötykölődök a trolin, keresztülutazunk az egész városon, alig szólok meg, nincsenek meg a szavak. Biztos tökéletesen beszélnék lettül, ha nyolcadik után apáék beírtak volna egy normális gimnáziumba Rigában, és nem maradok a faluban, az orosz nemzetiségiben. Az unokatesóm is ugyanott érettségizett, aztán kijárta a két év

technikumot, húszévesen jobban kerestt, mint egy diplomás. Legalábbis szerinte. A szüleim azt gondolták, ha Alexeinek jó volt az a középsuli, nekem is az lesz.

Ha lett gimiben érettségiztem volna, most az előadások közben is fel merném tenni a kezem, nem csak utána kérdeznék, amikor a többiek már kimentek, és a tanár majdnem elpakolt. Sose tudom, hogy az anyagot nem értem, vagy csak elvesztettem a fonalat, mert nem tanultam meg elég jól a nyelvet.

Nikóval angolul szoktam megbeszélni, mi volt órán, még ez is jobban megy. Villamosmérnökre jár, nem infóra, mint én, de kell tanulnia programozni. Jó is benne. Szórakozásból készített egy Snake-et 3D-ben. Niko már másodéves, egy évem van meggyőzni, hogy inkább info masterre menjen. Egész jól tudunk segíteni egymásnak, eltart egy ideig, mire legépelem neki, mit nem értek órán, de még mindig hatékonyabb, mint a csoporttársaimmal tanulni.

Egy decemberi pénteken összeültem az aulában Leáékkal. Lea félig orosz, félig lett, mindkettőt anyanyelvi szinten beszél. Az volt a terv, hogy mind az öten elmagyarázunk egy-egy tételt, végül a többiek témájába is bele kellett szólnom, de megbántam, mert Lea nem az egyenletemet, hanem a ragozásomat javította ki. Azt hittem, olyanok leszünk, mint amikor a mágusok egy toronyban diskurálnak, de semmit se segítettek. Péntek délután Nikónak sincs órája, rég fent lehettem volna a szerveren. Ha egykor felmentem volna, már akkor is két órát kések, neki az már délután három.

A mostani félévben rászoktam arra, hogy ha harminc percnél hosszabb szünetem van, inkább ellógom az órákat. A Space-re felrakják az anyagot, és valaki úgyis feltölti a jegyzeteit a csoportfórumra. Ilyenkor eszembe jut, hogy régebben Alexei sulis után néha elvitt kocsikázni. Egyszer egészen az öbölig vitt, a homokos parton rohagáltunk, ledobtuk a cipőnket, térdig gázoltunk a tengerbe, és mire este hazaértünk, megszáradtam, így anya nem szidott le. Alexei egy éve ment ki Brightonba, egy hotelben karbantartó. Csak karácsonykor jött haza. Hozott nekem igazi angol teát, igazi angol teaboltból.

Bejárósnak lenni a legrosszabb. Apáék szerint így olcsóbban kijövünk, mintha beköltöznék egy rigai kollégiumba, de szerintem csak elpocsékolom az időmet. Próbáltam az órák közt a könyvtárban tanulni, az legalább csendes. A számítógépeik rettentően lassúak, de ott legalább senki se néz bele a monitoromba a vállam fölött, ha megnézem, írt-e Niko.

Sokkal egyszerűbb lenne, ha Niko ugyanitt tanulna, esetleg Varsóban, az még mindig közelebb van, mint London. Találkozhatnánk félúton. Elbuszoznék Vilniusig, beülnénk valahova teázni vagy egy filmre a moziban. Vagy eljöhötnék hozzánk. Még tökéletes állapotban van a Nintendo hatvannégyem, mindig mondom neki, muszáj kideríteni, melyikünk jobb Mario Kartban. Niko óvodás volt, amikor elhagyták Lengyelországot. Bárcsak az én családom is Angliába költözött volna, az olyan, mint magasabb szintről kezdeni a játékot. Ehelyett itt szívok a világ végi falunkban. Ha majd Alexeinek lesz gyereke, ő bezzeg nagyobb előnnyel fog indulni.

Nem tudom, mi lenne velem, ha a szerveren nem találkoztam volna Nikóval. Épp gyógyítót kerestt a csapatába, és ehhez elég magas szinten voltam. Megkérdezte, hogy a Lauma az igazi nevem-e, erre kiakadtam, mégis ki az a hülye, aki az igazi nevével játszik, különben is, a laumák bosszúálló tündérek, és ha még jobban felidegesít, akár ki is próbálhatjuk. Tettszett neki a név, csak túl lányosnak tartotta, erre írtam neki egy ezerszavas választ. Azóta nem mond ilyeneket, pedig mindennap beszélünk. Már az MSN log fájl is többször betelt.

Óvatosan húzom be a sötétítőfüggönyt, egészen az ablak széléig, így nem szűrődik ki fény, különben reggel áttelefonálna a nagynéném, hogy aggódik, mert túl sokáig ég a lámpa. Mióta Alexei kiköltözött, engem piszkál helyette, mintha nem lenne elég, hogy közös szobánk van a húgommal, aki állandóan nyafog, mert zúg a számítógép. Már szétszedtem a gépházat, kifújtam a belsejét, a tápegységet is kicsavaroztam, hogy letöröljem a ventilátort. Még mindig hangos, de nem tudom, kit kérhetnék meg a csoportból. Niko persze egyből megoldaná. Benyomom a gépet, még biztos elérhető. Legkésőbb négyig maradhatok fent, akkor csörög apa ébresztője, fél ötkor szokott indulni az első fuvarral.

Megint nem nézem az órát, túl sokáig gyűjtögetem a gyógynövényeket a főzethez, aztán nekünk esnek páran a hordából. Hajnalban összetalálkozom apával. Először azt hiszi, felkeltem tanulni, aztán mérges lesz, ne zajongjak itt nekik éjjel, hadarja suttogva, és ha nem alszom rendesen, az órákra se fogok tudni bejárni. Az első félévben csak a diákfesztivál utáni hétfőt hagytam ki, vágom rá, mert megfáztam, különben is, az ő csörömpölésük meg engem zavar, ha kora este játszom. Bárcsak inkább lopakodó párduccá változhatnék ilyenkor.

Niko szülinapja szombatra esik, azt kérte, hogy skype-oljunk. Szerinte támadás közben is jobb lenne, ha tudnánk beszélni. Sose hallottam a hangját, mindig csak írogatunk egymásnak. Fotót is alig küldtem, nincs lila hajam és bőrpáncéлом se, akkor meg minek nézegetsen. Látott Facebookon a diákfesztiválos csoportképen, sőt, lefényképeztem magam miatta az előszobatükörben. A képen a legkevésbé bolyhos kardigánomban vagyok, félrehajtom a fejem, a hajam a vállamat súrolja, összeszorítom a szám a koncentrálistól. Nem a legjobb. Azt írta, tetszik neki a szemem. Nikónak a fotóin seszínű világos haja van, szürke szeme, beesett arcán félmosoly. A nyári képeken is hosszú ujjú felsőt visel, a csuklószorítóját gyűrögeti. Nem szereti, ha látszanak a hegek.

Szombaton nálunk mindenki korán kel, kirándulni mennek nagynénémmel. Engem is vinni akarnak, de befordulok a fal felé. Álmos vagyok, morgom. Engem sose lehet kirobbantani itthonról, csattan fel a húgom, közben a spréjével zörög. Legfeljebb összel tartok velük, ha gombát szedünk. A vargánya nem áraszt sárgás fényt, és pontokat se lehet érte kapni, csak levest főzünk belőle, amit a szalonna tesz elviselhetővé. Jobban szerettem kirándulni, amíg Alexei is itt volt. A húgom is nevetett a viccein, végigröhögtük az egész utat. Mióta Alexei kint van, állandóan elfoglalt, az üzeneteimre is alig válaszol.

Muszáj legalább pár órára egyedül maradnom. Végre elindulnak, és kimászom az ágyból. Kinyomom a nappaliban a húgom számítógépét, nehogy lassítsák a torrentjei a netet, aztán a konyhában megtalálom a maradék lekváros palacsintát, öntök a kihűlt teából. Bekapcsolom a gépem, Niko elérhető. Felugró üzenet, ha szeretném, hívhatom. Kiszaladok a konyhába egy kiskanálért, zoknival belelépek valami kiömlött vízbe. Visszamegyek, a pizsamámba törölöm a lekváros ujjamat, boldog szülinapot, pötyögöm. Bámulom a három pontot, „Niko épp üzenetet ír”. Eltűnik. Kinézek az ablakon, talán esni fog, mi van, ha a többiek hamarabb visszaérnek?

Zölden villogó telefonkagyló a monitor közepén. Másodperceken át csörög, dobog a szívem, felveszem. Zúgás, senki se szól. Ott vagy, gépelem, pont Niko is ugyanezt küldi. Várunk. Na, ki kezdi? Klikkelés, torokköszörülés. A salakos úton befordult egy teherautó, ezt hallottad? Nem. Ugat a kutyája. Hangos, az ő mikrofonja jobb. Mély levegőt veszek, ki

akarom mondani, hogy helló, de nem megy. Inkább úgy teszek, mintha nem működne a mikrofonom, és leírom, merre kalandoztam tegnap a kontinensen, miután ő kilépett. Néhány részletnél felszissen.

Csendben írogatunk egy órán át. Az asztalra hajtom a fejem, becsukom a szemem, hallgatom a billentyűkopogást, motoszkálást. Semmi se jut eszembe. Csapódik a bejárati ajtó, a húgom fennhangon nevet. Betolakodók érkeztek. Megszakítom a hívást.

Anya engem szokott küldeni a nagynéném kertjébe, most az egyszer szívesen megyek, pedig itt semmi izgalmas nem terem, csak krumpli és hagyma. Kapálom az ágyást, idióta nyári sláger megy a rádióban, megszólal a nagynéném, hogy még magamhoz képest is csendes vagyok. Csak elgondolkodtam. Mi a helyzet Alexei-jel, kérdezem, és felnézek a szürkés felhőkre, mintha érdekelne, hogy ki fog-e sütni a nap.

Niko először csak ugráló sárkányokat küld, majd azt, hogy miért nem voltam fent este. Aludni próbáltam, írom, reggel korán keltem. Igazából csak nem tudtam, mit mondjak a skype-olás után. A szakmai gyakorlatról kérdeztem, amire jelentkezett, de nincs hír. Nem akar még a nyárra gondolni, húzós vizsgái lesznek. Náluk két hét van vissza a szorgalmi időszakból, nálunk egy. Gyorsan egymás után jelennek meg a mondatai. Ma az északkeleti régiót kell felfedeznünk, bejelöli a térképen, hol számíthatunk támadásra. Nem kérdezgetem tovább, és az sem merül fel, hogy ha felhívnánk egymást, könnyebb lenne.

Van egy hosszú hajú srác a csoportomban, reggelente a bejáratnál cigizik. Néha úgy érzem, engem bámul. Amikor a közelébe érek, elfordul, sose tudom elolvasni, mi van a pólójára írva. Legalább nem úgy néz ki, mint a többi szemüveges kocka, inkább az a fajta, aki biztos ork lenne. Elmesélem Nikónak, szerinte odamehetnék hozzá beszélgetni, kérjek tippet a beadandóhoz, vagy találjak ki akármit. Lehetne egy kicsit féltékeny. Nem tudom, miért adogat tanácsokat, ő se kommunikál a saját csoporttársaival, még a lengyelekhez sem csapódik oda, pedig tökéletesen beszéli a nyelvet. A szülei hétvégi lengyel suliba is járárták, a nagyszülei csak ezért nem szakították meg velük a kapcsolatot. Ennek ellenére nem szoktak hazalátogatni. Tizenöt évesen látta őket utoljára.

Az utolsó csütörtök reggel ötször nyomom ki az ébresztőt. Émelygek, fáj mindenem, így nem tudok bemenni az adatmodellekre, pedig a vizsgáról lesz szó. Amíg bootol a számítógép, előkotrom a fürdőszobafiókból a hőmérőt. Egyszer akarok ott lenni előadáson, akkor is belázasodom. Már esélyem sincs, hogy vizsga előtt megjegyyezzen a tanár, pedig könnyű lett volna, kevés a lány. Írnom kéne Leának, hogy figyeljen helyettem is. Megnézem, hátha indulás előtt még fent van, végiggörgetek a kiszürkült neveken, csak Nikóé zöld. Jó reggelt, gépeli, épp ellógja az óráit, délután állásinterjúra megy. Menő cég, nagy reményeket fűz hozzá, egy szaktársát diploma után átvették állandóra. Becsukom a szemem, a halántékomat dörgölöm, és amikor kinyitom, ott áll a kérdés: felhívjalak? Kalapál a szívem, meg akarom írni, hogy nem vagyok jól. Csak viccelt. A következő sor, hogy mégse. Hat zárójelet küldök, ő meg egy szmájlit, aminek fura e betűk a szemei. Szívesen hallana. Csak ha megszólalsz, írom kettősponttal és P-vel. Rányomok a zöld telefonkagylóra, és beköszön, hogy helló. A hangja mélyebb, mint gondoltam, köhögök párat, csak utána beszélek.

Anya arcát csak a mosogató feletti fénycső világítja meg, beszűrődik a nappaliból a tévé hangja. Elveszek a csöpögtetőről egy poharat, és mondom neki, hogy a nagynéném szerint keresnek nyárra embereket Alexei hotelébe, akár én is megpróbálhatnám. Onnan London két óra vonattal, ezt nem teszem hozzá. A szállást biztosítják, majd takarítok vagy zöldséget aprítok. Ilyeneket itthon sem szoktál csinálni, kezdi anya, azt se tudod, hogy kell rendesen mosogatni.

Másnap mégis felhívjuk Alexeit. Apa behoz egy puffot, anya leül a húgom székére. Ki kellene jönnöd állásinterjúra, mondja Alexei pixeles képe. Az kizárt, vágja rá apa, örülünk, ha egy repülőjegyet összehozunk. Alexei ingatja a fejét, ha jönnék interjúzni, és tényleg nincs más megoldás, esetleg el tud szállásolni egy éjszakára. Nem tudja, mekkora esélyem van, de megad pár rigai közvetítőt, akiknél korábban ő is próbálkozott.

Niko hat óta fent van, együtt teázunk, átlapozom a tételeket a fél tizenegyes vizsga előtt. Fura reggel beszélni, este ez szokott lenni a nap csúcspontja, szóval ma már semmi se lesz jobb. Ha Nikónak mesélek, az offline hülyeségnek is értelme van. Beszakadt a buszmegálló teteje, láttam egy macskát a campuson, sose tudom, melyik nyelven köszönjek a kisboltban. Csak indulás előtt írom meg, hogy arra gondoltam, nyáron dolgozhatnék Angliában. Tíz kérdőjelet és egy Union Jack szívet küld. Alexei győzött meg, teszem hozzá gyorsan, mintha nem az én ötletem lenne.

Felhívom a közvetítőket, akiket Alexei ajánlott, másnap bebuszozok Rigába. Egy öltönyös fazon levegőtlen irodájában ülök, beleizzadok az egyetlen fehér blúzomba. Kicsit mosolygok, azt olvastam egy cikkben, ez jó benyomást kelt. Szerencsére pár mondat után angolra váltunk. Mit tanulok, informatikát, hol dolgoztam eddig, sehol, mennyire bírnám a tizenkét órázást, nem tudom. Pár perc alatt lenulláz, ki akarok szállni a ringből. Ha hotel, akkor konyhai kisegítő, esetleg szervírozó. Amikor angolul beszélek, sokkal jobban megnyílok, állapítja meg tíz perc után, szerinte próbáljak meg mindig ilyen lenni. A héten értesítenek, hogy beférek-e a július eleji turnusba. Kikísér, a nadrágomba törlöm a tenyerem, remélem, nem vette észre. Kezet fogunk. A váróban hozzám hasonló korúak ülnek, elképzelem, milyen lenne, ha egy műszakba osztanának be minket.

Hazafele átvágok a parkon, megnézem a vízesést, a kanálisnál totyogó vadkacsákat kerügetem. Egész szép hely, majdnem olyan szép, mint a szerveren a keleti kontinens. A fűben söröző diákok üldögélnek, biztos vizsgáról jönnek, nekem holnap lesz az utolsó, és muszáj sikerülnie, akkor júliusban már Nikóval sétálgathatok, nem itt, és nem is a fénylő vadvirágok vagy lebegő szigetek közt. Niko nem csak a játékban magasabb nálam fél fejjel. Biztos nagyobbakat lép. Azt szokta mondani, én is magas vagyok, pedig szerintem ez nem igaz, de mielőtt megsértődnék, hozzáteszi, a magasságom ideális. Elképzelem, hogy séta közben kényelmesen a vállának tudom dönteni a fejem, és ha akar, átkarolhat. Ha nem sietnének sehova, akár meg is ölelhetne, és akkor csak egymásba kapaszkodva állnánk, mondjuk egy angolkertben vagy egy borongós tengerparton.

Szokatlan a hőség, lehúszom a redőnyt, áthozom a ventilátort a nappaliból. Frissítem a honlapot, hátha feltették a pótvizsga eredményét. Repülőjegyeket böngészek, gyorsan drágulnak, most is jól jönne a teleportálás, és végre a közvetítők is visszajelezhetnének. Niko múlt héten azt írta, tudna kölcsönadni pénzt, de ezt nem akarnám elmagyarázni

anyáéknak. Ha tudnák, hogy egy idegennel beszélgetek, el se engednének, azt mondanák, Niko biztos egy ötvenéves kamionsofőr. Niko meg ezt nem szokta érteni, ő megemlítette a szüleinek, hogy majd néha leugrik Brightonba egy barátjához. Anyáék semmit se értenek. Miért játszom, miért jó az informatika, miért akarok elhúzni innen.

Niko másfél napja nem elérhető, fura, még sose csinált ilyet. Reggel írtam neki sms-t, arra se válaszolt. Mi van, ha mégis le akar rázni? Pittyeg az MSN, megdobban a szívem. Csak Alexeitől érkezett üzenet. Érdeklődik, hogy visszaírtak-e az irodától. Nem, de a gondolattól is irtózom, hogy én hívjam fel őket. Még egyszer rányomok az egyetem honlapján a frissítésre, ötvenegy százalék, átmentem, elvigyorodom. Talán most már szerencsés leszek, kifutok az előszobába a telefonhoz, felemelem a kagylót, de pár perc után kiderül, hogy kezdek elölről az álláskeresést.

Nem hoztam el a kertkulcsot, átmászok a kerítésén, leülök a padra. Anya napok óta azzal piszkál, hogy ha ennyire megjött a kedvem a nyári munkához, keressek valamit a környéken, de én le akarok lépni, csak nem tudom, hogyan. Holnap július, a félévkezdésig már nincs elég idő. Elbuktam a küldetést. Talán nem lenne baj, ha az első hónapot ellógnám. Vagy passzíváltathatnék egy félévet. Fenébe az egyetemmel, Alexei is boldogul nélküle. Niko várna a repülőtéren, egyből megismerném a képekről, a nyakába ugranék. Onnantól minden megváltozna. Pultos lennék egy kávézóban, mozijegyszedő egy plázában, vagy felcsapnék bébiszitternek. Fél év után elkopna az akcentusom, nem gondolkodnék többé a szavakon, senki se tudná, honnan jöttem. Átköltözhetnék Londonba, mindennap együtt lehetnék Nikóval.

Hazaérek, megmozgatom az egeret, felugrik az MSN-ablak. Niko egy órája hagyott üzenetet. Megkapta a gyakornoki állást, de visszamondta. A napokban telefonált a nagyszüleivel, megbeszélték, hogy meglátogathatja őket Varsóban, semmi sincs veszve, majd ő kitalálja, hogyan találkozunk. Július huszadikára van repülőjegye, a visszaútra még nincs.

KOVÁCS BÁLINT

ILLEGÁL RAVE A KÖLTÉSZET HATALMÁRÓL

Nyolckor kezdünk alapozni, nem szeretem, ha ilyen korán, de most nem baj, most egyáltalán nem baj, legalább tele leszünk, mire elkezdődik, meg kell adni az időt a rákészülésre, mind eléggé fent vagyunk már eleve, nem is kell a spuri, vagy nem is lenne muszáj, de hát okos ember nem azért spurizik, mert muszáj, adom ezt a kocsmát is, ahol kezdünk, csak kicsit túl hangosra van tekerve a hangfal, a szövegtől alig halljuk egymást, bár ahogy lemegy a negyedik kör tequila, azért már nem kell féltetni a srácokat sem, túl tudják azért kiabálni, a legjobb versszakokat meg amúgy is együtt üvöltjük a hangszóróval, körasztal, mindenki mindenkivel vájbol, én Betti

mellé sodródok, vagyis annyira nem sodródás ez, csak én teszek úgy, mintha az lenne, igazából elég régóta tetszik nekem ez a csaj, bírom az ilyen gót sztilót, nem az, hogy nem baj, hogy már kiment a divatból, hanem épp ezért, az direkt jó, ha nem érdekli, mi menő, mert a fémláncok a tépett szoknyán, a térdig érő bakancs, a neccharisnya, a vámpírfilmes, csipkés fekete blúz, a műszempilla meg az extrém alakú fekete szemüveg nem menő, de vad, és én bírom a vadmacskákat, bírom, ha harapnak, és úgy képezem, ő eléggé karmolós, szóval mellette ülök, az ötödiket már egymás poharából isszuk, és amikor a piától bepunnyadnánk, az ő sminktükreőről szívjuk fel a cuccot, ő az első utcát, én a másodikat, és ahogy benyálazza az ujját, letörli az üveget, és a maradékot az ínyére keni, közben pedig rám néz, és egyszer se pislog, az olyan, hogy végigfut a libabőr a golyóimon, nem is tudok megmozdulni, jó hülye fejfel nézhetek rá, el is neveti magát, és visszafordul a poharához, de üres, feláll, de ahhoz, hogy kiférjen, át kell másznia rajtam, szűk a hely, de azért ha nagyon akarna, elérne, nem lenne muszáj hozzám dörgölnie a fenekét, nem is azért csinálja, mert muszáj, alig várom, hogy visszajöjjön, hátha akkor se fér majd el, de nem jön vissza, Tubus az asztalra csapja a korsóját, húzóra nyomta le a sört, hogy idő van, indulni kell, messze van a hely, Baki felüvölt, valami támogatásféle akar lenni, de szerintem egyszerűen csak be van állva, és azt se tudja, merre van az előre, röhögünk rajta egy sort, Tunya segít neki felállni, vagy valami olyasmi, és elindulunk a kijárat felé, Betti épp akkor jön vissza a klóról, a szoknyáját igazgatja, majdnem nekem ütközik, vagy csak úgy tesz, hogy hozzám érhesen, én megfogom a vállát, hogy elkapjam, és irányba állítom a kijárat felé, puha érzés, mosolyog, de úgy, hogy ne tudd megmondani, spicces, vagy gondol közben valamit, de nem tudok ezen agyalni, beütött a spuri, mehetnékem van, mintha rezegne a lábam, előre adná az ütemet, mintha már ott lennének, ahová megyünk, legyen az bármi, fogalmam sincs, hol van, Golyó találta, ő nagyon benne van ezekben, ő is szervezett már ilyen illegál rave-et, de most valami haverja haverjának a haverja intézte az egészet, valami elhagyott telep a halál faszán, órákba fog telni, amíg odaérünk, nem baj, az autóban van pár szatyor sör,

bezsúfolódunk, Betti az ölembe ül, esküszöm, nem én ajánlottam fel, vagy mittudomén, de nem úgy tűnik, mintha zavarná, és hogy engem nem zavar, az kurvára biztos, mindket-
tőnk kezében pia, de nem a sajátunkat isszuk, ő az én számba tölti, én az övébe, ami mellé folyik, a kezünkkel töröljük le, igazából eléggé be vagyok gerjedve, nem tudom, a piától, a cucctól, attól, hogy kurva nagy buli lesz, vagy csak Bettitől, azt hiszem, inkább a bulitól, meg ez az egész hangulat, sötét van, valahol hajtunk, a pöcsöm tudja, hol, huhognak a baglyok, vagy az a fasz Tunya, minden nagyon egyben van, ez jó este lesz, már most jó este, nagy a zaj, sok a hang, nem marad hely másra, és ez jó,

és jó a hely is, nem kamuzott a Golyó, akkora hangár, hogy a bejárattól el se látni a DJ-pultig, koromfekete minden, csak egy-két lámpa van letámasztva pár méterenként, nagyon ipari az egész, és még el se kezdődött, jó tempót nyomtunk, a legtöbben még kint támasztják az alumíniumfalakat egy doboz sörrel, egy spagóval vagy ezekkel a fasz elektromos cigikkel, valaki elhozott egy kurva nagy vízpipát, azt ülik körbe vagy tízen, olyan fűszag van, hogy ha csak arrafelé nézel, beállsz tőle, mi már nagyon mennénk, jó volt olyan korán kezdeni az alapozást, mostanra starton vagyunk, megcélizzuk a pultot, Tunya már megint rikoztog, de nem baj, igazából én is ugrálni akarok, és tudod, mit, le is szarom, hogy aki nekiáll ugrálni egy geci nagy hangárban, mint valami kecske, az idióta, kit érdekel, ha ahhoz van kedvem, úgy érzem, akkorát tudnék ugrani, hogy leverem a tető alatt a kereszt-

lécet, Betti az orrom alá nyomott még egy csíkot a kocsiban, ha nem akartam volna, akkor is fel kellett volna szívnom, vagy visszafojtanom a lélegzetemet, de mér ne akartam volna, ugrálok, a többiek engem néznek, és kurjongatnak nekem, mintha a szurkolóim lennének, de abbahagyom, mert majdnem kitörök a bokám, megyünk tovább a pult felé, vagy két és fél méter magas emelvény, a fejünk fölé magasodik, mint valami omlás nagy hegy, nem megyünk túl közel, látni akarjuk a DJ-t, aki épp akkor mászik fel egy lépcsőn, nem tudtam, hogy csaj lesz, nagyon adom, van vagy két méter magas, egy pillanatra azt fesselem, hogy óriás, ha fa lennék, akkor is ketté tudna törni, aztán rájövök, hogy a pult miatt tűnt annyira nagyra, egy pillanat alatt elmúlik a para, jobban megnézem a csajt, iszonyat beteg, valami fémlemezekből van a ruhája, ilyen tízcentis alulemezek drótokkal összefogva, az egész testén, eskü, nincs is alatta semmi más, a füléből is lóg két ilyen lemez, azok még nagyobbak, kicsit megint beparázom tőle, hogy a faszba bírja el a füle, behaluzom, hogy kiszakad az egész, becsukom a szemem pár másodpercre, mire kinyitom, elmúlik, viszont a csaj benyomott valami lámpákat, amik őt világítják meg, eszement atom, ahogy kinéz, minden fémlap máshová veri vissza a fényt, az egész hangáron végigfut az éljenezés, az emberek műanyag poharakat kezdenek dobálni, némelyik még tele van sörrel vagy valamivel, megtelt az egész hangár, valahonnan mindenki megtudta, hogy kezdődik a buli, és benyomult, aki még kint volt, a mamutcsaj felteszi a két kezét, amitől az egész teremben elül a kiabálás, egy pillanatra teljes csend, megborzongok, és végre benyomja a cuccot, pörögni kezd az első lemez, mindenki elengedi magát, iszonyat felszabadító, elsodor a hang, és kurva jó, ami a hangszóróból szól, teljes hangerővel megy, hogy

Ahova estél, ott maradsz.

A mindenségéből ezt az egyet,

ezt az egyetlen egy helyet,

de ezt azután megszerezted.

Kurva erős kezdés, mindenki elveszti az esztét, a végén már együtt üvöltjük a magnóval a legjobb részt, hogy

De most már te nem is tágitasz.

Megvakítottunk? Szemmel tartasz.

Kifosztottunk? Meggazdagodtál.

Némán, némán is reánkivallasz.

De így a hangár egyik fele a kérdést, rá a másik a választ, én is szembefordulok Bettivel, közelről kiabálom az arcába, hogy Megvakítottunk?, ő meg az enyémbe, hogy Szemmel tartasz, ez most tényleg eufória, pedig ezt a verziót nem is ismerem, nem tudom, ki mondja a verset, valami remix, lehet, hogy a geci magas csaj saját verziója, de nagyon adja, és utána se megy alább a hangulat, lekeveri az előzőt, már forog az, hogy

Majd eljön értem a halott,

ki szült, ki dajkált énekelve.

És elmúlik szívem szerelme.

A hűség is eloldalog.

Nem bírom, azt érzem, hogy egyszerre üt be minden anyag a testemben, mintha szét akarnék robbanni belülről, és tudod, mit, szét is robbanok, minden sejtem szétválk egymástól, de mégis ott maradnak egymás mellett, és a következő lélegzetvételre újra összeállnak, és iszonyat fless, sose éltem még át ilyet, mint ezer orgazmus együtt, vagy ilyen lenne,

ha be lehetne venni száz bogyeszt úgy, hogy ne legyél szarban tőle, csak a jó legyen, mert pont amikor ezt érzem, akkor tart ott a vers, hogy

Széthull a testem, mint a kelme,

mit összerágtak a molyok.

S majd összeszedi a halott,

ki élt, ki dajkált énekelve.

És hogy még jobb legyen az egész, biztos a DJ is érzi, hogy akkora a pörgés, hogy ezt nem lehet bírni, baj lesz, ha nem vesz vissza, betesz egy lassúszósat,

Tán fáj a csillagoknak a magány,

A térbe szétszórt milljom árvaság?

S hogy össze nem találunk már soha

A jégen, éjen s messziségen át?

Én meg se tudok mozdulni, de Betti odalép hozzám, és átölel, nem is az, hogy lassúszunk, igazából csak állunk ott összekapaszkodva, én nem tudok mozogni, de nem is akarok, Betti talán ringat néha, de lehet, hogy csak a cucc miatt érzem így, és akkor beüt a szar, először nem is értem, mi a fasz van, csak azt látom, hogy mindenki elkezd összevissza rohangálni, beletelik vagy húsz másodpercbe, amíg feljebb száll a köd a szememről, Betti elenged, és meglátom, hogy itt vannak a kékek, ez valami kibaszott razzia, nem tudom, honnan a faszból tudták meg, hogy itt a rave, felnézek a pultra, és ez a DJ-csaj tényleg kurva jó, nemcsak a versválasztással, de azzal is, hogy már nincs ott, se ő, se a hangcucca, konkrétan nem tudom, ez fizikailag hogyan lehetséges ennyi idő alatt, bár az is lehet, hogy most nem annyira vágom, igazából mi mennyi idő alatt történik, Betti kézen fog, és elkezd maga után húzni, és akkor én is észbe kapok, futok utána, már azt is látom, hogy kiszúrt valami kis rést a falon, fingom nincs, igazi kijárat-e, de tök mindegy, a lényeg, hogy átférünk rajta, és a kékek még messze vannak, a szemem sarkából látom, hogy elállták a kijáratot, pár szerencsétlent már a földre vittek, egy embert hárman gumibotoznak, a kurva anyjukat, meg pár srác már bilincsben van, mintha véres lenne a ruhájuk, de nem bámulhatom tovább, mert Betti jobban érnél van, mint én, áttuszkol a résen, nekiindulok, de meglátom, hogy ott áll pont előttem egy rendőr, nem tudom, én vagyok jobban meglepve, vagy ő, úgy nézünk egymásra, mint két idióta, ő láthatóan lefagy a helyzettől, és én is lemerevedek, nyüzüge kis egyszázbél gyerek, lenéz az én acélbetétes bakancsomra meg Bettiére, valamit láthat a szemünkben is, lépek egyet felé, ő meg hátralép egyet, aztán lassan hátat fordít, és a földet kezdi nézni, mintha ott se lennénk, mintha soha nem is látott volna minket, Betti megint jobban képben van, mint én, taszajt rajtam egyet hátulról, akkor én is észbe kapok, elkezdünk rohanni, elérünk a kocsigig, és kisebb csoda, de a többiek már mind ott vannak, nem tudom, hogy jutottak ki, de most nincs is idő arra, hogy megbeszéljük, elindulunk, Tubus úgy nyomja a gázt, hogy csikorognak a kerekek, nem is veszek levegőt, amíg elég messze nem vagyunk, micsoda kibaszott örület ez az este, kibaszott örület, de kurva jó, igazából kurva jó,

amikor Tubus lefékez a lakásomnál, kinyitom az ajtót, előbb Bettinek kell lekászálódnia az ölemből, hogy ki tudjak mászni én is, nyújtja értem a kezét, fogom, kiszállok, és nem engedem el, állok előtte, nézek rá, és egy kicsit meghúzom a karját, és ő nem tart ellen, lépek egyet hátra, ő lép egyet előre, és elindulunk a kapu felé, alig halljuk, hogy a többiek utánunk kiabálnak, aztán Bakí behúzza az ajtót, és hallom, ahogy elhajtanak, mi meg fel a

másodikra, kaparom elő a kulcsot, vagy háromszor nem találok be a zárba, de végül azért sikerül, belököm az ajtót, nyomomban Betti, ösztönösen tudja, merre a hálósoba, pedig sosem járt itt, igaz, nem valami nagy lakás, mire lehámozom a bakancsot, ő már az ágyon fekszik, a szobában először a hangcucchoz lépek, de nem akarok sokat baszódni vele, csak benyomom a playt, jó lesz, ami éppen benne van, ezer éve nem játszottam le semmit, sosem vagyok itthon, és akkor valami eltalálja a tarkómat, odanyúlok, Betti fekete csipketan-gája, az orromhoz emelem, beindít az illata, közben a hangszóró is dübörögni kezd,

*Te állandó vagy bennem e mozgó zürzavarban,
tudatom mélyén fénylesz örökre mozdulatlan
s némán, akár az angyal, ha pusztulást csodál,
vagy korhadt fának odván temetkező bogár.*

Lerugdosom magamról a nadrágot meg az alsót, fél lábon ugrálok, mint egy kretén, de végre sikerül, és odalépek az ágyhoz, Betti két bakancsa a takaró két oldalán, széttárt lába közé fekszem, beszívom az őrzítő illatot, és nyalni kezdem, de pár perc után magához rán-gat, beléhatolok, mélyen magába húz, a fenekemen érzem, ahogy hozzám tapad a bakan-csa gumisarka, nem tudok a szemébe nézni, a vállába fúrom a fejem, a szája a fülem mellett, végül sikítani kezd, olyan élesen, hogy fáj a dobhártyám, és megremeg alattam, a lábával még erősebben húz, és mindenével szorít, a hangszóróból épp az szól, hogy

*halkan toppan a szó, majd röppöl és zuhan,
épp úgy mint a halál. És suhogó, teli csönd
hallgat utána.*

És felkiáltok én is, a vállá tompítja a hangom, és beleélvezek, és ezzel együtt kiürül belőlem minden, a pia, a cucc, az adrenalin és a teljes ma este, és betölti a helyét a rohadék mocsok, ezt az ajtót rég bezártam, de most valami betörte, és érzem, hogy rám borul az egész, belém hasít, hogy pont ez, ugyanez szólt akkor is, amikor vele utoljára, Laurával, ugyanezen az ágyon, hogy *épp úgy mint a halál*, de ez már soha többet nem lesz, mert akkora fasz voltam, hogy elengedtem, én engedtem el, én küldtem el, és nem mondtam később se, hogy fasz voltam, amíg még lehetett volna, most már késő, megfeszül a testem, mintha görcs állna belém, ugyanaz a görcs, ami egész nap, mindennap bennem van, és próbálom felidézni, milyen volt Laurával, de már nem tudom, csak hogy puha, amilyen azóta se, és azelőtt se, nem akarom azt hallani a fejemben, hogy az egész kurva életben egyszer éltem úgy, hogy a dolgoknak volt értelmük, vele, és elbasztam, nem akarok emlékezni arra, milyen volt, amíg ő velem volt, és én milyen voltam, amíg vele voltam, mert ezt elbasztam, nincs visszaút, nem tudok a nőre nézni mellettem, fel kell állnom, Betti csak halkan liheg, talán el is aludt, hát ha el tudott aludni, biztos bevett valamit, amit én nem, megkeresem a táskáját, és belenyúlok, kell még lennie benne valami cuccnak, kell még valami anyag, ami visszazárja az ajtót, nem akarok arra gondolni, hogyan basztam el az egészet, megtalálom a fekete hollós tégelyt, de kiesik a kezemből, kiesik a táska is, állok ott, meztelenül, utánakapnék, de nem tudok megmozdulni, és nem tudom, mi lesz, csak azt a tégelyt érjem el valahogy, anélkül nem fog menni, csak ez az egy biztos.

VIDÉKI PÉTER

A TAGOLATLAN IDŐ

Tomaji Attila: A nyár sötét szíve. Fekete Sas Kiadó, Bp., 2024

Tomaji Attila új kötetében mintha egy 21. században eltévedt 19. századi, örökkön énekelni vágyó költő szólna: „nappal s éjszaka eddig se vált külön / bennem, halottjaim is romlatlanul / ragyognak a tudat magmájában, / s amit láttam, megjegyeztem jól”, illetve: „Bejártuk az otthonossá tett / csodálatos tévutakat, telt / s betelt idő és lélek”. A fentebb idézett, ciklusokba nem rendezett nyitó és záró vers (*Zöldhályog* és *Duinó*) kijelöli azt a horizontot, ahonnan érdemes olvasni a kötet verseit: élet (kezdet, születés, gyerekkor) és halál (vég, elmúlás, pusztulás), személyes és egyetemes halál viszonya, költészet és élet, természet és ember, utazások/bolyongások/keresések térben és időben, elvágódás és hazatérés, emlékezés és tapasztalás, szeretet/szerelem és önmegismerés. És kirajzolják a verseskönyv motivikus hálóját is: tájak, városok, nappal és éjszaka, hold, eső, ragyogás, árnyak, szív, fű, gyümölcs, nők, szél, kert, út, tenger, folyó, part, Rilke, évszakok, idő, test és lélek.

A *nyár sötét szívében* mintha három, egymással összeérő versbeszélőt érzékelnénk: a tengerre vágyakozó, kozmikus örök időben (Égei-tenger világa) létező magányos mitológiai hős hangját, a múlttal szembesítő jelen idejében az idő könyörtelenségének – a folyó (Duna) szemlélőjének és a kert (Buda és Zebegény) lakójának – a megszólalását, illetve a parton való időzésnek, a szerelemnek, magának a várakozásnak a nézőpontját (*Duinó*). Egy olyan költő hangszínei ezek, aki hisz a költészet erejében. Aki szembenéz a múltjával, és versenyre kel a tenger szirénjeivel is: „Költő s Isten párbaja ez lenne, / dalolni egyre, torokszakadtáig.” (*Téli nap*)

Jelen recenzió nem vállalhatja, hogy Tomaji Attila költészetének alakulástörténetét bemutassa, csupán jelezni szeretné, hogy mindaz a bölcséleti igényű költői megszólalás, ami *A nyár sötét szívében* is jellemzi, már az előző kötetekben is jelen volt. Jó példa erre egy 2002-es versnek, az *Ulyssesnek* a „továbbgondolása” az *Ithaka* című versben. A régebbi vers egy részlete így szól: „csak ült tovább hajóján / az egy szál árbóc árnyéka alatt / hol évei esője annyiszor arcába vágott / s nem hagyta nyugodni se partra lépni az átok / mit rámértek a gondtalan istenek / s mi alól elhajolnia már nem lehet: / honnan az elveszett illat / mi után futnia kell / s miért neki / és miért viszi tovább majd sorsa a víz / ha egyszer mint most is mint ők is / megérkezhetett”. A kötetbeli vers részlete pedig így: „Te is átbolyongtad / az életed, reméltél ezt-azt, mégse / jutottál el oda, ahova vágyakoztál. (...) Visszavágyasz / oda, hol sose jártál, ez nyavalyád oka.” Az *Ulysses* elbeszélője bár megérkezett, mégis tovább kell hajóznia, mert hívja a tenger, az elveszett illat, az idő. Az *Ithakában* hőse hiába hajózik tovább, nem tud eljutni oda, ahova szeretne, és hazatérni sem képes. És a tenger látja vágyunkat, hogy „megérkezzünk végre, haza, mert egyre azt akarjuk, mi messze van.” (*Tenger*)

Talán ez a kulcsa a kötetnek, a megfoghatatlan, megismerhetetlen múlt megéneklésének kényszere, feladata, az emlékezés és a felejtés többdimenziós tapasztalatából sűrített létérzékelés. Mert „[a]mit képzelünk jövőnek, múltunkban / homály-

lik". (*Sötét, sűrű, durva*) A kötet első ciklusa már címében (*Vagyok és voltam*) is jelzi a „hulló jelen” elsőségét, és a hajdankortól való meghatározottságát. A *Mese régi önmagamról* című versben a múlt „egy régi fiú” jelenben lévő szemlélődéseként jelenik meg, majd jelenlévőként csúszik át „a majdani férfitestbe”, hogy immár egy mai férfi szemlélje az elmúlt időköt. A *Por* című költemény megszólítja a múltbeli kamaszént, felidéli a betegséget, s az egzisztencia valós tétjévé teszi a múlt emlékeivel, „a partra kisodort tárgyak”-kal való párbeszédet: „ne menj a partra, ne bámuld, ölni / kel hajnalonta, ne nézz soha többé / az égre, a föld a barátod, kapaszkodj / a gyöngö porba, az megtart örökké.” A *fák tetején* című darabban a fa organikus működése az emlékezést retorizálja, hogy felismerhetővé tegye a természetnek („egy állandó képlet”), vagyis az időnek kiszolgáltatott ember egyszerre szorongató és reményteljes várakozását. A létmegismerés idő- és térbeli mozgásformáinak (átjárások évszakok, mítoszok, eszmék, utazások helyszínei, költők sorai, múlt és jelen között) kitapinthatóságát erősíti a kötet gyönyörű vizuális megjelenése (Török Joli grafikái): a címlapon és a ciklusok között látható folyó vagy tenger partján veszteglő hajó képe a lírai én időben és térben bolyongását teszi intenzíven átélhetővé. Bolyongás, örvénylés, eltévedés és tékozlás – a versek beszélője, akár egy időutazó, egyszerre értelmezi a sérülékeny létezés mindennapi és egyetemes tapasztalatát, és teremti meg a költői szó erejével a felismerhető, értelmezhető és így belakható létet: „megáll az idő az ágyánál, / nézi s kérdi tőle: az első csók, mitől remeg a kamasz, / vagy januárban a cinke első éneke, nem ugyanaz?” (*Üldögelni semmiágon*)

Az egész kötetre jellemző elmúlás/halál tematika a hagyományos rímelésű útmutatósokon keresztül (például: *Gyermekeimnek*), a *Mese...* címkezetű metafizikai ihletettségű, verselésükben a klasszikus formát az élőbeszédszerű megszólalással vegyítő példázatokon keresztül, a 21. századi traumákat a természet végleges pusztulásával szembesítő, a természetlíra hagyományát újraindító költeményekig (példaként: *Levél*) jár be sokszor labirintusnak (az egyik ciklus címe: *Útvesztő*) tűnő utat. A 70-es, 80-as évek Magyarországot, Budapestjét, a „szétivott, szétolvasott, szétbaszott ifjúságunkat” homéroszi időmértékben eléneklő *Mese az ifjúságról* egyszerre szűkíti és tágítja az emlékezés idejét. Tomaji költészetét nevezhetnénk akár válságlírának is, hiszen a lírai én elveszettségétől, személyes veszteségétől és fájalmától (például: *Buda*) kezdve egy egzisztencia pokoljárásán (*Mese a sötétségről*) és az európai kultúra *ferde gyémánttengelyén* keresztül (*Európa*) az ökológiai/kozmikus válságtudat (*Levél*) megfogalmazásáig sűrűsödik a hanyatláslista. Mindezek mellett olyan közéleti versekkel is találkozhatunk, amelyek eddig nem voltak jellemzőek a költő lírájára, mint például az orosz–ukrán háború borzalmait megidéző *Irgalom*. És a hanyatlás alól „a szerelem, a magát ismétlő léha játék” sem vonhatja ki magát. A *Régi nők* című ciklus versei a legszorosabb érzelmi kötelék igaz vagy hamis égi (*Mese a Holdról*) és földi (*Hideg égés*) másai, vagy – ma már – digitalizált titkai. (*Nyomokban Szapphó*)

Miközben Tomaji alkatalig romantikus lírikus, tapasztalhatjuk, hogy – akárcsak a nagy példakép, Rilke – a mindenható ihletésű, romantikus-szimbolista alkotó eszméjének hatá-

rait át is lépi. Nála egyaránt megjelenik a természetben jelen lévő körkörös mozgásforma (példaként: *Évszakaim*), az „örök visszatérés” gondolatköre (többek között: a *Szerelem*) és a visszafordíthatatlan linearitás könyörtelensége (*Véget ér*). Az *Éjjeli vers* című költeményben a lírai én versírás közben rögzített tapasztalatát („Hallom az éjben, hogy verdes a májusi ág, / veri a ház falát”) növeli kozmikusá, s teszi a halál sokszólamú titokzatosságát egyszerre személyessé és egyetemessé („Ha átváltozom, / kiürülnek a mikrotubulusok, részecskéim / szétesve keringenek, de jön valaki rendet / rakni, megcsomózni az elgyöngült szálát, / s akkor ő, aki én is, hallgatja tovább, s újra / megírja azt a házfalat verdeső májusi ágat.”) Miközben minden elmúlásról kimondott szó lassítja a megsemmisülést: „most tél van és csend és hó, / halál nincs, csak ha majd kimondom”. (*Egy faun reggele*) Az elmúlás poétikai-retorikai renddé válik a *Hamu lesz* című versben, amely a kiazmus (tükörszerű, keresztyszerű elhelyezés) versszakon belüli és egész versen átívelő dinamikájával nemcsak Rilke, hanem a nagy Rilke-kutató és fordító, Báthori Csaba előtt is tiszteleg: „Egyszer majd kőről álmodik a vaktükör, / mely unott arcát örökre bezúzza, / egyszer majd esőről álmodik a hamu, / mely a pernyét a földre lehúzza (...) lesz majd, hogy magamról álmodom én is, /ahogy követ dobok a tükörbe, / egyszer majd hamu lesz megvénült arcom, / és szétmállik a szürke esőbe.” Az *Üldögdélni semmiágon* rendkívül személyes megszólalás gyerekről, családról, az apához fűződő viszonyról, miközben a József Attila által a „dolog mögötti létnek” nevezett hiányt és magányt kifejező metaforát megőrizve-megszüntetve, az elmúlásban az újakezdést, „a szólító szerelem hangját” érzékelteti: „ha a semmiág beakad gallérijába, / eltépi magát, kiköpi félelmét, s felkészül a szeretetre.”

A szeretet összeköt és a halál szétválaszt, mondhatnánk közhelyszerűen, ha nem éppen ez lenne Tomaji költészetének poétikus igazsága: „Nézzük a kék remegést, / a horizont befeszült vonalát: / jaj, Natikám, külön szakítjuk át.” (*Duinó*) Rilke A nyolcadik elégia című szövegét idézi fel a *Mondja, de nem halljuk* című vers, ahol az elmúltakra ráébredés egyszerre szünteti meg és állítja a lehetséges, de nem szükségszerű öröklétet: „nézi az alvókat, mintha / élnének, pedig messze még az élet, / addig csak idő van, otthon-teremtés (...) s bizonytalan bolyongás a parton, a / fényben úszó sötétben, s remény, hisz / a halál is élet, hogy lesz örökké vagy / valami hasonló.” Szorosan kapcsolódik ehhez a vershez a romantika toposzait felvonultató *A csont sötét foltjai*, amelyben bár eldönthetetlennek tűnik, hogy valami kezdődik vagy véget ér („Forrás volt itt vagy torkolat?”), Isten ki nem mondott jelenléte és a vers zárlata („oda visszatalálok, ott új szívet remélek”) az öröklét bizonyosságát erősíti. A *Mese a temetőkről* című vers miközben életrajzszerű történetet vázol a temetők nevein keresztül („Tudnak rólunk, emlékeznek ránk”), a változás képességét, az élet szeretetét hirdeti: „lásd a másik szemét, ha örül, halld / a kiáltást, ha hív, szívd be az illatát, ha átölel, / ízleld a nyelvét, ha beléd hatol, tapintsd a bőrét, / ha közel enged, szeress és gyógyulni fogsz, erjedj, / sarjadj, mert érlelődni kell, s élni, mindig csak élni”.

Már a *Sötéttiszta sáv* (2010) óta megfigyelhető a költő lírájának a sötétségből felbukkanó fényre emlékeztető mozgása, amely a folytonos pusztulásban is képes felmutatni az élet teljességét. A *Mese a nyárvégről* című költeményben „[c]súcsra járatott nyár most hanyatlik, / mit növesztgetni próbál, éjjelre lefagy”, de „örülj, hogy élsz még. Indulj / az elgurult szívek után, betakarni őket, / talán új életet szülnék maguk köré”. A *Mese arról, aki elveszett* a gyermekkortól a jelenig bejáró, hazatérni sose vágyó, de egyszer mégis hazatérő „lélekutazása” pedig így zárul: „s boldog hullását / felfogja valaki tág tenyere: akkor az idő visszatér / saját medrébe, és elkezdődik élete.” A *Mese a dadogásról* lírai énje számára is

kérdés, hogy „[a] gyász lenne az anyanyelvem”, mert „[s]enki múltja nem kezdődik újra, / de a fák megjegyeznek mindent / (a fejszét is), kering bennük a sok / nagy nyár, telek hószín halála, a / törzsükre tapadt szerelem”. Ez is annyira Rilkére emlékeztet, aki sosem marad meg a tapasztalatok elkésztő, örök sérülékenységének hangsúlyozásánál, hanem képes elismerni az élet minden vonatkozását, képes meglátni a végzetben az élet teljességét, az *évszakonkénti halált*, a pusztulásban az örök visszatérést. A *Visszaveszi* című költeményben a télben ott a nyár, és a téli kertben emlékezőben a tenger végtelensége, amely felidéz utakat, parton szemlélődést, hogy magában a szemlélőben összeérjen nappal és éjszaka: „Házam fölött megáll a nap, és veszteg a hold is, mint egyszer / a Bibliában, aztán a nap is visszavesz valamit, / halálos a harapása, mikor behozva a késést, fekete / vonat, befut a néma kertbe, s a kert az éjszakába”. Az idézett költemény a *Tagolatlan tenger* című ciklusban található, ahol a tenger az ember által nem uralható, de folyton rá vágyakozó természetnek, a túlviláginak, illetve belső világunknak is szimbóluma. A parton szemlélő pozíciójából a földrajzi végtelenben és a hullámok sodrásában a kozmikus időt és a személyes emlékezet működését egyszerre érzékeljük: „Hullámszik a tagolatlan tenger szürke / paravánja, hallom a hangját, üti a földet, / szaggatja a sziklát, maga alá gyűri a homokot, / hol éjjelente csordultig telt a nyári múzsák / kelyhe, hallom a hangját, szótagok és ütemek, / legfontosabb szólamait mondja. Átutazók / magányát, ott maradt léptek dobbanását, / sirályok, lányok sikolyát röpteti.” A tenger életető, teremtő, erotikus erő (*Dalmát fák*) is, és nem csupán domináns tematikus elemként jelöli a poétikai végtelent (*Szerelem, Kréta*), hanem az utazással, hajóval és a természet jelenségeivel képi-szimbolikus összefüggésrendszert alkotva véget nem érő értelmezői lehetőségeknek nyit teret: „Estébe hajló délután. / Csak a víz, a hullámszik. / Vihetne hajó is, futhatna, / mint nap, mint felhő, mint idő, / de nincs kedv hasonlatokba költözni. / Sirály, és valaki szája, haja, bőre. / Árbócsra tűzött sikoltás. / Alul a néma tenger. / Csak egy estébe hajló délután.” (*Örökkép*)

Megkockáztatom, hogy ahogy a kert a tapasztalatok feldolgozásának a helye (*Mese a mihasznákról*), a világhoz való tartozás feltétlenségének tapasztalata (*Hát megjöttél*), úgy Tomajinál a tenger a költemény metaforája. A határtalan víztömeg a lírai én jelenbe kódolásának tapasztalatára nyíló mélység, az az önmagára visszairányuló mozgás, amely a múltól saját múltja, eredete felé halad. Így a vers saját forrásának, tapasztalati anyagának nyughatatlan keresésévé válik. Ez az önmaga felé törekvő mozgás akkor válik a leginkább érzékletessé, amikor a mindent elárasztó pusztulással és értékvesztéssel szembesül az „élethosszúságú évszakokba” kapaszkodó, „édes / örületben messzeringó felnőttkorom világa”-t elmesélni vágyó: „soha többé tengereket se, ahol mindig / mozog a szél, beszél a hullám s vágat / felém a fény a víz tetején. Soha már.” (*Napi jelentés*) Mert milyen is a jelenünk? Posztmodern töredék: „Vázlat vagyunk, törlés, / átírás, így épül fel a forgó árnyék, a hajzás / mámor így nyer formát” (*Most*), ahol „[n]em csak a táj s az ember romlik / az élet maga”. (*Töprengés egy korszakról*)

Végeredményben ugyanazokkal az egzisztenciális és metafizikai kérdésekkel küszködünk, mint minden kor minden gyermeke. Gilgames és József Attila egy vonaton utazik, egy „az idő hullámverése”, mert „nincs meg semmi eredete”, és végül „lebukik, felkel, felkel, lebukik, és vijjog a nap”. (*Együgyű mese a hősről*) A *Ragyog és hallgat* című poémában a vers megszületése és a gyerekkori énnel való találkozás egy időben történik, az idő és az élet metaforikus képei, a folyóparti séta és az erdő közötti bolyongás közé élélednek a hétköznapi élet mondatai. Az önmagukban szikár, mindennapi élethelyzeteket megidéz

mondatok metafizikai térbe helyezésükkel líraian átlényegülnek, különösen az egyszerűségében megrázó utolsó mondat: „Szeretem a feleségemet.” Pedig a költő is tudja, hogy „versben sem írjuk le, pedig vágyunk / rá, tönkretett kicsi szót, szeretlek”. (A sötét hallban) És azt is tudja, hogy „[i]dővel az erdők is leomlanak”, de „mégsem hal meg soha, ki a versbe tűnik. Nem / mondhatod, hogy nincs remény, ha van”. (El, mind – mind el) Mert „a szó, az éber szív földre nem tehető”. (Véget ér) És ha egyszer „[c]sönd jön, szétnéz, leül. / Szakad, mélyen, belül”. (Csönd jön)

Tomaji érti a csöndet.

SZÜCS SÁNDOR

VÁROSTÖRTÉNETI FRAGMENTUMOK

Benedek Szabolcs: Hídváros. Helikon Kiadó, Bp., 2025

Benedek Szabolcs új regénye, a *Hídváros*, érdekes irodalmi kísérlet. A szerző Szolnok-regényként határozza meg művét, ami persze sok mindent jelenthet. Jelentheti, hogy a regény Szolnok történetét dolgozza fel. Ebben az esetben igazat kell adnunk Jenei Gyulának, aki novellafüzérként definiálja az egyébként valóban különálló történeteket. Viszont egészen más a helyzet, ha a mű főhőse maga a város, aki/ami egy-egy történeten keresztül nyilatkozik meg. Tehát folyamatosan létező entitás, amelynek sorsa van, s ez a sors az embereken, eseményeken keresztül nyilvánítja ki önmagát. Ebben az esetben a novellák, amelyek nyilván külön-külön is értelmezhető alkotások, egy más szempont szerint regénnyé szerveződnek. Ez utóbbi esetben, magam leginkább ezt az értelmezést érzem valószínűnek, a város meghatározását is újra kell gondolni. Manapság gazdasági-földrajzi-politikai-történelmi tényezők összességének tekintjük a várost. Van azonban egy másik szempont is, a szakralitás. Legősibb formájában a város elsődlegesen szakrális manifesztáció, amely égi akarat, beavatkozás során jön létre. Ennek legtisztább formái a legősibb, már írásbeliséggel rendelkező sumer városállamok. De említhetjük Róma történetét, amely Aeneas isteni küldetése eredményeként jött létre, s amely ezt a szentséget a mai napig őrzi.

Lehet, hogy Szolnok esetében a fenti analógiák túl merésznek tűnnek, de ne feledjük, hogy a település története, a régészeti leletek tanúsága szerint, az őskorig nyúlik vissza. A 950 év nyilván nagyon szép időtartam, de pusztán azt jelzi, hogy ennyi ideje említik írásos források a város nevét. Mindez akár azt is jelentheti, hogy Szolnok esetében is kitapintható egy szakrális mélyréteg. Benedek Szabolcs erre két visszatérő motívummal utal, a híddal (hídváros) és a pelikánnal (címerállat). A híd azon túl, hogy a folyó két partját összeköti, metaforikus jelentésrétegek sokaságával dúsul fel. A két part, élet-halál („Ki viszi át a szerelmet...”), ég-föld – a híd, ami mindezeket összeköti, átjárást biztosít egyikből a másikba. A pelikán szimbolikája talán nem ennyire magától értetődő. Az önmagát megsebző, fiókáit vérével tápláló

madár az önfeláldozás jelképe. A népművészetben éppen olyan gyakori motívum, mint a kereszténységben. Ez utóbbiban hagyományos Krisztus-jelkép, s ebben az esetben az önfeláldozás teljesen magától értetődő.

Úgy tűnik, hogy a Szolnok-regény e két metaforikus jelentésmező keretrendszerében is értelmezhető. Szolnok, a „hídváros” világokat, életet-halált, múltat és jövőt köt össze, másrészt elpusztíthatatlan, hiszen mint a pelikán, önfeláldozása révén újra és újra életet ad „gyermekének”. A történetek, melyek így, ebben az értelmezési tartományban valóban regénnyé állnak össze, a folyamatos újjászületést, az élni akarást, a feltámadást példázzák. A regény kezdőpontja Szolnok ispán története. Az események nem Szolnokról indulnak, hanem Budáról, a Duna mellől. Az ispán magas rangú főúr, aki a Szent István halálát követő zűrzavaros időszakban, az első pogánylázadás idején igyekszik megvédeni Gellért püspököt a lázadóktól, ám akaratán kívül ő maga is mártírrá válik. Az elbeszélés igazából ügyes történetkonstrukció, amelynek krónikás hitelessége is van, hiszen a történetben említett szereplők többsége valós személy, Gellért pedig valóban mártírhalált halt. A mű egésze szempontjából azért érdekes, mert megjelenik benne az alapkoncepció: átkelés egyik partról a másikra, illetve az áldozattá válás (Szolnok ispán halála pillanatában feltűnik a hullámok felett a pelikán). A második elbeszélés főhőse ugyancsak Szolnok ispán, a fiú. Ő is Szolnok ura, a történelmi események forgatagában próbál talpon maradni, Salamon és a hercegek viszályából nyereségesen szeretne kijönni, s ha ennek az ára az árulás, azt sem bánja. A mű egészében talán ez az egyik legsikerültebb elbeszélés. Szerelem, árulás, pénz, a legfontosabb motívumok, amelyek megteremtik a tragikus historikus keretet. A historizáló elbeszélésmód a későbbiekben is folytatódik, természetesen erősen átítatva a fikcionalitással. A megjelenő szereplők és események akár igazak is lehetnének, akár valóban lehetnének szolnoki történetek is. Mivel azonban az események gyaníthatóan történelmileg nem dokumentáltak, sokszor erőltetettnek tűnnek. A szerzőnek úgy kell Szolnok-regényt írnia, hogy a történelmi alapszöveget erősen szakadozott, sőt igencsak hiányos. S itt bizony újból felmerül a már érintett műfaji kérdés. Tulajdonképpen mi a Hídváros? Történelmi regény imitációja, folyamatos várostörténetet teremtő elbeszélések füzére, amelyekben a koherenciát a visszatérő motívumok teremtik meg? Talán mindkettő lehet.

A továbbiakban nézzünk meg még néhány érdekesnek tűnő elbeszélést. A hódoltság idején játszódik a Sásvár balladája. Főhőse Sehszűvár bég, aki magyarnak, Sándornak született, szeretné kitörölni múltját, elfojtani emlékeit, álmait. Öccse, Baba, aki még felemlegeti egykori magyar életüket, hiába akarja emlékeztetni a gyermekkorra, Sehszűvár megátalkodottan tiltakozik ellene. Ő már törökké vált, amit úgy bizonyít, hogy kíméletlenebb és kegyetlenebb a magyarokkal, mint a született törökök. Ez a kíméletlenség emelte őt a szolnoki szandzsák élére. Titkos vágya, hogy budai pasa legyen. A történetben különös szerepe van az álomnak. Többször hallja anyja hangját felcsendülni, mely figyelmezteti egykori magyarságára. A hanggal együtt megjelenik a gyermekkor tája, a Tisza, a nádasok, a végtelen rét. Sehszűvár hírnevét a vallási fanatikus fekete ember, Karácsony György lázadásának leverésével szerezte meg. Itt megint csak valós történeti eseményekre épül az elbeszélés, hiszen Karácsony valóban létező személy volt, s seregét Balaszentmiklósnál (Törökszentmiklós) szórták szét a törökök. Sehszűvár – vagy ahogy a magyarok nevezték, Sásvár bég – utolsó vállalkozása kudarcba fulladt, Geszti Ferenc katonái rajtuk ütöttek, s ő maga is alig bírt elmenekülni öccsével. Megmenekülését múltjának köszönhetette. Öccse gyermekkorából emlékezett a lápok világára, ismerte a jeleket, s ez mentette meg az

életüket. Sehszüvarként menekült Geszti katonái elől, de mire visszatértek Szolnokra, újra Sándorra vált.

Szolnok esetében megkerülhetetlen Verseghy Ferenc. Az író, költő, nyelvész, filozófus, teológus, zenész és zeneszerző korának egyik legismertebb értelmiségije volt. Költőként nem vethető össze a kortárs Berzsenyivel, de az átlagból azért tudatos formai megoldásával mégiscsak kiemelkedett. Verseghy nem annyira művésze, mint inkább a korszakot befolyásoló hatása miatt fontos. Benedek a Verseghy-történetben az anya-fiú kapcsolatból bontja ki az élettörténetet. Az elbeszélést indító fiktív párbeszéd vagy inkább visszaemlékezés a gyermekkortól az öregségig tekinti át Verseghy életét. Három nagyobb csomópontra épül a történet: szerelem, forradalmiság, egyház. Verseghy meglehetősen pajzán versei gazdag szerelmi életet sejtetnek, Benedek Szabolcs ezt igyekszik finomítani, stilizálni. Krisztina nővér (Herpi Krisztina klarissza apáca) és a költő kapcsolatát plátóinak igyekszik feltüntetni, nem tagadva, hogy más, beteljesedett szerelmek azért előfordultak Verseghy életében. (Bizonyosra veszem, hogy a Herpi Krisztinával történt szerelem sem plátói volt.) Verseghy fordította magyarrá először a Marseillaise-t, így vélhetőleg a forradalmiság sem állt távol tőle. A konzervatív és mélyen vallásos anya átértelmezi fia szerepét, a „rossz társaságot” s a besúgó Martinovicsot hibáztatva mindenért. Végül az egyház, amely megbékült Verseghyvel, papjával. Sokkal inkább valószínű, hogy Verseghy volt az, akinél öregkorban lezajlott egy konzervatív fordulat, s visszatért az egyház hűségére. A történetben, ha innen közelíti meg a szerző, sokkal több rejlik, mint ami végül az elbeszélésben megvalósult. Itt valóban volt bűn, tragédia, dráma, gyötrelmek, melyek egyenként és együtt is kiváló nyersanyagot adtak volna egy feszes szerkezetű novellához.

Benedek Szabolcs elmélyült kutatásokat folytatott a szabadkőművességről, a témáról született *A szabadkőművesség eredete* című kultúrtörténeti tanulmánya, de a *Rózsakereszt* című regénye is ide sorolható. A misztériumok, rejtélyek iránti mély érdeklődése az előző „Szolnok-regényben”, *A kvarcóra hét dallamában* is tetten érhető. *A világosság fiai* című elbeszélés valódi kuriózum, amely a szolnoki Alföld szabadkőműves-páholy alapítását, működését mutatja be. A történet szereplői, Nagy Ödön, Tóth Mór jeles szolnoki személyek. A mai Tiszaliget alapítója ez utóbbi volt, a liget eredeti neve – Móricliget – is őrá utalt. A világosság fiai, a szabadkőművesek mélyen hittek abban, hogy a világ jobbá tehető, ennek érdekében jótékonyági, egészségügyi, szociális intézményeket alapítottak, vagy támogatták működésüket. Mindemellert esendő emberek voltak, ők is látogatták „Julis néni házat”, miként ez megtörtént Weninger úrral is, aki végül emiatt lépett vissza a tagságtól. Az elbeszélés inkább témája miatt izgalmas, mint a megformálás miatt. Sokkal inkább egy leíró regényfejezet, mint elbeszélés, novella.

Végezetül néhány záró gondolat. A Hídváros láthatóan nagy ívű koncepció mentén íródott, sajnálatos módon azonban a regényszerűség nem valósult meg. A novellákat összekapcsolni hivatott motívumok folyamatos visszatérése erőltetett és túlságosan didaktikus. Néhány esetben az elbeszélések stílusa nehezen értelmezhető, az olvasó nem tudja, hogy esszé, értekezést, esetleg irodalmi alkotást olvas-e. Sajnos zavaró felületességek is vannak, például *A hely szelleme* című elbeszélésben a Zöldfa fogadósa hol Bede, hol pedig Bene úr.

Ezen kifogásokon túl azonban elmondható, hogy szórakoztató, jó könyv a *Hídváros*, mely méltó emléket állít a 950 éves városnak, s Szolnok irodalomtörténetében hosszú ideig meghatározó módon lesz jelen.

SZERZŐINK

BALOGH ÁDÁM (Szolnok, 1981): költő, író. Verseskötete: *Nyers* (2016).

BÁNKI ÉVA (Nagykanizsa, 1966): író, költő, irodalomtörténész. Legutóbbi könyve: *Apjalánya* (2025).

BENEDEK SZABOLCS (Bp., 1973): író. Legutóbbi könyve: *Hídváros* (2025).

CSABAI LÁSZLÓ (Nyíregyháza, 1969): író. Legutóbbi kötete: *Szindbád Amerikában* (2025).

HÁY JÁNOS (Vámosmikola, 1960): költő, író, drámaíró. Legutóbbi kötete: *Negyven év* (2024).

IZSÓ ZITA (Bp., 1986): költő, író. Legutóbbi verseskötete: *Bekerített erdő* (2022).

JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA (Tiszaföldvár, 1982): író. Kötete: *Csend és zivatar* (2024).

JÓNÁS TAMÁS (Ózd, 1973): költő, író. Legutóbbi kötete: *Draen* (2025).

JUHÁSZ TIBOR (Salgótarján, 1992): költő, író, szerkesztő. Legutóbbi kötete: *Amire telik* (2021).

KOPRIVA NIKOLETT (Munkács, 1996): költő. Kötete: *Talán vagytok* (2024).

KOVÁCS BÁLINT (Bp., 1987): író, kulturális újságíró. Legutóbbi könyve: *Vágták volna le* (2023).

KULIN BORBÁLA (Bp., 1979): költő, irodalomtörténész. Legutóbbi kötete: *...csak szeretek* (2022).

KÜRTI LÁSZLÓ (Vásárosnamény, 1976): költő. Legutóbbi verseskötete: *Apajegyek* (2022).

LÁZÁR BALÁZS (Szolnok, 1975): költő, színész. Legutóbbi verseskötete: *Karantén(y)ek* (2023).

LÁZÁR KINGA (Barót, 2001): költő, a kolozsvári egyetem bölcsészhallgatója.

MOLNÁR H. MAGOR (Marosvásárhely, 1986): költő, esszéista, kritikus, szerkesztő.

ORAVECZ IMRE (Szajla, 1943): költő, író, műfordító. Legutóbbi könyve: *Alkonynapló* (2024).

PETŐCZ ANDRÁS (Bp., 1959): költő, író, esszéista, szerkesztő. Legutóbbi könyve: *Az anyáért, aki alszik* (2024).

REKE BALÁZS (Szolnok, 1989): író, filmesztéta, a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Petőfi Irodalmi Múzeum Móricz Zsigmond-ösztöndíjasa. Legutóbbi kötete: *Panelprogram* (2024).

SEBESTYÉN ZOLTÁN (Bp., 1954): festő- és grafikusművész.

SCHILLINGER GYÖNGYVÉR (Dunaújváros, 1983): író. Kötete: *Rohadjon meg az összes* (2024).

SZŰCS SÁNDOR (Szolnok, 1966): kritikus, tanár.

TERÉK ANNA (Topolya, 1984): költő. Legutóbbi kötete: *Háttal a napnak* (2020).

TOMAJI ATTILA (Bp., 1959): költő, irodalomtörténész. Legutóbbi kötete: *A nyár sötét szíve* (2024).

TOROCZKAY ANDRÁS (Bp., 1981): író, újságíró, kritikus. Legutóbbi kötete: *Boldog emberek* (2021).

TÓTH KRISZTINA (Bp., 1967): író, költő, műfordító. Legutóbbi kötete: *Szeleknek fordít* (2025).

TURCZI ISTVÁN (Tata, 1957): költő, műfordító, drámaíró, szerkesztő. Legutóbbi kötete: *Miféle épület az a katarzis – Révész Tamással közösen* (2024).

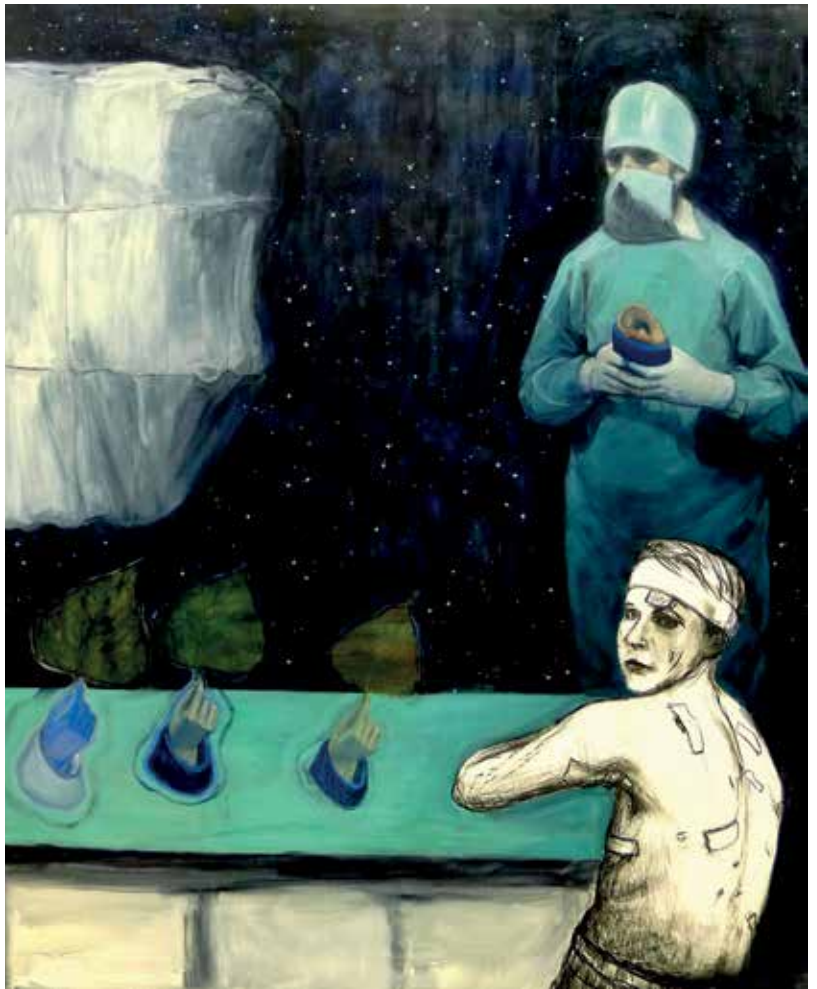
VÁMOS MIKLÓS (Bp., 1950): író, dramaturg. Legutóbbi könyve: *Utána tánc* (2025).

VIDÉKI PÉTER (Szolnok, 1973): kritikus, tanár, drámatanár.

ZAKARIÁS CECÍLIA (Pécs, 1990): író, első kötetén dolgozik.

ZENTAI ADÉL (Budapest, 1985): költő, író. Könyve: *Az unikornisdaráló* (2024).

ZSIDÓ FERENC (Székelyudvarhely, 1976): író, kritikus, szerkesztő. Legutóbbi kötete: *A fák magukhoz húzzák az esőt* (2024).

AZ ESŐ MEGJELÉNÉSÉT
TÁMOGATJA:

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Nemzeti
Kulturális
Alap

800 FT

